

Tēvijas Sargs

«Open Spirit»

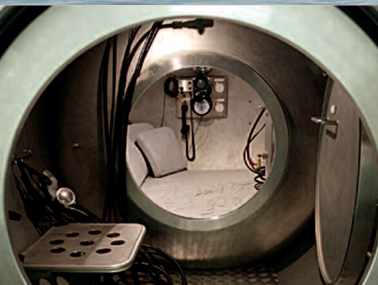
Drošība

Dodos misijā...

Psiholoģija

Ārvalstīs

Ls 0,60

Septembris

2011

Nr. 9

Latvijas

militārā

hronika,

jaunumi,

fakti,

sasniegumi

militārais
žurnāls

KARAVĪRI, JŪRNIEKI UN ZEMESSARGI !

Latvijā ir daudz piemiņas vietu agrāko laiku cīnītājiem, bet nav piemiņas vietas mūsu laikmeta karavīriem, kuri ir nesuši pašu augstāko upuri Latvijas neatkarības labā, dienot dažādos starptautisko operāciju rajonos.

Karavīri, jūrnieki un zemessargi, pieminēsim savus biedrus, draugus un brāļus — virsleitnantu Olafu Baumanī, dižkareivjus Gintu Bleiju, Vitāliju Vasiljevu, Edgaru Ozoliņu un Andreju Merkuševu, seržantu Voldemāru Anševicu un kaprāli Dāvi Baltābolu.

Atcerēsimies un godāsim viņus! Lai mūsu kritušo biedru piemiņa nezustu no tautas atmiņas, mums kopā ir jāuzceļ viņiem veltīts piemineklis.

Sauszemes spēku Kājnieku brigāde ir veikusi vajadzīgos priekšdarbus, un pēc iepriekš izstrādātiem projektiem ir tapis karavīru izvēlēts piemiņas vietas un pieminekļa **projekts** ar izvietojumu Ādažu garnizona teritorijas centrālajā daļā pie ierindas laukuma.

• No 20 800 latiem, kuri nepieciešami piemiņas vietas un pieminekļa izveidei, līdz 2011. gada augustam ir ziedoti 6775,5 latī. Ziedojuši ir ne tikai indivīdi, bet arī organizācijas, kas var atļauties lielākus ziedojumus. Ir ziedotāji, kas ziedo regulāri, no katras algas.

• 2011. gada rudenī Ādažu karavīru klubs lems par būvprojekta uzsākšanu. Patlaban vēl nav saziestoti visi piemineklim nepieciešamie līdzekļi, bet finanses pietiek būvprojekta izstrādei, nepieciešamo atļauju iegūšanai.

• Ja ziedojumi turpināsies kā pašlaik, tad 2014. gadā tiks savākta nepieciešamā summa.

Biedrība «Ādažu karavīru klubs»

(reģ. nr. 40008098947) ir atvērusi šim mērķim kontu bankā «Nordea»,
konta nr. **LV68NDEA0000082925598**, kurā mēs visi varam ziedot ar norādi
«NBS kritušo karavīru piemiņas vieta».

Kontaktpersona — biedrības «Ādažu karavīru klubs» valdes priekšsēdētājs **Andris Griekvičs**.

Kontakttālrunis — **26341806**

Reģistrācijas apliecība nr. 90009222536
Izdevējs — Rekrutēšanas un Jaunsardzes centrs
Dibinātājs — LR Aizsardzības ministrija

Redakcijas adrese: K. Valdemāra ielā 10/12, Rīgā, LV-1473
Tālrunis: 67335383, fakss 67335384, e-mail: redakcija@sargs.lv

Eiropas Militārās preses asociācijas biedrs

Iespiests
v/a «Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra»
O. Vācieša ielā 43, Rīgā
Iespieduma veids — ofsets, Metiens — 5000 eks.

Galvenā redaktore **Līga Lakuča** — 67335383
Literārā redaktore **Rasma Priekule** — 67335391
Žurnālisti **Atis Klimovičs, Dāvis Stalts** — 67335391
Fotogrāfi **Gatis Dieziņš, Normunds Mežiņš** — 67335399
Makets **Aigars Nesters** — 67335391

Red. pārstāvis ASV **V. Kukainis**.
237 Springmont Road, Northfield, OH 44067, USA.
Tālrunis (330) 467 1232. e-pasts: dvkukainis@aol.com
Red. pārstāve Vācijā **I. Marx**. Tālrunis 89 4530 1802,
e-pasts: iveta_marx@web.de
Red. pārstāvis Kanādā **J. Bilinskis**. # 210-570 Proudfoot Lane,
London, ON N6H 4Z1, Canada. Tālrunis 519 474 1080
e-pasts: jbilinskis@rogers.com
Red. pārstāvis Austrālijā **J. Vējiņš**. 17 Inverell Ave., Mt. Waverley,
Vic. 3149. Tālrunis 61 3 9802 9913

Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar autoru viedokli.
Autoru manuskriptus atpakaļ
neizsniedz.

Ļī pirms Œurnāla izdošanas tikos ar jaunsargu instruktoriem — cilvķkiem, kuru ikdiena ir saistīta ar patriotisma, savas valsts vēstures un valsts armijas nozīmības mācīšanu mūsu bērniem. Viņu veikums ir apbrīnojams — viņi visā Latvijā ir idejas cilvķi un savas valsts, arī sava darba patrioti.

Pēc tikšanās palika rūgtuma sajūta par to, ka ikdienā viņi nejūtas saņēmuši pienācīgu sava darba novērtējumu... Tomēr instruktoru darba visnopietnākie vērtētāji ir paši bērni — jaunsargi, un viņu skaits būtu daudz lielāks, ja vien Jaunsardzes kustībai būtu vairāk resursu.

Kā Œurnāls «Tēvijas Sargs» var sekmēt savu lasītāju jaunsargu izaugsmi, kā palīdzēt viņu instruktoru darbā? Kā vairāk informēt tos lasītājus, kuri ar interesi seko līdz Jaunsardzes pasākumiem?

Šajā numurā aizsākam veidot pielikumu «Jaunsardze», kurā atspoguļosim notiekošo lielākajā brīvprātīgajā Latvijas jauniešu organizācijā, dodot iespēju arī pašiem jaunsargiem un viņu instruktoriem parādīt savus labos darbus. Šie cilvķi ar savu fantastisko misijas apziņu un darbu ir godam pelnījuši, lai mēs visi par viņiem uzzinātu.

Galvenā redaktore

14

Latvijas ziņas

Tiesas spriedums lietās par karavīra atvaļināšanu no profesionālā dienesta

Iespēja Latvijā organizēt vingrinājumu «Steadfast» ir augsta līmeņa novērtējums

Aizvadītas apjomīgākās «Open Spirit» mācības

Barokamerā glābj, māca un testē

Prezidenta padomniece – «Rūsiņa» krustmāte

Pilsētas svētkos Rēzeknē svinēja Zemessardzes godus

2 Zemessardzei 20 gadu jubileja 16

4 Ar gandarījumu par «Vidzemes rudeni — 2011» 22

6 Beverīnas silos

8 Dodos misijā... Kā tas var ietekmēt manu bērnu? 24

Sporta ziņas **26**

Amerikas Sarkanā Krusta palīdzība cīņā pret Bermonta armiju 28

Ārzemju ziņas **30**

10 gadi kopš **32**

11. septembra notikumiem

Norvēģijas lielākās šausmas kopš Otrā pasaules kara 34

25. augustā Nacionālo bruņoto spēku (NBS) bāzē «Lielvārde» svinīgi tika uzsākti būvniecības darbi, lai izbūvētu manevrēšanas ceļus, gaisakuģu dzinēju testēšanas laukumu, helikopteru pacelšanās un nosēšanās laukumu, gaisakuģu stāvvietas, materiāltehniko līdzekļu iekraušanas un izkraušanas laukumu, helikopteru stāvvietas un gaisakuģu inspekcijas laukumu.

Būvniecības darbus veiks Turcijas uzņēmums «IKIZ Construction», kas uzvarēja NATO Uzturēšanas un apgādes aģentūras (NAMSA) organizētā starptautiskā iepirkuma konkursā. To pabeigšana ir plānota 2013. gada vidū.

«IKIZ Construction» ir plaša un ilggadēja pieredze lidostu būvniecībā Turcijā, kas uzkrāta kopš uzņēmuma dibināšanas 1969. gadā. Uzņēmums ir arī vairākkārt sadarbojies ar NATO.

NBS bāzē «Lielvārde» attīstība ir nozīmīgākais NBS ilgtermiņa projekts, kura ietvaros ir paredzēts izveidot starptautiskiem standartiem un Latvijas nacionālajām prasībām atbilstošu lidlauku. Šis ir vienīgais valsts aizsardzības infrastruktūras projekts Latvijā, kas tiek īstenots ar NATO līdzfinansējumu. Jau rekonstruētais NATO un starptautiskās

civilās aviācijas normām atbilstošais 2500 m garais lidlauka skrejceļš nodrošinās augstāko drošības standartu ievērošanu un iespēju dažādu kategoriju gaisakuģiem nolaisties lidlaukā jebkurā diennakts laikā un laika apstākļos. Savukārt atjaunotie manevrēšanas ceļi savienos gaisakuģu stāvvietas un skrejceļu. Dažādu funkciju lidaparātu laukumi nodrošinās iespēju lidlaukā izvietot vairāku tipu lidaparātus, veikt to pārbaudes un apkopes, lidaparāta degvielas uzpildes un kravu iekraušanas vai izkraušanas darbus.

2. septembrī plkst. 10 Ādažu bāzē notika 3. reģionālā nodrošinājuma centra (3. RNC) 20 gadadienas svinīgais pasākums. Pasākumā piedalījās aizsardzības ministrs Artis Pabriks, Nacionālo bruņoto spēku (NBS) vadība, kā arī citas bruņoto spēku amatpersonas un uzziņinātie viesi. Pēc viesu svinīgajām uzrunām sekoja Ādažu garnizona vienību militārā parāde, vēsturisks ieskaits centra izveidē, apbalvojumu pasniegšana un pasākuma viesu apsveikumi. Par pasākuma muzikālo noskaņu gādāja NBS orķestris.

2. septembrī apritēja arī 20 gadi kopš Mālpilī darbību sāka neatkarību atguvušās valsts pirmā militārā vienība — Sabiedrības drošības departamenta valsts dienesta mācību centrs. Līdz ar departamenta reorganizāciju, Aizsardzības ministrijas un Aizsardzības spēku izveidošanu mācību centru 1992. gada februārī iekļāva Aizsardzības spēku sastāvā un pārdēvēja par Mālpils mācību centru. Turpinot bruņoto spēku reorganizāciju, 2004. gadā centru ar aizsardzības ministra pavēli reorganizēja par 3. reģionālo nodrošinājuma centru. Ādažu bāzē centrs atrodas kopš 1994. gada. Šobrīd 3. RNC galvenais uzdevums ir nodrošināt starptautisko operāciju vienību apgādi, nodrošināt militārajā bāzē izvietotās vienības ar infrastruktūru, mācību bāzi un visa veida apgādes atbalstu.

valsts sekretārs Jānis Sārts saņēma kavaliera pakāpes Francijas Nacionālo nopelnu ordeni un brigādes ģenerālis Gundars Ābols saņēma virsnieka pakāpes Francijas Nacionālo nopelnu ordeni pateicībā par sadarbības attīstību militārajā jomā.

Francijas nacionālais ordenis «Par nopelniem» ir 1967. gadā ģenerāļa de Golla iedibināts goda apbalvojums.

8. un 9. septembrī Vidzemes augstskolā un Latvijas Lauksaimniecības

universitātē tika rīkota ekspertu diskusija par jaunās valsts aizsardzības koncepcijas projektu. Valsts aizsardzības koncepcija tiek izstrādāta, pamatojoties uz Latvijas ģeopolitisko situāciju, nacionālās drošības un ārpolitikas mērķiem un Latvijas saistībām, kas izriet no dalības Ziemeļatlantijas līguma organizācijā un Eiropas Savienībā. Aizsardzības ministrija šobrīd izstrādā jaunu valsts aizsardzības koncepciju, tāpēc tās sagatavošanas laikā vēlas rīkot aizsardzības un drošības politikas ekspertu diskusijas, lai aptvertu pēc iespējas plašāku viedokļu spektru un iesniegtu valdībai izskatīšanai kvalitatīvu koncepcijas projektu.

8. septembrī Valmierā, Zemessardzes 22. kājnieku bataljonā notika Rekrutēšanas un Jaunsardzes centra Jaunsardzes departamenta 3. novada nodaļas pagaidu telpu atklāšana. Pasākumā piedalījās aizsardzības ministrs Artis Pabriks, AM pārstāvji un RJC vadība. Bataljona štābā ir iekārtots pagaidu kabinets nodaļas vadītājam un lietvedei. To nepieciešamības gadījumā jaunsargi un instruktori varēs izmantot kā mācību klasi. Ēku, kurā izvietosies novada nodaļas centrs ar noliktavu, mācību klasi un kabinetu nodaļas vadībai, VAMOIC sola izremontēt līdz nākamā gada rudenim.

9. septembrī Kara muzejā norisinājās praktiskais seminārs Latvijas uzņēmumiem par iepirkumiem aizsardzības nozarē, kur savā pieredzē dalījās uzņēmēji par sadarbību ar NATO un bruņotajiem spēkiem, kā arī tika sniegta informācija par aktualitātēm stratēģisko preču aprītē un plānotajiem iepirkumiem aizsardzības nozarē.

Atklājot semināru, aizsardzības ministrs Artis Pabriks aicināja uzņēmējus informēt par savām ekonomiskajām interesēm Lībijā, jo tādējādi ir iespēja izvērtēt, cik daudz Latvijai ir jāiesaistās šī konflikta risināšanā. «Sistēmas demokratizācija Lībijā, visticamāk, pavērs jaunas tirgus iespējas arī Latvijas uzņēmējiem, tāpēc mums ir svarīgi zināt, cik liels atbalsts uzņēmējiem ir nepieciešams.» Ministrs mudināja uzņēmējus apsvērt biznesa iespējas Afganistānā: «Lai gan bīstamība šajā valstī ir paaugstināta, tomēr jau šobrīd valstī notiek dažādi valsts atjaunošanas projekti, kas paver iespējas būvniekiem, pārtikas ražotājiem un citās nozarēs strādājošiem uzņēmumiem. Jau vairākas valstis ir veiksmīgi uzsākušas cīņu par šo tirgu. Kamēr Latvijas karavīri ir Afganistānā, varam sniegt gan informatīvu, gan praktisku atbalstu.»

A. Pabriks arī informēja par praktiskajiem ieguvumiem, ko uzņēmējiem sniedz Latvijas dalība Eiropas Savienībā un NATO, kas paver plašākas iespējas iesaistīties dažādos starptautiskos projektos. Ministrs izteica īpašu pateicību uzņēmējiem, kas atbalsta starptautisko operāciju veterānus, paredzot tiem īpašus piedāvājumus, un mudināja arī pārējos uzņēmējus izvērtēt iespējas sniegt līdzīgu atbalstu.

Aizsardzības ministrija regulāri rīko līdzīgus seminārus par aizsardzības nozares iepirkumiem, lai pēc iespējas plašāk informētu uzņēmējus par aktualitātēm, tādējādi veidojot dialogu starp uzņēmējiem un aizsardzības nozares amatpersonām.

12. septembrī Ādažu bāzē tika pasniegtas pirmās starptautisko operāciju veterānu apliecības, kas vairāk nekā 2500 karavīriem ļaus izmantot Latvijas uzņēmēju īpašos piedāvājumus. Veterānu apliecības saņēms karavīri, kas vismaz reizi piedalījušies kādā no starptautiskajām operācijām un ieguvuši Nacionālo bruņoto spēku (NBS) piemiņas medaļu par piedalīšanos tajā. Apliecības piešķirs karavīriem, kuri dienējuši starptautiskajās operācijās Bosnijā un Hercegovinā, Albānijā, Maķedonijā, Kosovā, Irākā un Afganistānā. Veterāna statusa būtība ir sniegt karavīriem sabiedrības atbalstu un apliecināt cīņu pret militāro dienestu. Pašlaik šādā sadarbībā ar Aizsardzības ministriju ir iesaistījušās 13 uzņēmēju asociācijas, tostarp būvmateriālu tirgotāji, Lauku tūrisma asociācija, Latvijas kempinga asociācija, grāmatu tirgotāji, Komercbanku asociācija, kā arī privātās augstskolas. Būvmateriālu tirgotāji veterāniem savos veikalos tīklos piedāvās atlaides preču iegādei, savukārt privātās augstskolas — īpašas atlaides vai atbalsta veidus.

No 13. līdz 15. septembrim Nacionālo bruņoto spēku mācību, sporta un atpūtas bāzē «Pīpariņi» norisinājās jaunsargu instruktoru mācību seminārs, kurā piedalījās 50 jaunsargu instruktori. Jaunsargu mācību paraugprogrammas kvalitatīvai realizācijai jaunsargu instruktori apmainījās pieredzē un papildināja savas zināšanas par vairākām jaunsargu programmas tēmām: «Darbība ar ieročiem», «Lauka kaujas iemaņas», «Tūrisms», «Darbs ar karti un orientēšanās apvidū», «Pirmās palīdzības sniegšana», «Ierindas mācība». Seminārā arī tika noteikti galvenie Jaunsardzes uzdevumi 2011./2012. mācību gadā.

Papildinājums šā gada augusta numurā publicētajam rakstam «Zemessardzes komandējošā sastāva neintensīvais jaunākā instruktora kurss»

Sākotnēji gatavojot mācību programmu, tika plānots, ka atsevišķi tiks apgūti Neintensīvais jaunākā instruktora kurss un būs izlīdzināšanas kurss zemessargiem, kuri vēlēties pāriet uz profesionālo militāro dienestu. Šobrīd «Tēvijas Sarga» augusta numurā aprakstītā Neintensīvā jaunākā instruktora kurss (NJIK) programma ir pirmā daļa no visas NJIK programmas.

Pēc pirmās daļas sekmīgas apguves tiek izsniegta kursa beigšanas apliecība, sekmju un vērtējumu lapa. Otrā daļa (trīs apmācību nedēļas, kuras ir sadalītas divos blokos) notiks NBS Instruktoru skolā. Pēc kursa beigām kursantiem, kuri sekmīgi nokārtojuši gala pārbaudījumus, tiks izsniegta kursa beigšanas apliecība, sekmju un vērtējuma lapas un piešķirta jaunākā instruktora kvalifikācija, kā arī tiks izsniegts šaušanas instruktora sertifikāts darbam ar A, B, C un D kategorijas ieročiem no stacionārām pozīcijām, turklāt viņiem ir tiesības saņemt kaprāļa dienesta pakāpi. Pēc otrās daļas sekmīgas apguves kursants būs saņēmis apmācību līdzvērtīgu tai, ko apgūst PMD.

Tiesas spriedums lietās par karavīra atvaļināšanu no profesionālā dienesta

Vita Upeniece,

Mg. iur., AM Juridiskā departamenta
Tiesību aktu nodaļas vadītāja vietniece.

Kā tika minēts iepriekšējos rakstos, tiesību normas piemērošanas gaitā tiek izmantota gan pati tiesību norma un tās interpretācija, lietojot dažādas interpretācijas metodes, gan tiesību principi, gan tāds tiesību palīgavots kā tiesu prakse. Turpinot iepazīstināt ar spēkā stājušos tiesu spriedumu saturu, šoreiz tiks aprakstīta lieta, kurā pieteikuma pamatā bija lūgums mainīt atvaļināšanas pamatojumu uz atvaļināšanu, izbeidzot profesionālā dienesta līgumu pirms termiņa sakarā ar vienības (apakšvienības) likvidāciju vai reorganizāciju vai karavīru skaita samazināšanu (Militārā dienesta likuma 43. panta otrās daļas 7. punkts). Kaut gan ar tiesu praksi saprot spriedumu kopumu tādās pašās vai līdzīga veida lietās, aprakstītais spriedums var kalpot par tiesību normu interpretācijas palīglīdzekli tiesību normas satura noskaidrošanai.

2011. gada 11. jūlijā Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments (turpmāk — Senāts) izskatīja I. K. kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2010. gada 14. decembra spriedumu administratīvajā lietā nr. A420572210 (SKA-459/2011). Administratīvā lieta tika ierosināta sakarā ar I. K. pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Aizsardzības ministrijai atkārtoti lemt par I. K. atvaļināšanu no profesionālā dienesta. Senāts 2011. gada 11. jūlijā spriedumā atstāja negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2010. gada 14. decembra spriedumu.

Lietas būtība

2005. gada 25. februārī ar I. K. tika noslēgts līgums par profesionālo dienestu uz laiku līdz 2010. gada 11. februārim. I. K. pildīja dienestu Jaunsardzes centrā. 2009. gada 26. oktobrī Ministru kabinets izdeva rīkojumu nr. 731 «Par valsts aģentūras «Tēvijas sargs» un Jaunsardzes centra reorganizāciju», saskaņā ar kuru bija paredzēts reorganizēt valsts aģentūru «Tēvijas sargs» un Jaunsardzes centru, tos apvienojot, un ar 2010. gada 1. janvāri izveidot jaunu Aizsardzības ministrijas pakļautībā esošu tiesās pārvaldes iestādi — Rekrutēšanas un Jaunsardzes centru. 2009. gada 30. novembrī Jaunsardzes centrs informēja I. K., ka profesionālā dienesta līgums tiks izbeigts pirms termiņa pēc vadības iniciatīvas sakarā ar Jaunsardzes centra reorganizāciju un amatu skaita samazināšanu un ka I. K. tiks atvaļināts no profesionālā dienesta līdz 2009. gada 31. decembrim, pamatojoties uz Militārā dienesta likuma 42. panta pirmās daļas 3. punktu (izbeidzot profesionālā dienesta līgumu pirms termiņa) un 43. panta otrās daļas 7. punktu (izbeidzot profesionālā dienesta līgumu pirms termiņa sakarā ar vienības likvidāciju vai reorganizāciju vai karavīru skaita samazināšanu).

2010. gada 4. janvārī Rekrutēšanas un Jaunsardzes centrs izdeva rīkojumu, ar kuru I. K. no 2010. gada 1. janvāra tika uzskatīts par ieceltu amatā Rekrutēšanas un Jaunsardzes centrā, saglabājot karavīra statusu. 2010. gada 7. janvārī I. K. ar vēstuli tika informēts, ka viņu neatvaļinās no profesionālā dienesta sakarā ar vienības reorganizāciju. 2010. gada 21. janvārī Rekrutēšanas un Jaunsardzes centrs informēja I. K., ka viņa

profesionālā dienests līguma termiņš beidzas 2010. gada 11. februārī un ka tas netiks pagarināts. Ar Aizsardzības ministrijas 2010. gada 10. februāra pavēli I. K. tika atvaļināts no profesionālā dienesta, beidzoties profesionālā dienesta līguma termiņam, ja līgumu nepagarina (Militārā dienesta likuma 42. panta pirmās daļas 2. punkts).

Prasības pieteikums

I. K. prasības pieteikumā tiesai norādīja, ka iepriekš minētie institūciju dokumenti ir pretrunīgi. Proti, saņemot paziņojumu par profesionālā dienesta līguma izbeigšanu pirms termiņa, viņš uzsāka jauna darba meklējumu un bija vienojies ar potenciālo darba devēju par darba tiesisko attiecību uzsākšanu no 2010. gada 4. janvāra. I. K. vērsa uzmanību, ka kopā ar viņu analogus paziņojumus par profesionālā dienesta līguma izbeigšanu pirms termiņa saņēma seši Jaunsardzes centrā dienšie karavīri, kuri atšķirībā no I. K. 2009. gada decembrī atvaļināti no profesionālā dienesta sakarā ar vienības reorganizāciju. Tādējādi I. K. uzskatīja, ka tika maldināts, kā rezultātā tika pārkāpts tiesiskās pašlāvības princips un vienlīdzības princips.

Militārā dienesta likuma 42. panta pirmā daļa paredz šādus karavīra atvaļināšanas no profesionālā dienesta vispārīgos pamatus:

- beidzoties profesionālā dienesta līguma termiņam sakarā ar aktīvajam dienestam noteiktā maksimālā vecuma sasniegšanu;
- beidzoties profesionālā dienesta līguma termiņam, ja līgumu nepagarina;
- izbeidzot profesionālā dienesta līgumu pirms termiņa.

Militārā dienesta likuma 43. pants detalizētāk regulē profesionālā dienesta līguma izbeigšanu pirms termiņa. Saskaņā ar šā panta pirmo daļu profesionālā dienesta līgumu pirms termiņa var izbeigt katrā laikā, pusēm par to vienoties. Savukārt šā panta otrajā daļā norādīti apstākļi, uz kuriem pamatojoties pēc vadības iniciatīvas ar karavīru pirms termiņa izbeidz profesionālā dienesta līgumu. Militārā dienesta likuma 43. panta otrās daļas 7. punktā noteikts, ka profesionālā dienesta līgumu ar karavīru pirms termiņa izbeidz, ja likvidē vai reorganizē vienību (apakšvienību) vai samazina karavīru skaitu, ievērojot šā likuma 26. panta trešajā daļā noteikto. Saskaņā ar šā likuma 26. panta trešo daļu, likvidējot amatu vai vienību (apakšvienību) vai to reorganizējot, karavīru pārceļ ne zemākā viņa dienesta pakāpei atbilstošā amatā šajā vai citā vienībā vai ar viņa piekrišanu — zemākas dienesta pakāpes amatā, savukārt, ja karavīru nav iespējams pārceļt viņa dienesta pakāpei atbilstošā amatā un pārceļšanai zemākas dienesta pakāpes amatā viņš nepiekrīt, karavīru atvaļina no aktīvā dienesta likumā noteiktajā kārtībā.

Senāts spriedumā I. K. administratīvajā lietā norādīja, ka iestādei, pieņemot lēmumu par vienības likvidāciju un karavīru skaita samazināšanu, jārikojas atbilstoši Militārā dienesta likuma 26. pantam, kas nosaka, ka karavīru var atvaļināt tikai tad, ja nav iespējama viņa pārceļšana citā amatā. Iestādei no šīs normas neizriet atvaļināt karavīru no aktīvā dienesta, izbeidzot profesionālā dienesta līgumu pirms termiņa reorganizācijas dēļ, ja pastāv iespēja pārceļt karavīru piemērotajā amatā.¹ Tādēļ Senāts atzina par atbilstošu tiesiskajam regulējumam iestādes lēmumu pārceļt I. K. citā

amatā sakarā ar vienības reorganizāciju, nepastāvot strīdam, ka jaunais amats bija I. K. dienesta pakāpei atbilstošs, un profesionālā dienesta līgums nebija beidzies.

Tiesiskās paļāvības princips

Jautājumā par tiesiskās paļāvības principa ievērošanu Senāts norādīja, ka šis princips, kā tas atspoguļots Administratīvā procesa likuma 10. pantā, paredz, ka iestādes rīcība ir tiesiska un konsekventa. Iestādes kļūda, kuras pieļaušanā privātpersonai nav vainojama, nedrīkst radīt privātpersonai nelabvēlīgas sekas. Tiesiskās paļāvības princips aizsargā personas reiz iegūtās tiesības, t. i., persona var paļauties uz to, ka tiesības, kas iegūtas saskaņā ar spēkā esošu tiesību normu, noteiktajā laikā tiks saglabātas un reāli īstenotas.²

Lai konstatētu, vai personai bija radusies tiesiskā paļāvība uz konkrētu tiesību saglabāšanu vai īstenošanu, ir jāizvērtē, vai tās paļaušanās uz apstrīdēto normu ir likumīga, pamatota un saprātīga un vai tiesiskais regulējums pēc savas būtības ir pietiekami no teikts un nemainīgs, lai tam varētu uzticēties.³

I. K., saņemot paziņojumu par viņa atvaļināšanu, pamatojoties uz Militārā dienesta likuma 42. panta pirmās daļas 3. punktu un 43. panta otrās daļas 7. punktu, sakarā ar Jaunsardzes centra reorganizāciju un amatu skaita samazināšanu, pretēji viņa paustajam, varēja paļauties, ka iestāde rīkosies tiesiski un saskaņā ar iepriekš minētajām tiesību normām izvērtēs iespēju pārceļt I. K. atbilstošā amatā citā vienībā. Šis paziņojums ir uzskatāms kā informācija vai brīdinājums par iespējamām sekām, kuras var iestāties pie nosacījuma, ja I. K. nebūs iespējams pārceļt citā amatā. I. K. nosūtītais paziņojums nerādīja tiesības prasīt, lai dienesta attiecības ar viņu pēc iestādes iniciatīvas tiktu izbeigtas pirms termiņa.⁴ Līdz ar to Senāts spriedumā atzina, ka iestādes rīcība bija tiesiska un konsekventa.

Vienlīdzības princips

Senāts atzina par nepamatotu arī I. K. argumentu par vienlīdzības principa pārkāpumu, atzīstot par pamatotu Administratīvās apgabaltiesas spriedumā izdarīto secinājumu, ka I. K. gadījums no pārējo karavīru atvaļināšanas gadījumiem atšķiras ar to, ka sakarā ar reorganizāciju vienīgi viņš atbilstoši likuma prasībām tika pārceļts citā amatā, kas var nozīmēt gan to, ka iestādei objektīvi nebija faktiskās iespējas izpildīt Militārā dienesta likuma 26. panta trešās daļas prasības attiecībā uz pārējiem karavīriem, gan to, ka šādas iespējas bija, taču iestāde, pārkāpjot likumā noteikto prasību

par pārceļšanu, minētās personas no dienesta atvaļinājusi reorganizācijas dēļ, izbeidzot profesionālā dienesta līgumu pirms termiņa, kas ir prettiesiski.

Iekšējā normatīvā akta noteiktā procedūra

I. K. arī argumentēja, ka, izdodot pavēli par viņa atvaļināšanu no profesionālā dienesta, netika ievērota iekšējā normatīvajā aktā noteiktā procedūra. Atbilstoši Aizsardzības ministrijas 2005. gada 19. decembra noteikumu nr. 9-not «Karavīru atvaļināšanas no profesionālā dienesta noteikumi» 11. 2. un 11. 4. apakšpunktam karavīru par profesionālā dienesta līguma termiņa beigām un tā nepagarināšanu brīdina ne vēlāk kā divus mēnešus pirms līguma termiņa beigām, savukārt pavēli par karavīra atbrīvošanu no amata un atvaļināšanu no dienesta sakarā ar profesionāla dienesta līguma termiņa beigām izdod ne vēlāk kā vienu mēnesi pirms līguma termiņa beigām.

Administratīvā apgabaltiesa spriedumā atzina, ka I. K. atvaļināšanas procedūra īstenota neatbilstoši šim iekšējam normatīvajam aktam. Tajā pašā laikā Administratīvā apgabaltiesa norādīja, ka šis **procesuālais pārkāpums nav ietekmējis pavēles** par I. K. atvaļināšanu no profesionālā dienesta **pareizību pēc būtības** gan no tāda aspekta, ka profesionālā dienesta līguma termiņš bija beidzies 2010. gada 11. februārī, gan no tāda aspekta, ka I. K. nepretendēja uz profesionālā dienesta līguma termiņa pagarinājumu, kam ir bijis objektīvs pamats — jau 2009. gada septembrī līguma pagarinājumu neatbalstīja Augstākā atestācijas komisija. Administratīvā apgabaltiesa secināja, ka apstākļi, ka iestāde vienā brīdī bija mainījusi nodomu attiecībā uz pamatu, pēc kāda notiks atvaļināšana, nemainīja iestādes nostāju tādā nozīmē, ka I. K. no dienesta jebkurā gadījumā tiks atvaļināts. Līdz ar to, kaut arī par galīgo un faktisko atvaļināšanas variantu I. K. tika brīdināts vēlāk, nekā to paredz iekšējais normatīvais akts, tas nevarēja pārsteigt I. K. nesagatavotu un sagādāt viņam papildu neērtības.

Tādējādi tiesa noraidīja I. K. pieteikumu par Aizsardzības ministrijas pavēles atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu. **16**

¹ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2011. gada 11. jūlija spriedums lietā nr. SKA-459/2011.

² Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2004. gada 25. oktobra spriedums lietā nr. 2004-03-01.

³ Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2002. gada 19. marta spriedums lietā nr. 2011-12-01.

⁴ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2011. gada 11. jūlija spriedums lietā nr. SKA-459/2011.

Šis laiks Baltijas valstu aizsardzības nozares vēstures lappusēs ieies ar jaunām iespējām un izaicinājumiem. Vēl pērn Latvijas Republikas Aizsardzības ministrija un Nacionālie bruņotie spēki starptautiskajās militārajās mācībās sadarbībā ar civilajām valsts un pašvaldību institūcijām pilnveidoja uzņemošās valsts atbalsta vadības elementu, bet jau šoruden mēs pie sevis uzņemam *NATO* vingrinājumus «*Steadfast Pyramid*» un «*Steadfast Pinnacle*». Abu vingrinājumu mērķis ir pilnveidot augstākā līmeņa virsnieku — nākamo *NATO* komandstruktūru komandieru un komandieru, kuri jau tuvākajā laikā dosies uz Afganistānu, operacionālās spējas — starptautisko operāciju plānošanas, sagatavošanas un vadīšanas laikā. Uz sarunu par izaicinājumiem, kas sagaida aizsardzības nozari, šos vingrinājumus uzņemot Latvijā, aicinājām Aizsardzības ministrijas izpildsekretāru militāro spēju attīstības jautājumos brigādes ģenerāli Gundaru Ābolu.

— Kāpēc tieši Latvija ir *NATO* vingrinājuma «*Steadfast*» uzņemošā valsts?

— Ar šo jautājumu saskāros vēl laikā, kad biju Baltijas aizsardzības koledžas (*BALTDEFCOL*) komandants. Bija piedāvājums izvērtēt, vai kāda no Baltijas valstīm var sniegt uzņemošās valsts atbalstu šim vingrinājumam, par ko informēju (tolaik Aizsardzības ministrijas izpildsekretāru militāro spēju attīstības jautājumos) ģenerālmajoru Raimondu Graubi un lūdzu apsvērt iespēju šo vingrinājumu uzņemties organizēt Latvijā.

Zināmā mērā tā bija liela uzdrīkstēšanās, jo sakarā ar krīzi viss tika samazināts. Šis lēmums prasīja tālejošu skatījumu, ka mēs ilgtermiņā būsīm gatavi veikt nepieciešamos darbus, lai uzņemtu pie sevis šo vingrinājumu, kas ir viens no noslēdzošajiem posmiem augstākā līmeņa komandieru apmācības procesā.

Iespēja Latvijā organizēt vingrinājumu «*Steadfast*» ir augsta līmeņa novērtējums, jo šāda līmeņa vingrinājumu organizēšana netiek piedāvāta visām valstīm. Es domāju, ka tas mums ir liels sasniegums.

— Kāda ir mūsu kā uzņemošās valsts loma šo mācību norisē?

— Mūsu galvenais uzdevums ir atbalstīt mācību norisi — gan ar savu infrastruktūru, gan ar tehnisko atbalstu, tai skaitā ir arī tiešraides nodrošināšana videokonferenci ar Afganistānu, ko plānojam vingrinājuma noslēdzošajā daļā.

Iespēja Latvijā organizēt vingrinājumu «*Steadfast*» ir augsta līmeņa novērtējums

— Noteikti ne vienu vien lasītāju interesēs, kāpēc ģenerāļiem ir jāmacās un ko tas dod viņu padotajiem?

— Šis vingrinājums kā prakse nav nekas jauns. *NATO* un Eiropas Savienības atsevišķās institūcijās tas eksistē jau kopš pagājušā gadsimta beigām. Būtiski ir tas, ka *NATO* pavēl-

niecības komandieris uzņemas topošajiem komandieriem *NATO* komandstruktūras un komandieriem, kas tiks drīzumā nosūtīti uz Afganistānu, mācīt un izskaidrot šābrīža *NATO* plānošanas doktrīnas. Vingrinājuma pēdējā posmā ir svarīgi sniegt informāciju un jaunākos vēstījumus, lai viņi starptautiskajās operācijās spētu pilnvērtīgi darboties atbilstoši *NATO* vadlīnijām.

— Ar ko atšķiras vingrinājums «*Steadfast Pyramid*» no vingrinājuma «*Steadfast Pinnacle*»?

— Tie ir divi atsevišķi vingrinājumi. Katrs vingrinājums norisināsies piecas dienas. Mēs vingrinājumu dalībniekus uzņemam no 19. līdz 30 septembrim. Šie vingrinājumi atšķiras ar apmācības nodoma līmeni. Pirmais vingrinājums — «*Steadfast Pyramid*» domāts tā sauktajiem atslēgas cilvēkiem, kuri strādā pie komandieru un komandieru vietnieku nodoma izpildes. Mācību dalībnieki ir pulkveži un ģenerāļi, kuru pakāpe ir ar vienu zvaigzni. Savukārt «*Steadfast Pinnacle*» domāts daudz augstāka līmeņa komandējošā sastāva virsniekiem, kas jau ir divu un trīs zvaigzņu ģenerāļi, — viņiem vingrinājums sniedz pēdējos jauninājumus saistībā ar NATO plānošanas doktrīnu, kā arī aktuālāko informāciju par lēmuma pieņemšanas procedūram un iedod ceļamaizi konkrētām pozīcijām, no kurām viņi spētu atbalstīt savus komandierus tieši operāciju plānošanas procesā.

Abos vingrinājumos piedalās gan NATO, gan alianses sadarbības programmas «Partnerattiecības mieram» valstu pārstāvji.

— Kas būs vingrinājumu mācībaspēki?

— Abu vingrinājumu centrālais apmācību štābs būs no NATO Transformācijas pavēlniecības un Sabiedroto augstākā štāba Eiropā — Monsā, Beļģijā. Tie būs cilvēki, kuri ikdienā iesaistīti NATO operāciju realizēšanā. Viņi atbrauc, būdami gatavi dalīties pieredzē un sniegt savu artavu, lai komandieri, kuri drīzumā tiks nozīmēti savās pozīcijās, saņemtu jaunāko informāciju, kas viņiem nepieciešama. Savukārt vingrinājumu atbalsta štābs būs no Nacionālo bruņoto spēku apakšvienībām, arī no Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas un Apvienotā štāba personālā.

— Vai šīm mācībām ir savs scenārijs un secība, kādā notikumi tiks izspēlēti?

— Vingrinājumi balstās uz iepriekš izstrādātu NATO scenāriju, kurā attiecīgās izmaiņas veiks paši mācību dalībnieki. Scenārijs bāzēts uz tiem draudiem un iespējamajiem apdraudējumiem, uz kuriem NATO jābūt gatavai reaģēt.

— Vai, plānojot lielas NATO operācijas, vairs nav iespējams iztikt bez viena no lielākajiem spēlētājiem pasaules arēnā gan militārajā, gan politiskajā jomā — Krievijas?

— Kā jau iepriekš minēju, vingrinājumā aicināti piedalīties alianses sadarbības programmas «Partnerattiecības mieram» valstu pārstāvji, kuru vidū ir arī Krievijas pārstāvji. Politiskais vēstījums NATO līmenī ir skaidrs — mums jāturpina pilnveidot mūsu attiecības. Cik tālu tās tiks pilnveidotas, tas jau atkarīgs no abiem spēlētājiem. Pie esošā pasaules apdraudējuma nosacījums ir vienkāršs — jo vairāk partneru mēs iesaistām sadarbībā, jo labāk. Protams, NATO var veikt operāciju bez tiešas Krievijas līdzdalības, bet nav ne mazāko šaubu, ka šī sadraudzība ir jāstiprina, un arī NATO politiskie dokumenti par to atklāti runā. Arī Latvijā mēs esam pateikuši, ka vēlamies

veicināt sadarbību ar Krieviju, kā arī vienlīdzīgas un draudzīgas kaimiņattiecības.

— Kādi ir mūsu ieguvumi no tā, ka mācības notiek Latvijā?

— Pēc 2006. gadā notikušā NATO samita šī ir pirmā reize, kad mēs Latvijā uzņemsim tik augsta līmeņa ietekmīgas amatpersonas starptautiskajā arēnā, kuru vidū būs arī trīs zvaigzņu un divu zvaigzņu ģenerāļi.

Tas ir nebijis notikums Latvijas vēsturē. Mēs šo vingrinājumu neuzņemam tikai vienu reizi, arī naudu neieguldām vienai reizei. Latvija ir apņēmusies to darīt ilgstoši. Šobrīd notiek pārrunas par laika periodu līdz 2016. gadam. Tādējādi mēs iegūstam iespēju šajā vingrinājumā iesaistīt arī Latvijas pārstāvjus — līdz ar to arī Latvijas augstākā līmeņa virsnieki praksē pilnveidos izpratni par procedūram, ar kurām strādā NATO.

Ieguvēja ir arī mācību atbalstošā infrastruktūra — Latvijas viesnīcas, restorāni. Mēs caur šīm mācībām atbalstām arī uzņēmējdarbību, jo ir renovētas auditorijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā, veikta nepieciešamo informācijas tehnoloģijas resursu iegāde. Šis projekts ir daudz kompleksāks, jo paralēli šim vingrinājumam mēs ilgtermiņā sniedzam ieguldījumu akadēmijas izaugsmei, kā arī uzņēmējdarbībai Latvijā. Turklāt visi tiešie vingrinājuma mācību izdevumi tiek segti no NATO budžeta.

Šobrīd mēs kā uzņemošā valsts kopīgi ar NATO Transformācijas pavēlniecību Norfolkā, ASV, strādājam arī pie Operacionālās plānošanas kursa ilgtermiņa norises Latvijā, kura mērķis ir operacionālā līmenī apmācīt vecāko virsnieku sastāvu NATO operāciju plānošanai nacionālajos un daudz-nacionālajos NATO štābos.

Sagatavojuši **AM Preses nodaļa sadarbībā ar raidījumu «Laiks viriem?».**

Foto — no G. Ābola personiskā arhīva.

Ar Latvijas Republikas Valsts prezidenta šā gada 9. septembra pavēli nr. 1-V, nr. 2-V, nr. 3-V, nr. 4-V un nr. 5-V kārtējā virsnieka dienesta pakāpe piešķirtakaravīriem, kuri atbilst Militārā dienesta likuma prasībām:	kapteinim Uldim Strogonovam kapteinei Ilzei Žildei kapteinim Guntaram Vilgutam kapteinei Inesei Šeškeņai kapteinim Ģirtam Pintānam kapteinim Dmitrijam Nemeņonokam kapteinim Igoram Agakijam	virleitnantam Artjomam Kononovičam kapteinleitnanta dienesta pakāpe — virleitnantam Aināram Uzuleņam virleitnantam Dāvim Bernānam virleitnantam Raimondam Beitānam virleitnantei Margaritai Sīpolai virleitnantam Mārtiņam Brūnam virleitnantam Askoldam Gludavam virleitnantam Andrim Ziņģim	leitnantei Agritai Kornejanovai Karavīriem, kuri atbilst Militārā dienesta likuma prasībām par pirmās virsnieka dienesta pakāpes piešķiršanu un sekmīgi nokārtojuši noslēguma eksāmenu — integrēto testu Gaisa spēku virsnieku pamatapmācības kursā, piešķirta
pulkvežleitnanta dienesta pakāpe — majoram Guntim Smilgzdrivam majora dienesta pakāpe — kapteinim Igoram Harlapenkovam kapteinim Oļegam Liepiņam	komandleitnanta dienesta pakāpe — kapteinleitnantam Aigaram Smalkajam kapteiņa dienesta pakāpe — virleitnantei Aigai Sakalaurei	virleitnanta dienesta pakāpe — leitnantam Maksimam Balalaikinam	pirmā virsnieka dienesta pakāpe leitnants — dižkareivim Maksimam Piculam dižkareivim Tomam Jēkabsonam

Baltijas jūrā kontrolētā sprādzienā tiek neitralizēta nesprāgusi Otrā pasaules kara mina.

Aizvadītas apjomīgākās «Open Spirit» mācības

Toms Trauberts

Foto — Normunds Mežiņš un Gatis Dieziņš.

No 19. augusta līdz 3. septembrim Irbes šaurumā un Rīgas līcī norisinājās militārās mācības «Open Spirit 2011», kuru svarīgākais mērķis ir no Otrā pasaules kara jūrā palikušās nesprāgušās municijas meklēšana un iznīcināšana. Lai gan šādas mācības Baltijas jūrā notiek jau sesto reizi, šogad personālsastāva un iesaistīto kuģu ziņā tās bija līdz šim plašākās — mācībās piedalījās 19 kuģi un vairāk nekā 850 cilvēku no 10 valstīm — no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Zviedrijas, Polijas, Krievijas, Francijas, Norvēģijas, Vācijas un ASV, kas «Open Spirit 2011» piedalījās ar saviem ūdenslidējiem novērotāju statusā.

Neitralizēti 47 sprādzienbīstami priekšmeti

Līdztekus sprādzienbīstamu priekšmetu meklēšanai un iznīcināšanai «Open Spirit 2011» mērķis ir arī dažādu valstu komandu savstarpējās sadarbības uzlabošana turpmākai militāru mācību un starptautisku operāciju veikšanai, kā arī sadarbības un savietojamības uzlabošana gan starp NATO, gan programmas «Partnership for Peace» (Pfp) sistēmām. Mīnu meklēšana un neitralizēšana būtiski uzlabo kuģošanas drošību Irbes šaurumā, kas ir īpaši piesārņots ar nesprāgušo municiju, tādējādi no mācībām ir arī praktisks labums ikvienam Baltijas iedzīvotājam.

Jūras kapteinis Rimants Štrimaitis, JS flotiles komandieris un operācijas «Open Spirit 2011» vadītājs, mācību norisi vērtē kā

ļoti labu. Visi izvirzītie mērķi ir sasniegti, izdevies pārliecināties par dažādu valstu kuģu komandu un sauszemes vienību sadarbības efektivitāti, kā arī iznīcināt ievērojamu daudzumu municijas. Pavisam «Open Spirit» laikā atrasti un iznīcināti 47 sprādzienbīstami priekšmeti, tostarp 45 mīnas un divas torpēdas. «Atrastais municijas daudzums šāda mēroga mācībām ir normas robežās. Mums iepriekš ir bijušas operācijas, kur atradām pat 97 sprādzienbīstamus priekšmetus, bet ir bijušas arī tādas, kur tikai 33.»

Smagākā daļa — darbs jūrā

Mācību norisi var iedalīt trīs posmos: t. s. krasta posms sākās 19. augustā Mērsragā, un tā laikā kuģu apkalpes un krasta komandas gatavojās gaidāmo mācību aktīvajai daļai. Līdztekus notika arī dažādi kultūras pasākumi,

atvērto durvju dienas, komandu savstarpējās iepazīšanās pasākumi u.tml., kā arī pēdējā kopējā darba konference pirms mācību sākuma, kurā pēdējo reizi izrunāja un saskaņoja visus aktuālos pasākuma jautājumus. Tai sekoja mācību svarīgākā un smagākā daļa — aktīvais posms, kura laikā mācību dalībnieki nodarbojās ar mīnu un citas nesprāgušās municijas meklēšanu un iznīcināšanu. Tas ilga no 22. augusta līdz 2. septembrim. «Open Spirit 2011» nobeiguma laikā mācību norises vietā Mērsragā notika VIP diena, komandas veica kuģu tehnisko apkopi un sākās mācību rezultātu apkopošana.

Protams, sarežģītākā un grūtākā ir aktīvā manevru daļa. Nesprāgušās municijas meklēšana un neitralizēšana zem ūdens pati par sevi ir ļoti sarežģīta operācija, kas prasa daudz un dažādu augstas klases profesionāļu precīzu un operatīvu sadarbību,

Mācību «Open Spirit 2011» atklāšanas parādē piedalījās visu dalībvalstu pārstāvji.

taču šoreiz mācību dalībniekiem bija papildu apgrūtinājums — ārkārtīgi ierobežota redzamība zem ūdens. «Brīžiem varēja redzēt tikai līdz 20 cm attālumā, labākos apstākļos — maksimālais, līdz 50 cm,» stāsta operācijas vadītājs R. Štrimaitis. Tas izskaidrojams ar mācību norisei visai nelabvēlīgu laiku, kad Baltijas jūrā notiek t. s. ūdens ziedēšana jeb jūras aļģu masveidīga savairošanās. Īpaši duļķains ūdens bijis 20 m un pat 30 m dziļumā.

Otrajā manevru nedēļā arī laika apstākļi nelutināja — līči bija līdz pat 2 m augsti viļņi, un tādos vairs nav iespējams strādāt pie atrasto sprādzienbīstamo objektu atminēšanas. Paredzot šādu iespēju, «Open Spirit» vadība bija iepriekš apzinājusi divas alternatīvas darba zonas atklātā jūrā un Rīgas līcī, uz kurām arī pārvietojās mācību dalībnieki.

Mācību norises laikā nācās risināt arī dažādas tehniskas problēmas, piemēram, mīnu meklētājam no Lielbritānijas nopietna tehniska kļūme vispār liedza dalību «Open Spirit», savukārt Norvēģijas kuģa remontam nācās steidzami piegādāt nepieciešamās detaļas, jo ar pieejamajiem līdzekļiem to savest darba kārtībā nebija iespējams.

Var pieņemt, ka šāda apjoma aktivitātēs ar tik daudz dažādu valstu kuģu un komandu piedalīšanos viena no problēmām būs tieši savstarpējā komunikācija un saliedētas darbības nodrošināšana. Mācību vadītājs to noliedz, uzsverot, ka visas nepieciešamās komunikāciju shēmas tika izveidotas jau labu laiku pirms manevriem un strādāja tiešām labi. Visiem iesaistītajiem speciālistiem tās ir ļoti zināmas, turklāt ir apgūtas

Mācību laikā klusā Mērsraga osta pārvērtās līdz nepazīšanai.

Lai atrastu sprādzienbīstamos priekšmetus, mīnu meklēšanas kuģi skenē grunti ar sonāriem. Taču sonāru darbs ir nepietiekams, lai droši konstatētu, vai patiešām atrasta nesprāgusi mīna vai torpēda. Sonārs nespēj jūras dzīlē identificēt, vai atrastas mīnas, akmeņi vai ledusskapja korpusi krasta tuvumā u. tml. Precīzākai objekta identificēšanai no kuģa nolaiž īpašu no borta vadāmu aparātu, kas apskata atrastos objektus tuvumā. Tad, izvērtējot iegūtos rezultātus, tiek pieņemts lēmums par tālākajām darbībām. Parasti risinājumi ir divi — vai nu līdzās mīnai nolaiž lādiņu un pēc neliela laika intervāla, kurā kuģis dodas drošā attālumā no gaidāmā sprādziena vietas, to uzspridzina, vai arī pie sprādzienbīstamajiem atradumiem nolaižas ūdenslidējs — atminētājs, kas pievieno sprāgstvielas manuāli. Pēdējais risinājums ir efektīvāks it visās situācijās, paskaidro jūras kapteinis R. Štrimaitis.

NATO un PFP shēmas, kas ļauj kuģiem uzturēt savstarpējus drošus sakarus, līdztekus apgūstot arī citus sakaru tīklus.

Latvijai ļoti rezultāti

No mūsu valsts mācībās piedalījās pieci kuģi — štāba kuģi «Virsaitis» un «Varonis», mīnu meklētāji «Imanta» un «Viesturs», kā arī jaunais patruļkuģis «Skrunda». Visi mācību dalībnieki bija uzdevumu grupā, kas sastāvēja no četrām uzdevumu vienībām. Pirmās uzdevumu vienības pamatā bija BALTRON kodola kuģi, to arī komandēja pašreizējais BALTRON komandieris no Lietuvas Jūras spēkiem. Šajā vienībā strādāja arī Polijas un Vācijas kuģi. Otrajā darbojās Norvēģijas un Francijas komandas, savukārt trešā vienība, kas atradās Zviedrijas speciālistu pārziņā, koordinēja krastā atrodošās ūdenslidēju nometnes darbību un nodrošināja sadarbību starp vienībām jūrā un krastā. Ceturto uzdevumu vienību vadīja Latvija.

Tajā ietilpa štāba un apgādes kuģis «Varonis» un divi Krievijas mīnu traleri, kā arī patruļkuģis «Skrunda». Šī vienība lielākoties pilnveidoja dažādus sadarbības aspektus starp NATO un Krievijas Jūras spēku procedūrām. Ceturtā vienība «Open Spirit» laikā veica dažādus saliedētības treniņus. Tika izmēģināta arī kopīga traļu likšana, turklāt Krievijas kuģi pirmo reizi meklēja mīnas ar sonāra palīdzību.

Rezumējot «Open Spirit 2011» norisi, JS flotiles komandieris R. Štrimaitis sniedz īsu vērtējumu: «Visumā izdevušās mācības.»

Kā ļoti nopietnus pasākuma dalībniekus viņš uzteic Zviedrijas pārstāvjus, kuri bijuši ļoti labi sagatavoti un darbojušies profesionāli. Piemēram, par zviedru nopietno pieeju ūdenslidēju nometnes izveidei un iekārtošanai liecina fakts, ka uz paredzēto dislokācijas vietu tika nogādāti vairāk nekā 40 militārie konteineri ar aprīkojumu un ekipējumu.

Liels prieks operācijas vadītājam ir arī par Latvijas ieguldījumu mācībās. «Man patiešām ir gandarījums, ka varējām pienācīgā līmenī nodrošināt «Open Spirit» norisi. Arī mūsu pašu komandu un kuģu dalība vērtējama visai atzīstamā līmenī. Pārliecinājāmies, ka mūsu jaunie mīnu meklētāji var strādāt un pildīt savus uzdevumus. Gribs atzīmēt Mērsraga amatpersonu, jo īpaši Laura Karlsona pretimnākšanu mācību nodrošināšanā.»

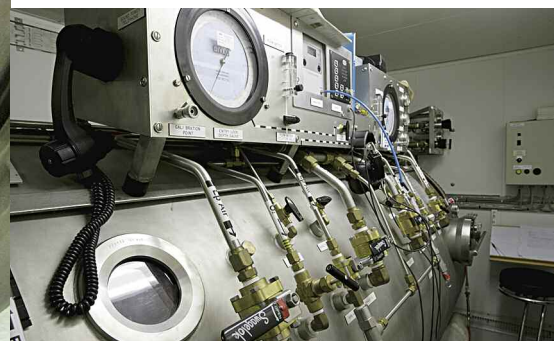
Līdz ar «Open Spirit 2011» Latvijas militāro jūrnieku sezona nav beigusies. Kuģi «Imanta» un «Skrunda» jau septembra sākumā ir devušies uz Dāniju un Vāciju, lai trīs nedēļas piedalītos mācībās NOCO/DANEX. Abu kuģu personālam 17. septembrī būs iespēja piedalīties 11. Saeimas vēlēšanās Latvijas vēstniecībā Kopenhāgenā. Novembrī, pirms valsts svētkiem ir plānotas mācības FLOTEX (Jūras spēku gada manevri), kas noslēgsies ar dažu kuģu ienākšanu Daugavā un jūrnieku dalību 18. novembra parādē. **TS**

tapis **BALTRON** projekta ietvaros, un arī barokamera ir Norvēģijas Jūras spēku dāvinājums Ūdenslidēju skolei šajā projektā. **BALTRON** projekts paredz, ka Mācību centra Ūdenslidēju skola nodrošina arī Igaunijas un Lietuvas speciālistu apmācību, savukārt saskaņā ar «Partnerattiecības mieram» līgumu centrs apmāca arī šīs programmas dalībvalstu jaunus speciālistus. Liepājā ir mācījušies ūdenslidēji no Gruzijas, Horvātijas, Azerbaidžānas, pat no Ķīnas. Par iespēju apmācīt savus ūdenslidējus mūsu centrā interesējas arī poļi.

Mācību centrā ir arī savi labi apmācīti, pieredzējuši speciālisti — gan mediķis, kurš papildus mācījies ASV, gan barokameras operatori, kas strādā ciešā sasaistē ar mediķi. Arī barokameras operatorus sagatavo centrā — šis iemaņas iespējams apgūt papildapmācības kursā pēc ūdenslidēju iemaņu apgūšanas.

Dažas barokameras atrodas arī medicīniskajās iestādēs, taču tās ir paredzētas medicīnas vajadzībām, savukārt ūdenslidēju apmācībai vai ārstēšanai nederēs.

Vadības panelis ļauj precīzi mainīt gaisa spiedienu barokameras iekšienē, imitējot cilvēka atrašanos dažādā dziļumā.

Kam vajadzīga barokamera

Liepājas barokamera tiek izmantota trim galvenajiem mērķiem. Vispirms tā ir medicīniskā iekārta, ar ko nepieciešamības gadījumā var sekmīgi ārstēt specifiskas ūdenslidēju slimības. Par laimi, ar to bieži nenākas nodarboties, tāpat militārajiem ūdenslidējiem ir laba sagatavotība, secina kapteinleitnants Jurijs Timofejevs. Liepājā Nacionālo bruņoto spēku zem ūdens strādājošie speciālisti vēl nav ārstēti, jo nav bijusi tāda nepieciešamība. Toties katru gadu ir pāris gadījumu, kad nākas sniegt palīdzību civilajiem ūdenslidējiem.

Otrs barokameras lietojuma veids ir tās izmantošana topošo speciālistu treniņiem un apmācībai. Īpaši noderīga un labi izmantojama barokamera ir ziemā. Tad, kad ierobežotas redzamības, temperatūras un ledus dēļ ir apgrūtināts darbs atklātā ūdenī, barokamera ļauj imitēt iegremdēšanos dažādā dziļumā, tā ka personāla apmācību var turpināt visa gada garumā.

Un, treškārt, barokamera ir labi izmantojama arī kā veselības kvalitātes pārbaudes ierīce.

Barokamerā glābj, māca un testē

Toms Trauberts

Foto — Normunds Mežiņš.

Augusta sākumā Latviju pāršalca ziņa — Baltijas jūrā pēc niršanas gandrīz 80 m dziļumā no dekompresijas slimības cietis kāds civilais ūdenslidējs. Kvalificēta medicīniskā palīdzība viņam tika sniegta Jūras spēku Mācību centra Ūdenslidēju skolas barokamerā. Tādējādi liela daļa Latvijas iedzīvotāju uzzināja, ka Liepājā atrodas un aktīvi tiek izmantota komplikētākā barokamera Baltijas valstīs.

Lielākā un labākā Baltijā

Nav gluži tā, ka mūsu kaimiņiem barokameru izmantošana ir gluži vai nepazīstama lieta — arī Lietuvā un Igaunijā ir savas barokameras, taču tās ir krietni mazākas, izvietotas uz kuģiem un ar mazākām izmantošanas iespējām. Tās nepieciešamības gadījumā izmanto tikai militāriem uzdevumiem. Tiesa, arī Liepājas barokamera prioritāri ir paredzēta militārām vajadzībām, taču katru gadu tajā tiek ārstēti arī civilie ūdenslidēji, stāsta Ūdenslidēju skolas komandieris kapteinleitnants Jurijs Timofejevs.

Sava barokamera ūdenslidējiem Mācību centrā ir kopš tā dibināšanas. Kā zināms, centrs

Piemēram, ja ar parastiem līdzekļiem nevar konstatēt kādas veselības problēmas, kuras vēlāk topošajiem ūdensliddejiem var atspēlēties daudz nopietnāk (piemēram, elpošanas ceļu vai ausu slimības), jau pirmajā apmācību dienā visiem veic iegremdēšanās un spiediena izlīdzināšanas pārbaudes, kas šādas slēptas kaites uzrāda ātri un precīzi.

Kas tad īsti ir barokamera? Faktiski tā ir hermētiska telpa, kurā iespējams mainīt gaisa spiedienu, padarot to atbilstošu dažādiem imitējamās iegremdēšanās dziļumiem. Maksimālais iespējamais imitācijas dziļums Liepājas barokamerā ir 60 m, kas savukārt ļauj sniegt palīdzību cilvēkiem, kuriem radušās problēmas divas reizes lielākā dziļumā. Protams, palīdzības efektivitāte būs tieši atkarīga no tās saņemšanas brīža, jo reaģēšanas laikam dekompresijas slimību gadījumos ir izšķiroša nozīme, uzsver Jurijs Timofejevs. Nesen presē plaši aprakstītajā gadījumā palīdzības sniegšana ilga apmēram 6,5 stundas, taču var būt arī tādi gadījumi, kad manipulācijas ilgst pat vairākas diennaktis.

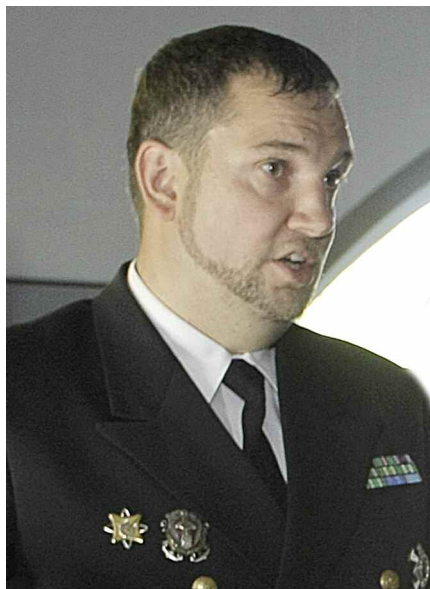
Nelāgie gāzes burbuļi

Dekompresijas problēmu rašanās iemesls ir visai vienkāršs. Iegremdēšanās laikā ūdensliddejs elpo tikai saspīstas gāzes. Organisms lielākoties patērē skābekli, savukārt gāzu atlikums, galvenokārt slāpeklis, uzkrājas asinīs un šūnās un pēc tam iztvaiko caur ādu. Gāzu izdalīšanās procesam ir noteikts ātrums, un tieši tāpēc paceļoties vajadzīgās dekompresijas pieturas noteiktā dziļumā uz laiku, kas iepriekš aprēķināts, vai arī tas jādara barokamerā — drošā un kontrolētā vidē. Sasteigtas pacelšanās gadījumā rodas veselības problēmas, jo uzkrātās gāzes izdalās caur ļoti maziem izvadkanāliem ādā, bet gāzu burbuļi šādos gadījumos ir krietni lielāki par šiem kanāliņiem. Tādējādi veidojas tā sauktais šampānieša efekts, jo gāzu burbuļi netiek ārā un sāk bloķēt asinsriti — nirējam sāk tirpt locekļi, sāpēt locītavas, smagākos gadījumos var rasties pat iekšējo orgānu darbības traucējumi un iestāties nāve. Barokamerā, paaugstinot spiedienu līdz nepieciešamajam apjomam, iespējams samazināt gāzu burbuļus, ļaujot tiem netraucēti izdalīties caur ādu, pēc tam ļoti pakāpeniski spiedienu tiek normalizēts.

Dekompresijas slimību simptomus var efektīvi novērst divreiz mazākā dziļumā, nekā notikusi nelaime. Barokamera imitē ļoti pakāpenisku nirēja pacelšanu līdz ūdens virsmai, un visā cietušā glābšanas procesā tiek izmantoti medicīnisko tabulu dati, kas ļauj precīzi modelēt spiediena izmaiņas atbilstoši konkrētajai situācijai. Tas, cik ilgs laiks būs nepieciešams glābšanas operācijai, ir atkarīgs no katra negadījuma apstākļiem — cik dziļi un ilgi ūdensliddejs vai nirējs bijis zem ūdens, kādu gāzu maisījumu elpojis utt. Liela nozīme ir arī tam, vai cilvēks negadījumā nav guvis kādus mehāniskas izcel-

smes bojājumus — tad, visticamāk, būs nepieciešama ķirurģiska iejaukšanās.

Ja neskaita tiešām smagus un sarežģītus niršanas apstākļus, kuros iegūta dekompresijas slimība, nirēju pieļautās kļūdas reizumis mēdz būt pat ļoti elementāras. Piemēram, visai bieži barokameras nākas izmantot tā sauktajiem svētdienas nirējiem, kuri kūrortos pēdējā dienā pirms atgriešanās mājup vēl aktīvi nodarbojušies ar daivingu, neņemot vērā, ka pēc niršanas nedrīkst lidot 24 stundas. Tad nu lidmašīnā, mainoties spiedienam, organisms uz to reaģē un niršanas entuziastam sāk parādīties dekompresijas simptomi. Par laimi, šajos gadījumos ne pārāk smagās formās.

Ūdensliddeju skolas komandieris kapteinleitnants Jurijs Timofejevs.

Ūdensliddejiem potenciāli bīstamais dziļums sākas no 18 m, bet arī tad iespējamās variācijas atkarībā no niršanas apstākļiem, piemēram, dziļumā pavadītais laiks. Labā ziņa nirējiem bez akvalanga vai citām ārējām gaisa padeves ierīcēm — nirstot tikai ar ieelpu, dekompresijas problēmas nerodas. Izskaidrojums ir vienkāršs — organisms vienas ieelpas ciklā jaunu gaisu neuzņem un darbojas tikai ar uzņemto tilpumu, kas faktiski nemainās. Toties problēmas var rasties, ja nepieredzējis nirējs ienirst uz pārāk ilgu laiku, jo organisms patērē skābekli un ražo ogļskābo gāzi, kas savukārt izplatās organismā izniršanas laikā. Tādējādi, ja CO₂ līmenis organismā kļūst pārāk augsts, nirējs izniršanas laikā var pat zaudēt samaņu.

Dimants bruņoto spēku krātuvē

Mūsu barokameras un ar to strādājošie speciālistu potenciālu apliecina arī tas, ka Liepājā mēdz sniegt palīdzību cietušajiem arī no citām valstīm. Piemēram, pērn Liepājā ārstēts kāds neveiksmīgs igauņu ūdensliddejs.

Barokameras uzturēšana un ekspluatācija nav lēts prieks. Lai gan pati barokamera Latvijai

nākusi kā dāvana, tās saglabāšana nepārtrauktā darba kārtībā saistās ar visai lielām izmaksām. Viena lieta ir barokameras darbā nepieciešamās gāzes. Pavisam cita — speciālisti, kam jāmaksā alga arī tajā laikā, kad barokamera netiek izmantota. Šo speciālistu zināšanām jābūt pienācīgi augstā līmenī — loģiski, tas kaut ko maksā. Ārzemēs barokameru izmantošanā un uzturēšanā ir visai līdzīga prakse, tiesa — tur ūdensliddeju apmācības vietas ir vairāk publiski pieejamas, jo lielu daļu izmaksu (gāzes, iekārtas amortizācija, personāla darba stundas) palīdzības sniegšanas gadījumā civilajiem ūdensliddejiem sedz apdrošinātāji.

Viens standarta apmācības kurss Liepājā ilgst septiņus mēnešus. Pēc tam vēl divi mēneši pāiet, apgūstot papildu iemaņas — galvenokārt mācoties veikt dažādas mehāniskas manipulācijas ar mīnām un citām sprāgstvielām, tā ka laba speciālista sagatavošanai nepieciešams gads, rezumē Ūdensliddeju skolas komandieris. Liepājas mācību centra kursu pabeigušie ūdensliddeji kotējas visai augstu — viņi ir starptautiski atzīti EOD (*Explosive Ordnance Disposal*) speciālisti jeb ūdensliddeji — nesprāgušās munīcijas neitralizētāji. Tā ir visaugstākā iespējamā meistarība šajā jomā, jo šāds speciālists ir augstas klases sapieris, kam ir arī ūdensliddeja sagatavotība. Pašlaik Ūdensliddeju skolas potenciāls netiek izmantots pilnā apjomā — esošā kapacitāte atļautu vienlaikus rīkot divus topošo ūdensliddeju kursus.

Jaunajai kursantu paaudzei gan ir nedaudz sarežģītāk strādāt nekā viņu gados vecākajiem kolēģiem, vismaz apmācību sākumposmā, saka kapteinleitnants Jurijs Timofejevs. Viņš to skaidro ar kopš bērnības apgūstamo iemaņu atšķirībām — vecāka gadagājuma cilvēki bērnībā spēlējušies ar konstruktoriem, kur viss bijis izjaucams un saliekams līdz pat sīkākajai skrūvītei, bet jaunākajai paaudzei, kas pieradusi pie «Lego» un līdzīgiem konstruktoriem, šis iemaņas nav tik attīstītas un visu gribas likt kopā pa veselīgiem blokiem.

«Šis mācību centrs mūsu bruņotajiem spēkiem ir viens no tādiem kā dimantiem, kas strādā un labi kotējas starptautiskā līmenī,» atzīst J. Timofejevs. Ja salīdzina šeit esošos resursus, apmācības izmaksas un zināšanas, ko kursanti iegūst, Liepājā apgūtajai specialitātei būs daudz augstāka efektivitāte nekā līdzīgās ārzemju skolās apgūtām prasmēm. To, ka prasmiņš EOD speciālists ir zelta vērtē, apliecina šo cilvēku ikdienā darāmais darbs. Nemaz nerunājot par iespējamo upuru izglābšanu pēc nesprāgušu lādiņu atrašanas, ir arī tīri praktiski izvērtējami darbi. Piemēram, ne pārāk sen Ventspils ostā pilsētas teritorijā atrada tonnu smagu nesprāgušu mīnu. Par katastrofāliem zaudējumiem pilsētai un tās iedzīvotājiem minas detonēšanas gadījumā bail pat iedomāties. Taču Liepājā sagatavotie zemūdens atminētāji ar šo problēmu tika galā 12 stundu laikā. **ES**

Prezidenta padomniece — «Rūsiņa» krustmāte

Toms Trauberts

Foto — Normunds Mežiņš.

Latvijas Jūras spēku 92. gadadienas svinīgajā pasākumā Liepājā šā gada augustā Jūras spēku flotiles kuģu krustmāšu pulks papildinājās ar jaunu kolēģi — jau 21. krustmāti. Par piektā «Alkmaar» klases minū meklētāja M-08 «Rūsiņš» krustmāti kļuva Valsts prezidenta ekonomikas, uzņēmējdarbības un nodarbinātības padomniece Elīna Egle. Iepriekš būdama Latvijas Darba devēju konfederācijas (LDDK) ģenerāldirektore, viņa vairāk nekā septiņus gadus pārstāvējusi biznesa intereses. Jaunie pienākumi saistās ar jaunu darbības jomu, pret kuru Elīna Egle jūt dziļas simpātijas un atbildību.

Ar «Nameju» pa paralēli

Elīnai Eglei šī nav gluži pirmā saskarsme ar bruņotajiem spēkiem. Beidzot studijas Ziemeļvalstu ģimnāzijā, viņa saņēma uzaicinājumu piedalīties apmācībā sadarbības attīstībai ar Zviedrijas armiju, bet vēlāk jau kā a/s «Aldaris» sabiedrisko attiecību vadītāja ar politologa izglītību — ASV vēstniecības piedāvājumu strādāt par militāro asistenti, kas palīdzētu kārtot ar militārās palīdzības sniegšanu saistītus jautājumus. Interese ir bijusi liela, taču toreiz kauliņi krita citādi, jo «Aldari» bija gana daudz izaicinājumu.

Būtisks karjeras posms saistās ar darbu «Aldari», un tieši toreiz notika pirmā nopietnākā iepazīšanās ar bruņoto spēku pārstāvjiem. Ar šī uzņēmuma atbalstu un aktīvu līdzdalību tapa projekts «Ceļojums ar «Aldari» pa 57. paralēli», kurā viens no posmiem bija brauciens uz Gotlandi ar Jūras spēku minū meklētāju «Nameju».

«Mūsu mērķis toreiz bija kopā ar medijiem apzināt un izdzīvot to dienu notikumus, kā tas bija — celties ar kuģi pāri jūrai, pārdzīvot bēgļu gaitas. Tā mēs iezīmējām laikā un telpā to brīdi — likām krastā un jūrā pa 57. paralēli akmeņus, kas izvijās cauri visai Latvijai un Baltijas jūrai,» atminas Elīna. Brauciena laikā arī izveidojās draudzīgas attiecības ar Jūras spēku un «Tēvijas Sarga» cilvēkiem. Tad Elīna arī pirmo reizi uzzināja par krustmāšu tradīciju («Nameja» krustmāte ir uzņēmēja Lidija Gavrilova).

Karavīra paraugs — vectēvs

Elīnai Eglei ir savs skaidrs redzējums par to, kādam jābūt istam karavīram. Šķiet, tas ir dzimtas asinīs, jo īsta latviešu karavīra paraugs bijis acu priekšā kopš bērnības. «Mans vectēvs kā brīvprātīgais aizgāja leģionā, un varu teikt, ka mans patriotisms ir audzis vispirms caur viņu. Mājās man jo-projām glabājas senās fotogrāfijas, un ir tā, ka sirdī kaut kas notrīs, skatot tālaika karavīrus. Šis ideālais priekšstats man ir nācis līdzī no bērnības.»

Vectēvs ir bijis cilvēks ar savu pārliecību. «Kad ar brāli nācām mājās no skolas, ņēmām nost pioniera kaklautu, jo zinājām, ka vectēvam tas nepatīk un viņam ir sāpīgi uz to skatīties. Es labi atceros vectēva stāstīto par to, kādai jābūt karavīra stājai, ka īsts vīrietis nekad nedrīkst iziet no rāmjiem. Līdz ar to mūsu ģimenē vienmēr ir bijis tā, ka meitenes bauda īpašu attieksmi, kā princeses. Lai arī cik smagi būtu klājies, vectēvs nekad nezauļēja savaldīšanos, nepacēla balsi, pat neburkšķēja. Ja vairs galīgi nespēja izturēt savas dāmas — viņš vienkārši izgāja

JŪRAS SPĒKI

dārzā, pastrādāja un tikai tad turpināja sarunu. Tie it kā ir sikumi, bet kopumā tas rada ainu par to, kādam ir jābūt spēcīgam vīrietim, kādai jābūt viņa attieksmei pret dzīvi un citiem cilvēkiem.»

Sūtu savas labās domas

Iespēja kļūt par kuģa krustmāti nāca vienlaikus ar citām lielām pārmaiņām Elinas Egles dzīvē. «Piedāvājumu kļūt par «Rūsiņa» krustmāti saņēmu savā pirmajā darba dienā jaunajā amatā prezidenta Andra Bērziņa komandā. Sākumā es, protams, samulsu — man vajadzēja saprast, par kādiem nopelniem tas ir, kādēļ esmu izraudzīta tieši es. Pirmais konkrētais jautājums bija — kas man būs jā dara, kādi ir krustmātes pienākumi, vai es vispār to spēšu paveikt. Kad man atsūtīja nolikumu, es ar to iepazīnos un sapratu, ka tas viss ir izdarāms.»

«Man ļoti gribētos, lai gan Latvijas bruņotajos spēkos, gan valstī kopumā mēs novērtētu izcilus cilvēkus, lai mēs ar tiem nemētātos. Un tie nav tikai skaisti vārdi — mēs taču katru darbu cenšamies darīt pēc iespējas labāk, arī savas cilvēciskās īpašības cenšamies attīstīt — un to novērtējam gan mēs paši, gan citi. Mēs varam tikai vēlēties, kaut mums būtu pēc iespējas vairāk līderu.»

Pārdomājot savus jaunus pienākumus, Elina sev ir formulējusi šīs misijas būtību. «Mans pienākums ir būt kopā ar komandu tai nozīmīgos brīžos un tad, ka viņiem tas ir nepieciešams. Būt par atbalstu gan priecīgos, gan skumīgākos brīžos. Manuprāt, šī misija darbojas arī enerģētiskā līmenī — krustmātei ir jādomā par šiem pušiem un kuģi, lai viņiem viss izdodas, pildot savus pienākumus, lai viņi zina, ka arī tālienē ir kāds, kas domās ir kopā ar viņiem. Man pašai ir jābūt apziņai, ka viņu darbs ir vajadzīgs un svarīgs, tad arī viņiem būs vieglāk. Tā saite starp krustmāti un kuģi nav tik daudz fiziska, bet vairāk garīga un emocionāla.»

Atceroties pirmo tikšanos ar «Rūsiņa» komandu, Elina smeļ. «Puīši vēl visi nepazīstami un tādi kautrīgi, droši vien arī īsti nesaņem, ko kuģa krustmāte viņiem īsti nozīmē.

Tad nu es mēģināju vairāk smaidīt, iedrošināt un ar jokiem viņus iekustināt.»

«Es vēlētos, lai viņi saprot, ka es esmu tāds pats cilvēks kā viņi. Un, ja rodas kādas šaubas, rūpes vai jautājumi, lai viņi vērsas pie manis — es tiešām priecāšos būt par atbalstu nepieciešamības gadījumā. Tiekoties jau viņiem liku aiz auss — ir lietas, ko mammai nestāsta, bet uztic krustmātei.»

Pēc Elinas domām, būt par kuģa krustmāti ir līdzīgi kā būt par krustmāti bērniem. «Tieši šogad esmu kļuvusi krustmāte diviem bērniem — puikam un meitenei, tā ka šis man ir ļoti ražens gads.»

Ceļš uz stipru valsti un izcilām personībām

«Es esmu tāds īsts civilais, un par jūru man lielākoties ir tikai idealistiski un romantiski priekšstati, kam ar dzīves īstenību droši vien ir visai maz sakara. Tomēr man, esot uz kuģa, vienmēr ir tāda laba sajūta. Un vienlaikus — arī lepnums par to, ka Latvijai ir sava armija un savi kuģi,» atzīst Elina. «Mani vienmēr ir tracinājušas runas, ka mēs esam maza valsts un ko tad mēs varam izdarīt... Jau Krišjānis Valdemārs vienreiz par visām reizēm pateica — nav mazas valsts, ja tai ir jūra! Cik tad ilgi mēs paši sevi varam kodēt uz nevarību, nespējību, ciešanām! Dod Dievs katrai valstij tāds mežus, laukus un ūdeņus, kādi ir Latvijai!»

«Vienmēr, kad es no kaut kurienes atgriežos un lidoju pāri Latvijai, esmu laimīga un lepna, ka tas viss ir mūsu. Ne jau par to, ka man pašai pieder kāds hektārs — es lepojos ar savu valsti, ar to, kas pieder mums visiem,» stāsta «Rūsiņa» krustmāte.

Bet patriotismu un lepnumu par sevi un savu valsti neviens no malas nevar uzdāvināt — tas ir jākopj katram pašam. «Es dzīvoju Ķīpsalā. Kad uz valsts svētkiem ostā sabrauc saposti kuģi — tas man ir papildu iemesls arī mājās svinēt valsts svētkus. Patiešām tos sagaidīt, sagatavot un nosvinēt kopā ar saviem tuvajiem, nevis pavadīt tos katram savās mājās pie televizora.»

«Armija ir lielisks resurss izcilības un līderības attīstīšanai. Galu galā visas kvalitā-

tes vadības sistēmas savas saknes rod tieši armijas struktūrās, jo tā ir vispiemērotākā vide sakārtotas un labi kontrolējamās sistēmas veidošanai. Tas ir tas resurss, kur audzināt vadītājus un atbildību uzņemties spējīgus cilvēkus, kas būtu paraugs pārējai sabiedrībai,» ir pārliecināta Elina Egle.

Un vēl kāda lieta, kas, viņasprāt, noteikti jāpildinveido mūsu sabiedrībā, — patriotisms. Ir jāatrod veidi, kā patriotismu padarīt interesantu, saistošu un saprotamu tieši jaunajai paaudzei, jo te sausas runas un atsaucis uz pagātni īsti nestrādā. «Te liela loma varētu būt jau esošajām organizācijām — jaunsargiem, skautiem un gaidām, veicinot šo kustību izplatību un pieejamību. Es tās nevērtēju kā struktūras ar izteikti militāru ievirzi, bet drīzāk kā iespēju bērniem un jauniešiem ļoti cilvēciskā, saprotamā veidā attīstīt sevi labākās īpašības. Un pašlaik tādu iespēju nav daudz. Protams, daudzi bērni sporto un trenējas, bet tas lielākoties ir individuāls darbs pašam ar sevi. Bet, kad ar teltīm kopā ar biedriem iziets pa mežu mežiem, ir nogurums un skrambas, bet arī gandarijums par pārvarētajām grūtībām un sasniegto mērķi — tā, manuprāt, tiek audzināti atbildīgi cilvēki. Tā top līderi, kas nākotnē domās ne tikai par to, kā pašam iziet cauri jebkuram mežam, bet kā visiem kopā to izdarīt. Un šādu līderu un vienotības izjūtas veidošana, manuprāt, ir viena no svarīgākajām armijas lomām arī miera laikā.»

Diāna Selecka,

virsseržante, 2. Zemessardzes novada sabiedrisko attiecību speciāliste.
Autores foto.

Jau tradicionāli 2. Zemessardzes novads savus jubilejas pasākumus izvēlas rīkot Rēzeknes pilsētas svētku ietvaros, un šī gada 5. un 6. augustā Zemessardzes godos tika sumināti zemessargi.

Svētku ieskaņā 5. augustā Latgales Kultūrvēstures muzejā tika atklāta sadarbībā ar 2. Zemessardzes novadu veidotā fotoizstāde «Zemessardzes 20 gadi fotogrāfijās». Tajā 50 fotogrāfijās bija apskatāmi fotomirkļi no Zemessardzes dibināšanas 1991. gadā līdz pat 2011. gada svarīgākajiem pasākumiem.

Centrālie pasākumi par godu Zemessardzes 20. gadadienai 6. augustā sākās ar dievkalpojumu Jēzus Sirds katedrālē, kuru tradicionāli celebrēja Rēzeknes un Aglonas diecēzes bīskaps Jānis Bulis. Pēc dievkalpojuma 2. Zemessardzes novada zemessargi un karavīri devās gājienā pa pilsētu uz parādes norises vietu. Uzreiz pēc parādes Kultūras un atpūtas parkā svinīgā pasākumā ar NBS, Zemessardzes un 2. Zemessardzes novada komandieru apbalvojumiem tika apbalvoti labākie zemessargi un karavīri, tad skatītājus priecēja Nacionālo bruņoto spēku bigbenda koncerts.

Ļoti emocionāla izvērtās skolēnu un jauniešu jaunrades konkursa Latgales reģiona jauniešu apbalvošana. No lielā darbu skaita tika izvēlēti trīs darbi, kuru autori tika aicināti uz pasākumu Rēzeknē. Tika apbalvota Egita Garā no Gulbenes, Ērika un Dainis Skrini no Alūksnes novada Jaunalūksnes. Dainis zīmēja savu skatījumu par tēta — Zemessardzes 31. AMII bataljona zemessarga Naura Skrina — mācībām, viņa

Rēzeknes galvenajā ielā šogad notiek grandiozi rekonstrukcijas darbi, tāpēc nokļūšanai uz parādes vietu nācās izmantot mazas šķērslas un pat sauru gājēju tiltiņu.

Pilsētas svētkos Rēzeknē svinēja Zemessardzes godus

māsiņa Ērika esejā stāstīja par to, ko tētis mācībās dara. Esejas nobeigumā Ērika pastāstīja, ka arī brālis vēlas būt zemessargs. Gribas cerēt, ka šis sapnis piepildīsies, jo

**«Tēvijas Sarga» redakcija
pasniedza balvu Skrini
ģimenei, un tā veselu gadu,
proti, līdz
2012. gada augustam,
saņems žurnālu
«Tēvijas Sargs».**

viņi abi ir īpašie bērni, tāpēc gribas apbrīnot Ērika un Daiņa, kā arī viņu vecāku spēku un uzņēmību. Zemessardzes komandieris brigādes ģenerālis Juris Zeibārts pats vēlējās pasniegt balvas Skrini ģimenei un teica, ka no viņiem dienās noteikti izaugs lieliski cilvēki un sabiedrības locekļi.

Pilsētas parkā gandrīz visu dienu bija skatāma karavīru ieroču, ekipējuma un tehnikas izstāde, bet Zemessardzes 35. nodrošinājuma bataljona zemessargi cienāja svētku dalībniekus ar lauka virtuvē gatavoto karavīru putru.

11. novembra parādes Rēzeknē parasti notiek pie Latgales Atbrīvošanas pieminēkļa «Vienoti Latvijai!» jeb pie Latgales Māras.

ZEMESSARDZE

Šogad galvenajā pilsētas ielā notiek pamatīgi rekonstrukcijas darbi, tāpēc tā nav izmantojama parāžu un citu svinīgu pasākumu rīkošanai. Parādes rīkotāji izvēlējās variantu, kas daudziem sākotnēji šķita pārdošs, proti, rīkot parādi Raiņa ielā, — uz parādes norises vietu tās dalībnieki devās pa mazām šķērsielām, izmantojot pat šauru gājēju tiltiņu pāri Rēzeknes upei. Sākotnēji tas šķita ļoti neierasti, taču, atskatoties daudz senākā pagātnē, nācās konstatēt, ka tieši šajā vietā notikušas 9. Rēzeknes kājnieku pulka militārās parādes. Zīmīgi, ka šajos svētkos varēja atzīmēt 90 gadu jubileju kopš pirmās Latvijas armijas parādes Rēzeknē 1921. gadā.

Šī nav vienīgā vēsturiskā 2. Zemessardzes novada saikne ar 9. Rēzeknes kājnieku pulku. 9. RKP gadadiena ir 9. augustā, un, svinot Zemessardzes gadadienu, 6. augustā Rēzeknē tika svinēta arī pulka 93. gadadiena. NBS komandieris ģenerālmajors Raimonds Graube, kopā ar Zemessardzes komandieri brigādes ģenerāli Juri Zeibārtu

2. Zemessardzes novada komandieris pulkvežleitnants Aivars Valeniks ir gandarīts par lielo jauniešu skaitu, kas papildina Zemessardzes rindas.

Foto — Inese Dundure.

apskatot Latgales Kultūrvēstures muzejā izstādi «Zemessardzes 20 gadi fotogrāfijās», teica, ka ir dažādas idejas par vēsturisko Latvijas armijas vienību simbolikas no-saukumu izmantošanu. Savukārt bijušais Zemessardzes komandieris pulkvedis Jānis Kononovs piebilda, ka Latgalē 9. RKP devīze tiek jau izmantota. Pulka devīzes pirmā daļa «Ņem, Tēvzeme, tavs esmu viss!» ieausta 2. Zemessardzes novada karogā, bet otra daļa — «Sorgoj Latviju!» — rotā Zemessardzes 32. bataljona karogu.

Var teikt, ka Rēzeknē notika Zemessardzes 20. gadadienas ieskandināšana pirms lielajiem pasākumiem Rīgā, un to atzina arī Zemessardzes komandieris brigādes ģenerālis Juris Zeibārts. Viņš uzsvēra, ka, rīkojot reģionālos pasākumus novados, tieši rodas istā svētku izjūta. **IS**

Zemessardzes godi Rēzeknē tika ieskandināti ar fotogrāfiju izstādi «Zemessardzes 20 gadi fotogrāfijās», kas bija skatāma Latgales Kultūrvēstures muzejā.

Viens no skolēnu un jauniešu jaunrades konkursa «Es un Zemessardze» uzvarētājiem Dainis Skrins zīmējumā atainojis savu skatījumu par tēva — Zemessardzes 31. AMII bataljona zemessarga Naura Skrīna — mācībām. Arī viņš dienās vēlas kļūt par zemessargu.

Šogad augustā, atzīmējot Zemessardzes izveides 20. gadadienu, vairākās Latvijas pilsētās notika dažādi svinīgi pasākumi, kuros tika sveikti zemessargi. «Tēvijas Sargs» sniedz fotoieskatu svētku notikumos Rīgā. Tajos piedalījās Latvijas Valsts prezidents Andris Bērziņš, aizsardzības ministrs Artis Pabriks, Nacionālo bruņoto spēku (NBS) komandieris ģenerālmajors Raimonds Graube, Zemessardzes pirmie komandieri, Aizsardzības ministrijas pārstāvji, NBS spēku veidu un vienību komandieri, ārvalstu militārie atašeji, kā arī Zemessardzes galveno sadarbības valstu radniecīgo vienību pārstāvji no Lietuvas, Igaunijas un Amerikas Savienotajām Valstīm.

Latvijas Kara muzejā 19. augustā notika zinātniski praktiskā konference «Zemessardzes izveide, tās nostiprināšanās 1991.—1993. gadā un iekļaušanās Nacionālajos bruņotajos spēkos». Ar priekšlasījumiem tajā piedalījās aizsardzības ministrs A. Pabriks, ārlietu ministrs Ģirts Valdis Kristovskis, ģenerālmajors R. Graube, ZS komandieris bridādes ģenerālis Juris Zeibārts un citas Aizsardzības ministrijas un NBS amatpersonas.

Savukārt 23. augustā Latvijas Kara muzejā tika atvērta izstāde «Zemessardzei — 20», ko muzejs veltījis šī mūsu valsts bruņotā formējuma 20. gadadienai. Izstāde sniedz ieskatu Zemessardzes organizēšanā un attīstībā, un tajā eksponētas fotogrāfijas un dokumenti no muzeja krājuma un Zemessardzes arhīva. Zemessardzes attīstību raksturo dažādos laikos Zemessardzē lietotie formas tērpi, uzšuves un ieroči.

Pirmo reizi plašākai publikai tiek izstādīti visi Zemessardzes apbalvojumi un visa Latvijas Kara muzejā esošā Zemessardzes bataljonu krūšu nozīmju kolekcija. Latvijas Kara muzeja darbinieki cer, ka izstādes apmeklējums rosinās bijušos un esošos zemessargus pārlūkot savus personīgos arhīvus un nodot Kara muzeja glabāšanā liecības par Zemessardzes bataljonu veidošanos un darbību, tādējādi nodrošinot, ka arī pēc daudziem gadiem vienā no lielākajiem vēstures muzejiem būs unikāls krājums par Latvijas Zemessardzi.

Izstādē iekļauti arī bērnu un jauniešu jaunrades konkursa «Zemessardzei 20» iesūtītie darbi. Tā būs apskatāma bez maksas līdz 2011. gada beigām.

Sagatavojuši Laura Dūša un Juris Čiganovs.

Foto — no RJC arhīva un Latvijas Kara muzeja krājuma.

13. augustā Kronvalda parkā pie Rīgas Kongresu nama bija skatāma Zemessardzes tehnikas un ekipējuma izstāde.

Dievkalpojums Sv. Pētera baznīcā, ar ko aizsākās Zemessardzes 20. gadadienas svinīgo pasākumu virkne.

Parāde 11. novembra krastmalā un gājiens pa Rīgas ielām līdz Dailes teātrim, kurā piedalījās vairāk nekā 1000 zemessargu un karavīru no Zemessardzes vienībām visā Latvijā. Parādi komandēja Zemessardzes komandieris brigādes ģenerālis Juris Zeibārts, bet to pieņēma valsts bruņoto spēku augstākais vadonis — Valsts prezidents Andris Bērziņš.

Latvijas Etnogrāfiskajā brīvdabas muzejā tika aicināti zemessargi kopā ar ģimenēm, draugiem un domubiedriem. Muzikālu priekšnesumu sniedza Zemessardzes 51. kājnieku bataljona ansamblis «Dobeles zemessargi», folkloras kopa «Ilža», NBS orķestris, bet visi sanākušie tika cienāti ar gardo jubilejas torti.

Zemessardzei 20 gadu jubileja

Ziedu nolikšanas ceremonija un klusuma brīdis Rīgas Brāļu kapos, kur zemessargi godināja kritušos Latvijas karavīrus.

Latvijas Kara muzejā tika atvērta izstāde «Zemessardzei — 20», ko muzejs veltījis šī mūsu valsts bruņotā formējuma 20. gadadienai.

23. augustā Latvijas Kara muzejā notika svinīgā sēde, kurā vairākiem Zemessardzes izveidotājiem un pamatlaičiem tika pasniegts augstākais Zemessardzes apbalvojums — Nopelnu zīme.

Zemessardzes fotoalbuma «Zemessardzei 20» atvēršanas svētki.

JAUNSARDZE

Par Jaunsardzi!

Pagājušajā gadā mēs ar bažām gaidījām 2011. gada Jaunsardzes budžetu, nezinot, kā varēsim veidot tālāko Jaunsardzes attīstību. Toreiz publiskajā telpā bija daudz spekulāciju par Jaunsardzes iespējamo likvidāciju. Neskatoties uz sarežģīto situāciju valstī, Jaunsardze turpina pastāvēt, bērni un jaunieši ir gatavi iesaistīties patriotiskā kustībā un daudzi apmācību instruktori vada nodarbības uz brīvprātības pamatiem.

2009./2010. gadā lielākā brīvprātīgā Latvijas jauniešu kustība piedzīvoja vēl nebijušu budžeta samazinājumu, kas tieši ietekmēja visas kustības darba kvalitāti, jaunsargu vienību skaita samazinājumu un instruktoru aiziešanu no darba.

Jaunsardzes piensums valstij pirmajā acu uzmetienā varētu likties maz pamanāms. Tomēr daudzi Latvijas patrioti savu skolas gaitu laikā izauguši tieši Jaunsardzē. No viņiem tikai neliela daļa iestājas armijā, policijā, robežsardzē vai ugunsdzēsējos. Lielākā daļa strādā ikdienišķās profesijās un dzīvo parastu civila cilvēka dzīvi. Taču viņus vieno tas, ka visi ir izauguši par šīs zemes un šīs valsts patriotiem. Viņi ir ne tikai vārdos gatavi aizstāvēt savu valsti grūtā brīdī, bet arī ir apguvuši attiecīgas iemaņas, lai to darītu. Šie patrioti savas zināšanas un iemaņas nodod tālāk saviem bērniem un kopumā veido Latviju stiprāku.

Jāatzīst, ka šodien Latvija ir uz demogrāfiskās katastrofas sliekšņa. Liktenis mūsu tautu ir izklīdinājis pa visām pasaules malām. Latvijā 14 gadu veci puīši ir skaitāmi vairs nepilnos desmit tūkstošos. Meiteņu ir tikai nedaudz vairāk. Cik no šiem jauniešiem aug ģimenēs, kas ir šīs zemes patrioti, neviens nepateiks. Šodien tikai nelielai daļai no viņiem vēl ir iespēja darboties Jaunsardzē.

Kas ir Jaunsardze mūsdienās

Jaunsardze ir Aizsardzības ministrijas organizēta un vadīta jauniešu interešu izglītības forma, kuras mērķis ir jaunatnes izglītošana valsts aizsardzības jomā, patriotisma, pilsoniskās apziņas, biedriskuma, drošsirdības, fizisko spēju un disciplīnas sekmēšana. Vienlaikus Jaunsardzes uzdevums ir ieinteresēt jauniešus par militāro dienestu, tādējādi paplašinot motivēta profesionālā dienesta personālsastāva atlases iespējas.

Jaunsardzes kustību šobrīd vada un organizē Aizsardzības ministrijas Rekrutēšanas un Jaunsardzes centrs (RJC), kas ir izveidots 2010. gada 1. janvārī ar Ministru kabineta 2009. gada 26. oktobra rīkojumu nr. 731 «Par valsts aģentūras «Tēviņas sargs» un Jaunsardzes centra reorganizāciju».

Jaunsardzē jaunieši iestājas brīvprātīgi. Par jaunsargu var kļūt ikviens Latvijas iedzīvotājs vecumā no 10 līdz 21 gadam. Jaunsargam jāprot Latvijas Republikas valsts valoda.

Šodien Jaunsardze ir vienīgā bezmaksas interešu izglītības forma Latvijā. Lielā daļā Latvijas teritorijas jauniešiem šī ir vienīgā iespēja pēc skolas solā nosēdētām stundām aktīvi un saturīgi pavadīt savu brīvo laiku. Pārējās interešu izglītības aktivitātes valstī ir vai nu par maksu (ko liela daļa vecāku ekonomiskās krīzes apstākļos vai bezdarba dēļ nevar atļauties), vai arī šādu iespēju dzīvesvietas tuvumā vienkārši nav.

Mācību process Jaunsardzē pamatā tiek organizēts četros līmeņos. Mācību tēmas ir sadalītas blokos: patriotiskā un valstiskā audzināšana, dzīves mācība, militārā mācība un sporta aktivitātes.

Jaunsargu teorētiskā apmācība notiek pašvaldībās un skolās, ar kurām Rekrutēšanas un Jaunsardzes centrs ir noslēdzis sadarbības līgumus. Pašlaik Jaunsardzes kustība ir organizēta vairs tikai nedaudz vairāk kā pusē Latvijas pašvaldību un visās lielākajās Latvijas pilsētās.

Tradicionāli jaunsargi nodarbībās ne tikai apgūst tādas zināšanas un iemaņas, kuras skolā nemāca, bet arī var savus spēkus pārbaudīt aizraujošos pasākumos — savās jaunsargu «Vīru spēlēs», jaunsargu nometnēs, pārgājienos un izbraucienos ar laivām, kā arī ekskursijās uz Nacionālo bruņoto spēku vienībām, kur ir iespēja iepazīt karavīra īsto ikdienu. Jaunsargi sadarbojas arī ar citām jaunatnes organizācijām Latvijā, palīdz bērnam bērniem un gados veciem cilvēkiem. Jaunsargiem nometnēs un sacensībās ir iespēja tikties ar jauniešiem no visas Latvijas un arī no citām valstīm. Jaunsardzei ir laba sadarbība ar ārvalstu militāro formējumu jaunatnes organizācijām. Ikgadējos Jaunsardzes pasākumos piedalās Baltijas jūras reģiona valstu jaunieši, savukārt Latvijas jaunsargu delegācijas ir gaidīti ciemiņi Igaunijas, Lietuvas, Zviedrijas un citu valstu jauniešu militārajos un sporta pasākumos. Vecāko grupu jaunsargiem veidojas cieša sadarbība ar Zemessardzes vienībām.

Lielākā daļa minēto aktivitāšu šodien vairs nevar notikt

Jaunsardzes budžets ir samazināts par vairāk nekā 50%, salīdzinot ar 2008. gadu. Smagākais samazinājums ir skāris tieši to izdevumu pozīciju, kas paredzēta jaunsargu vasaras nometnēm, pārgājieniem, starptautiskai sadarbībai un aktivitātēm brīvā dabā. Šeit budžetā atlikusi ir vien septiņi daļa no finansējuma, kāds tas bija 2008. gadā. Tāpat vairāk nekā divreiz ir samazināts gan Jaunsardzes instruktoru skaits, gan instruktoriem paredzētais atalgojums. RJC visā valsts teritorijā tagad ir iespēja finansēt vairs tikai 42 instruktoru štata vietas, kurās nepilnu darba laiku strādā ap 60 instruktoru. Pats kritiskākais laiks bija 2010. gads, kad no pāri par 7000 jaunsargu bija vairs nepilni 4000 dalībnieki. 2010. gada beigās Aizsardzības ministrija atrada iespēju piešķirt papildu finansējumu jaunsargu nometnēm un vēl septiņām štata vietām Jaunsardzes instruktoriem. Tas lielā mērā ir palīdzējis šogad stabilizēt situāciju Jaunsardzē.

Šodien tiek attīstīta ļoti intensīva sadarbība ar Latvijas pašvaldībām, lai gūtu finansiālu atbalstu kustības organizēšanai vietējā mērogā. Var teikt, ka Jaunsardzes darbība lielā mērā ir pārslēgta uz izdzīvošanas režīmu un tālāka kustības attīstība nenotiek. Šobrīd situācijai nav ātra risinājuma, jo valstij ir grūti laiki. Valsts aizsardzības budžets ir samazināts līdz kritiski zēmam līmenim. Ja tā turpināsies, varam zaudēt ne tikai Jaunsardzi, bet daudz vairāk.

Ko jau darām un ko varam darīt

Jaunsardzes kustība pamazām nostabilizējas. Līdz šim esam izdzīvojuši, galvenokārt pateicoties Jaunsardzes instruktoru entuziasmam. Tie instruktori, kas organizācijā ir ilgus gadus,

saprot, ka valsts vairs nevar pilnvērtīgi samaksāt par visu viņu ieguldīto darbu, tomēr turpina strādāt. Nereti daļa no jaunsargu aktivitātēm tiek organizēta par instruktoru personīgajiem līdzekļiem. Arī Aizsardzības ministrija piešķirtā budžeta ietvaros katru gadu atrod papildu līdzekļus, ko pārdaļīt Jaunsardzei. 2010. gadā liels atbalsts tika sarūpēts no Austrālijas latviešiem. Latvijas patriots Jānis Vējiņš, kas ir ilggadējs jaunsargu kustības atbalstītājs, pagājušā gada vidū Jaunsardzei piegādāja lielu daudzumu guļammaisu, telšu un cita ekipējuma, kas ir neaizstājams ikdienas darbā. Pateicoties mūsu kopējām rūpēm, Latvijā joprojām ir sava patriotiskā jaunatnes organizācija. Taču situācija vēl aizvien ir nopietna. Šobrīd vairāk nekā jebkad agrāk ir nepieciešams viss iespējamais atbalsts Jaunsardzei.

Liela daļa no kopējiem Jaunsardzes pasākumiem (pārgājieni, dažādas nometnes, braucieni uz piemiņas un atceres pasākumiem u.tml.) notiek ļoti ierobežotā apjomā, jo līdzekļu trūkuma dēļ visiem jauniešiem vairs nav iespējas tādos piedalīties. Jaunsardzes nometnes jeb salidojumi Latvijas mērogā šī paša iemesla dēļ vairs nenotiek (pēdējais Latvijas jaunsargu salidojums notika 2008. gadā). Šodien 5000 jauniešu aktīva darbība Jaunsardzes rindās ir saistīta gan ar tūrisma un militārā ekipējuma intensīvu lietošanu, gan dažādu mācību materiālu un palīgmateriālu iegādi. Lieki teikt, ka lietām ir savs kalpošanas laiks, ka, diendienā ekipējumu izmantojot, tas nolietojas. Diemžēl jāatzīst, ka arī šo lietu pakāpeniskai nomaīnai un atjaunošanai naudas nepietiek.

Jaunsargs nav jaunsargs, ja viņš tikai sēž klasē pie tāfeles vai bezgalīgi mācās teorētiskas lietas, kuras nav iespējams nostiprināt praksē. Jaunsardze ir piedzīvojums, kas saistīts ar lauka nometnēm, sacensībām un militarizētiem pārgājieniem. Tieši praktiskajās nodarbībās jaunieši mācās, norūdās, iegūst izdzīvošanas prasmes, iepazīst savas valsts vēsturi un dara vēl simts aizraujošu un sabiedrībai noderīgu lietu, kas jauniešus kā magnēts piesaista Jaunsardzes kustībai. Diemžēl arī tik cēliem mērķiem ir nepieciešams finansējums, kuru mēs pilnā apmērā vairs nespējam nodrošināt.

Tādēļ es aicinu ikvienu izvērtēt savas iespējas sniegt atbalstu, lai Latvijas jauniešiem dotu iespēju piedalīties šajā piedzīvojumā — Jaunsardzē!

Jaunsargu devīze ir «Augsim Latvijai!». Mūsu, pieaugušo, izaicinājums ir radīt viņiem apstākļus, kur augt — par šīs zemes, šīs valsts un šīs tautas patriotiem, vienkārši — par atbildīgiem pilsoņiem.

Druvis Kleins, atv. majors,
Rekrutēšanas un Jaunsardzes centra direktors

Fotokonkurss

«Mana izvēle – Jaunsardze»

Rekrutēšanas un Jaunsardzes centrs sadarbībā ar Aizsardzības ministriju un Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem izsludina fotokonkursu «Mana izvēle — Jaunsardze».

Lai piedalītos konkursā, jāatsūta fotogrāfija, kas uzņemta jaunsargu nodarbību laikā.

Par fotokonkursu

No 2011. gada augusta līdz 2012. gada novembrim konkursā katru mēnesi tiks noteikts uzvarētājs, kas iegūs ikmēneša balvu. Mēneša uzvarētāju noteiks Rekrutēšanas un Jaunsardzes centra (RJC) izveidota žūrija:
RJC direktors **Druvis Kleins**,

Aizsardzības ministrijas Militāri publisko attiecību departamenta direktors **Airis Rikveilis**,
RJC Militārās informācijas departamenta Audiovizuālās nodaļas vadītājs **Jānis Podiņš**,
RJC Militārās informācijas departamenta Audiovizuālās nodaļas fotoredaktors **Gatis Dieziņš**,
žurnāla «I» galvenā redaktora vietnieks **Kaspars Odiņš**.

Sūtīt drīkst paša konkursanta uzņemtas fotogrāfijas.

Cita autora fotouzņēmumu drīkst iesūtīt tikai tad, ja autors ir devis rakstisku piekrišanu.

Fotogrāfijas jāiesūta Rekrutēšanas un Jaunsardzes centram K. Valdemāra ielā 10/12, Rīgā, LV-1010, vai arī militārā žurnāla «Tēvijas Sargs» e-pastā: redakcija@sargs.lv ar norādi «Fotokonkursam».

Iesūtītos darbus redakcija atpakaļ neizsniegs.

Dalībnieks katru mēnesi konkursam drīkst sūtīt ne vairāk kā trīs fotogrāfijas.

Par apbalvošanu

Katru mēnesi žūrija noteiks labāko fotogrāfiju un tās autors saņems Aizsardzības ministrijas; Nacionālo bruņoto spēku, Rekrutēšanas un Jaunsardzes centra un militārā žurnāla «Tēvijas Sargs» veicināšanas balvu.

Konkursa pēdējā mēnesī, 2012. gada novembrī, kad Jaunsardze atzīmēs savas izveidošanas 20. gadadienu, žūrija izvērtēs visas ikmēneša labākās fotogrāfijas un noteiks konkursa uzvarētāju, kas saņems galveno balvu.

Atis Klimovičs

Foto — Normunds Mežiņš.

Septembra nakts Beverīnas silos dažu kilometru attālumā no Strenčiem ir pietiekami silta, tā paiet, sargājot savu bāzi, kamēr pretinieks centies tai nemanīti piekļūt. Tas neesot izdevies — trāpījuši uz signālmīnām un sevi atklājuši, naksnīgie izlūki bijuši spiesti atkāpties. No rīta mācības «Vidzemes rudens — 2011» atkal turpinājās, tikai tagad mainītās lomās, proti, cēsnieki — Zemessardzes 27. kājnieku bataljons — veica aizkavēšanas operāciju, bet valmierieši — 22. kājnieku bataljons — devās uzbrukumā. Ierodamies pie valmieriešiem, limbažniekiem svētdienas rītā. Smaržo staltais priežu mežs, un baltajām sūnām noaugušajos lēzenajos pakalniņos redzam daudz sēņu. Kā «Tēvijas Sargam» pastāsta 22. kājnieku bataljona komandieris pulkvežleitnats Māris Tūtins, daudzi jau paguvuši tās salasīt. Nokļūstam pie vada «Alfa», kas sagūlis mikstajās sūnās un vēro apkārtni, rokās AK-4. Vecākie no tiem ir nodaļas komandieris seržants Ivars Titans, vada sakarnieks

zemessargs Ainārs Pidiks un vada komandiera vietnieks vada seržants Ojārs Ābols, bet pārējie ir daudz jaunāki zemessargi, arī divas jaunas sievietes. O. Ābols pastāsta par sestdienas notikumiem. Tā bijusi aizstāvēšanās, tā sauktā aizkavēšanas kauja. Cēsnieki gājuši uz Gaujas tiltu, bet trīs valmieriešu vadi «Alfa», «Bravo» un «Čārlijs» aizstāvējušies. Labi esot izdevies veikt atkāpšanos. «Mēs, «Alfa», pirmie uzmanīgi izgājām caur nemīnēto koridoru, tad «strādāja» «Bravo», tad gājām cauri «Čārlija» zonai. Tad gāja «Bravo», saņemot «Čārlija» atbalstu. Šo uzdevumu izpildījām labi, protams, bija kļūdas. Parasti jau visās mācībās plānojam, ka ienaidnieku aizkavēsim ilgāk, taču šis laiks neatbilst tam, kā viss norisinātos istā kaujā. Te vienkārši viss notiek daudz ātrāk,» stāstīja seržants O. Ābols. «Esmu no pirmās dienas Zemessardzē un tagad mācu jaunsargus. Manā atbildībā ir Valmieras ģimnāzija, braucu arī uz Rūjieni, Dikļiem, Burtņiekciem.»

Pagājušajā gadā šīs mācības notikušas Dikļos, bet nākamgad tās tiek plānotas Bērzos, bijušajā padomju pretgaisa aizsardzības bāzē. Tas esot labi, jo tiek iepazīta

Aiga Bērziņa no Mazsalacas novada Sēļu pagasta.

plašāka teritorija zemessargu bataljonu atbildības zonā.

«Alfa» saņem pavēli celties kājās. Jau drīz visi dodas uz ceļu krustojumu, kur ierodas arī abi pārējie vadi. O. Ābols: «Ir jāpārvietojas atpakaļ uz sākuma patruļbāzi un ceļā jāuzmanās, jo tur, iespējams, ir saglabājušies pretinieka formējumi.» Kopš šī brīža savstarpēju sarunāšanos vairs nedzird.

Ar gandarījumu par

«Vidzemes rudeni — 2011» Beverīnas silos

ZEMESSARDZE

Zemessargu ķēde, sākumā virzījies pa ceļu, pa kuru garām pabrauc divas sēņotāju mašīnas, ieslīd mežā. Pavēle apstāties. Pēc pāris minūtēm ar paceltu roku un virzienu norādi tiek dots rikožums turpināt kustību. Viens no Valmieras bataljona virsniekiem pastāsta, ka šajā teritorijā, iespējams, darbojas pretinieka izlūkvads.

Vaicāju seržantam O. Abolam, vai municijas ir pietiekami. Ložmetējniekiem, kam jāstrādā ar RPK, ir 1000 patronas, bet pārējiem 240 patronas. Vēl katram karavīram ir viena tā sauktā sprāgstpakete, katrai nodaļai trīs signālmīnas un trīs dūmu raķetes uz vadu. Pēc seržanta domām, municijas esot gana.

Esam nonākuši pie jaunaudzes, un pašam drīz atskan pirmās ieroču kārtas. Valmieriešu virsnieks sauc: «Desmit procenti ievainoti, piecdesmit procenti krituši!» Jaunajā situācijā jāveic komandieru maiņa. Seržants I. Titans saka: «Nenāc tik tuvu. Tu esi aiz manis. Tā — novēro aizmuguri!» Tas ir pārdomu laiks, jāpieņem lēmums, kas darāms tālāk. Varbūt izvērsties ķēdē līdz kalnam. Tie, kas ir «dzīvi», virzās tālāk. Aiz muguras paliek jaunaudze, priekšā — jau paaudzies mežs. Tiek novērota apkārtnē. Te no kreisās puses sākas šaušana. Virsnieks paziņo, ka «krituši» visi vada komandieri. Tiek pārņemta vadība. Saredzama kustība priekšā esošajā uzkalnā. Uz tā parādās kuplu pelēku dūmu aizsegs, un tiek atklāta uguns. Atskan pavēle doties uzbrukumā, ierēcas ložmetējs, bet citi ar AK-4 šauj krietni vien taupīgāk. Pakalns ir ieņemts. Pretinieks atkāpies, un šaušana tikai pieņemas spēkā. Kauga turpinās vēl nepilnas desmit minūtes.

Komandieri apmierināti, tomēr problēmu netrūkst

Gan 22. kājnieku bataljona komandieris pulkvežleitnants M. Tūtins, gan 27. kājnieku bataljona vadītājs pulkvežleitnants Ainārs Rauza ir gandarīti par mācību norisi. «Šis ir visai lielas mācības — Ziemeļvidzemes mērogiem noteikti pietiekami lielas (apmēram 220 dalībnieku). Šāda mēroga mācības tiek rīkotas vienu reizi gadā, citas reizes — vada, rotas līmenī. Jāņem vērā, ka drīzumā būs mācības Ādažos. Tomēr vajadzētu atcerēties, ka zemessargu iespējams iesaistīt dažādās nodarbībās tikai 30 dienas gadā. Un tas ir daudz. Viņiem ir nepieciešams laiks savam darbam, lai nopelnītu iztiku,» stāsta M. Tūtins. Cēsu bataljona komandieris, papildinot teikto, piebilda, ka pietiekot arī entuziasma. Tas redzams vadu komandieru darbībā. Šie cilvēki jau piektdien sākuši gatavot pavēles, jau iepriekš devušies uz mācību vietu, lai ar to iepazītos.

Šoreiz mācību norisi atvieglojis tas, ka «kaujas» vieta atrodas «Latvijas valsts

Nodaļas komandieris seržants Ivars Titans, zemessargs vada sakarnieks Ainārs Pīdiks un vada komandiera vietnieks seržants Ojārs Ābols.

mežu» īpašumos. Neesot bijis problēmu ar saskaņošanu, kā tas mēdz būt ar privātajiem mežu īpašniekiem. Vēl lielāku neizpratni nereti izrāda mednieku kolektīvi, kas bieži vien ir ļoti būtisks šķērslis mācībām. «Tā vien šķiet, ka mednieku kolektīvu intereses ir būtiskākas par valsts interesēm,» domā A. Rauza.

Uz jautājumu, vai aizvadītajās mācībās bijušas kļūdas, M. Tūtins atbildēja: «Var teikt tā, ja mācībās nav kļūdu, tad vai nu tajās nav izvirzīti pareizi uzdevumi, vai arī novērotāji nav pildījuši savus pienākumus vajadzīgajā līmenī.» Cēsu bataljona komandieris uzsvēra, ka vispirms vajadzētu novērtēt to, ka «mēs spējam noorganizēt šāda līmeņa mācības». «Pats galvenais — mums ir iespēja atrasties citā apvidū savas atbildības zonā. Un redzēt, ka mums ir pietiekami daudz cilvēku, kas ir gatavi ziedot sevi valsts aizsardzībai, atteikties no sava brīvā laika, arī atņemot to savām ģimenēm,» teic pulkvežleitnants A. Rauza. Pēc viņa domām, iespējams runāt arī par trūkumiem — te redzams, ka zemessargi tālu atpaliek no profesionālās armijas un viņiem ir ko apgūt. Tajā pašā laikā šie cilvēki ir pietiekami motivēti, lai kļūtu par labiem karavīriem. «Joprojām komandieriem jāmeģina izsist līdzekļus, un ir redzams, ka Zemessardzes vienības nav prioritāras ekipējuma un bruņojuma saņemšanā,» uzskata Cēsu bataljona komandieris.

Tāpat kā līdz šim ļoti būtisks ir vietējās pašvaldības atbalsts. Labi vārdi ir sakāmi par Valmieru, Beverīnas novadu, kas palīdzējis ātri nokārtot — divu dienu laikā — mācību rīkošanas formalitātes. Pēc M. Tūtina domām, daudz ko vajadzētu mācīties no igauņiem un viņu «Kaitseliit». Kaimiņu darbībā saskatāma gan ievērojami patriotiskāka darbošanās, gan arī labākas sistēmas izveide kopumā. Igaunijā «Kaitseliit» sastāvā ir arī vietējo pašvaldību vadītāji. Neesot nepieciešams, lai viņi skrietu pa mežu. Piemēram, rīkojot igauņu zemessargu mācības, šāds varas pārstāvis nokārto daudzās

formalitātes. Tie, iespējams, ir šīs amatpersonas galvenie pienākumi «Kaitseliit» mācību laikā. Latvijā Zemessardzē vērojams mazāk tādu darbību, kas apliecinātu labi izveidotu sistēmu. Joprojām daudz kas atkarīgs no paša komandiera un viņa aizrautības. Pulkvežleitnants M. Tūtins, piemēram, pēc savas iniciatīvas izveidojis kontaktus ar igauņu zemessargiem robežas otrā pusē. Pirms trim gadiem, stāsta pulkvežleitnants A. Rauza, cēsnieki vada sastāvā devušies uz mācībām Igaunijā pie Pērnavas — bez atbalsta, bez komandējuma naudas.

Jaunais potenciāls

Aigai Bērziņai no Sēļu pagasta Mazsalacas novadā ir tikai divdesmit gadu, taču aiz muguras jau gana gara pieredze Jaunsardzē un tagad arī Zemessardzē. «Sākumā iepatīkās tieši disciplīna, tas, ka katrs nevar darīt to, ko vēlas. Visam jādarbojas kā labam mehānismam, kurā visi ir savās vietās un dara savu darbu. Tad jūti spēku, kas nāk no pārējiem biedriem, tā ir brīnišķīga gaisotne. Tagad tas ir gan vaļasprieks, gan atkarība. Šodien gāja ļoti forši, izdevās labi taktiski izstrādāt uzbrukumus. Tā nav tikai kariņa spēlēšana. Saproti, kā lielākā mērogā darbojas nodaļa, kā darbojas vads, kad jāiet preti bataljonam un ir reāls kontakts. Bet naktī esi sardzē un var atnākt pretinieks, tas ir ļoti reāli — protams, maksimāli tuvu īstenībai,» ar gandarījumu mācības «Vidzemes rudens 2011» novērtēja A. Bērziņa.

Dodos misijā...

Kā tas var ietekmēt manu bērnu?

Iluta Gaugere,

Mg. psych.,
MVP ARPUC Psihologu
daļas psiholoģe

Karavīru ģimenes atšķirībā no citām ģimenēm ir pakļautas īpašiem pārbaudījumiem, kas saistīti ar militārās jomas specifiku (ģimenes atšķirtība dienesta vietas maiņas dēļ; starptautisko misiju laiks, kas saistīts ar ilgstošu prombūtni un atšķirtību no ģimenes; karavīra gatavība ierasties dienestā jebkurā diennakts stundā, arī brīvdienās un atvaļinājuma laikā u.c.) Šādas situācijas bieži rada papildu stresu un emocionālus pārdzīvojumus visiem ģimenes locekļiem, kuri var negatīvi ietekmēt savstarpējās attiecības ģimenē. Lielākajai daļai karavīru, kuri dodas starptautiskajās misijās, ir ģimene un bērni, un šis raksts ir domāts tieši viņiem. Raksta mērķis ir palīdzēt karavīriem izprast, kā ilgstošā prombūtnē ietekmē bērnu un kā vecāki var saviem bērniem palīdzēt.

Emocionālo pārdzīvojumu ietekmes izpausmes veidi

Psiholoģiskajos pētījumos, kuri veikti citu valstu bruņotajos spēkos, ir atklāts, ka ģimenes atšķirtība, emocionālie pārdzīvojumi un stress, ko rada prombūtnē misijā, ietekmē vecāku savstarpējās attiecības un arī attiecības ar bērniem. Daži pētījumi parāda, ka bērniem, kuriem kāds no vecākiem vai abi dodas misijā, biežāk var parādīties gan emocionālas, gan arī uzvedības problēmas. Bērni savas emocijas (īpaši negatīvās, piemēram, dusmas) sāk paust uz āru — konfliktēt ar citiem, kauties, strīdēties, pārkaņt uzvedības noteikumus, viņiem pasliktinās sekmes, attiecības ar apkārtējiem u.tml. Taču jaunās emocijas (jo īpaši negatīvās) var arī ietekmēt bērnu iekšējo pasauli — viņi jūtas nelaimīgi, satraukti, mēdz noslēgties sevī, kļūst depresīvi. Var arī parādīties sūdzības par veselību, kurām nav medicīniska skaidrojuma, u.tml. Tas saistīts ar bērna emocionālajiem pārdzīvojumiem un neapmierinātību saistībā ar pārmaiņām

ģimenes situācijā. Lielāka iespējamība, ka šādas grūtības radīsies tiem bērniem, kuriem jau iepriekš bijušas kādas emocionālas vai uzvedības problēmas, jo ilgstoša tēva vai mātes prombūtnē bērnam rada papildu pārdzīvojumus. Bērns neapzinās, kāpēc tas tā notiek, tāpēc vecākiem jācenšas būt saprotošiem, jāizrunājas ar bērnu un jāmēģina palīdzēt, nevis pārņem, kaunināt vai sodīt, jo tas situāciju tikai pasliktinās. Pusaudžiem uzvedības grūtības un emocionālā spriedze ir daļa no vecumposma īpatnībām, kas saistītas ar identitātes un piederības meklējumiem, hormonālām izmaiņām organismā un arī izmaiņām ārējā izskatā, tāpēc šajā vecumposmā ilgstoša atšķirtība un pārmaiņas, kas ar to saistītas, var vēl pastiprināt emocionālās un uzvedības grūtības.

Jāatceras, ka pielāgošanās situācijai, kad kāds no vecākiem ir devies misijā, notiek pamazām, tāpēc tam, kurš paliek kopā ar bērnu, jābūt pacietīgam un jāsniedz bērnam emocionālais atbalsts.

Vai arī manam bērnam noteikti būs emocionālas vai uzvedības grūtības?

Protams, ne visiem bērniem šādas grūtības var parādīties, iespējams, ka bērns veiksmīgi tiks galā ar jauno situāciju un ar laiku pielāgosies tai, tomēr vecākiem šai laikā ir jāpievērš lielāka uzmanība bērna emocionālajām izpausmēm un uzvedībai. Jāvēro, vai bērns, kas iepriekš bija aktīvs un enerģisks, nav kļuvis noslēgts un nomākts, tāds, kas nevēlas iesaistīties aktivitātēs. Bērnam, kurš iepriekš bijis uzcītīgs, ar labiem sasniegumiem mācībās, var pasliktināties sekmes, sākties konflikti attiecībās ar apkārtējiem u.tml. Jāņem vērā jebkuras izmaiņas bērna uzvedībā un emociju izpausmēs. Psiholoģiskie pētījumi apliecina, ka bērniem, kuriem ir emocionāli tuvas, mīlas attiecības ar vecākiem, retāk vērojamas uzvedības un emocionālas problēmas. Viņi ir pašpārliecinātāki, parāda augstākus sasniegumus mācībās un labāk tiek galā ar psiholoģiskām un sociālām grūtībām. Turpretī pusaudžiem, kurus neapmierina savstarpējās attiecības ar vecākiem, ir vairāk uzvedības un emocionālo problēmu. Būdami nemierā ar savu dzīvi, viņi sāk meklēt atbalstu tādās pusaudžu grupās, kurām ne vienmēr ir pozitīva ietekme.

Lielu daļu laika bērni pavada bērnudārzā vai skolā, tāpēc būtu lietderīgi par tēva vai mātes došanās misijā pastāstīt audzinātājam vai skolotājam, jo tieši šie cilvēki ar bērniem ir kopā lielāko dienas daļu un var pamanīt viņos pārmaiņas. Pievēršot bērnam papildu uzmanību, būs iespējams laikus pastāstīt vecākiem par sarežģījumiem, lai tad kopīgiem spēkiem meklētu veidus, kā palīdzēt.

Psihologs Moriss Balsons:
«Nevienam bērnam uzvedības problēmas nav iedzimtas. Tās rodas viņu sociālās un psiholoģiskās attīstības gaitā.»

Kā es pats varu palīdzēt savam bērnam, lai izvairītos no tādām grūtībām?

Ģimenē liela nozīme ir bērnu un vecāku emocionālās saiknes saglabāšanai ilgstošas atšķirtības laikā, tādēļ tam, kurš dodas vai jau atrodas starptautiskajā operācijā, ir jāmēģina visiem iespējamiem veidiem uzturēt kontaktu ar bērnu. Pirms prombraukšanas, jau laikus vajadzētu runāt ar bērnu, pastāstīt viņam par gaidāmajām pārmaiņām. Jāatceras, ka saruna jāveido atbilstoši bērna vecumam, viņam saprotamā veidā. Pastāstiet bērnam par sava darba specifiku (piemēram, dažkārt, lai palīdzētu cilvēkiem būt drošībā, jums nepieciešams braukt tālu prom no mājām). Parādiet bērnam kartē, kur atrodas valsts, uz kuru jūs dosieties, izskaidrojiet, cik tālu no mājām tā ir. Vecāki var veidot sarunu ar bērnu, pastāstot par savām izjūtām, tādējādi iedrošinot bērnu atklāt savas izjūtas sakarā ar gaidāmo šķiršanos. Bērns var kautrēties par to runāt, tāpēc īpaši svarīgi ir uzdot jautājumus par to, kā viņš jūtas. Ieteicams pastāstīt kādu pozitīvu piemēru no savas dzīves par rīcību situācijā, kad ir kādas rūpes un raizes, nomākts garastāvoklis, skumjas u.tml. Svarīgi, lai tēva vai mātes prombūtnes laikā, bērnam būtu iespēja izrunāties ar kādu cilvēku, kuram viņš uzticas un no kura var saņemt

emocionālu atbalstu. Pirms aizbraukšanas vajadzētu vēltīt pēc iespējas vairāk laika kopīgām nodarbēm ar bērnu, lai visiem būtu daudz pozitīvu atmiņu un domu, kas palīdzēs brīžos, kad emocionāli kļūs grūti. Palūdziet bērnu izplānot jums abiem kopīgu nodarbi, lai bērns redz, ka jūs viņam uzticat tik nozīmīgu lietu. Uzslavējiet bērnu par izdomu un iniciatīvu. Pārdomājiet, kādos ģimenei nozīmīgos brīžos (piemēram, bērna dzimšanas diena, pirmā skolās diena, izlaidums u.tml.) jūs nebūsit klāt, atzīmējiet šīs svarīgās dienas kalendārā, kuru ņemsiet līdzi, lai vēlāk, esot misijā, nepaļautu tās garām. Pastāstiet bērnam, ka nozīmīgās dienas jūs visi varēsiet nosvinēt vēlreiz, kad atgriezīsieties. Mudiniet bērnu izplānot, kā tieši viņš gribētu tās nosvinēt. Ģimenē visbiežāk pienākumi ir sadalīti. Uzticiet bērnam kādu no saviem pienākumiem, protams, tādu, ar kuru viņam būs pa spēkam tikt galā. Vēlāk telefonsarunās jūs varēsiet pajautāt, kā bērnam sokas ar šo pienākumu izpildi, un uzslavēt bērnu par viņa panākumiem un patstāvību. Izsakiet atzinību un pateicību par to, ko bērns dara jūsu prombūtnes laikā.

Pārdomājiet, kādi būs iespējamie saziņas veidi ar ģimeni. Visbiežāk tās ir telefonsarunas, e-pasta vēstules, bet var arī sūtīt zīmējumus. Īpaši mazākiem bērniem zīmējumi ir ļoti labs emociju un domu izpausmes veids, kas šādas atšķirtības laikā lieliski var palīdzēt uzturēt emocionālo kontaktu. Taču jāsadarbojas abām pusēm — zīmējumus zīmē gan bērns, gan arī prombūtnē esošais tēvs vai māte. Tos nosūta viens otram vai nu ieskanētus datorā, vai pa pastu. Vēlāk zvanot par pārrunāt zīmējumus attēloto.

Vecākiem ir jāuzņemas atbildība un iniciatīva emocionālā kontakta uzturēšanā.

Lai palīdzētu vecākiem veidot sarunu ar bērnu par prombūtni misijas laikā, NBS Psihologu daļas psihologi ir pārtulkojuši un pielāgojuši mūsu situācijai «Krāsojamo grāmatu karavīru bērniem», kura tiek izmantota ASV bruņotajos spēkos. Katrai krāsojamai lapai ir doti jautājumi, kuri palīdzēs veidot sarunu ar bērnu. Jautājumus iespējams pārveidot un pielāgot atbilstoši situācijai (kāds no vecākiem plāno braukt misijā, jau ir aizbraucis vai atgriežas no misijas). Tāpat tos var pārveidot, lai runātu par kādu no ģimenes locekļiem vai tuviniekiem.

Bērns izkrāsotās lapas var papildināt, uzrakstot par savām izjūtām, krāsojot un

domājot par zīmējumā redzamo. Jautājumu var pārveidot un pielāgot sarunas veidošanai arī ar pusaudzi.

Šo grāmatu ikviens karavīrs vai viņa tuvinieks var saņemt arī elektroniskā veidā, sazinoties ar kādu no Psihologu daļas psihologiem, zvanot uz norādītajiem telefoniem vai rakstot e-pastā.

Kur meklēt palīdzību? Kā psihologs var palīdzēt?

Karavīriem un viņu tuviniekiem psiholoģisko palīdzību sniedz NBS MVP ARPUC Psihologu daļas psihologi, kas ir patiesi gandarīti par tiem karavīriem un viņu tuviniekiem, kuri jau ir nākuši uz konsultācijām, risinājuši savas grūtības un ir iedrošinājuši to darīt arī citus. Kā atzīst karavīri, vērsties pie psihologa pēc profesionālas psiholoģiskas palīdzības reizēm traucē tas, ka tiek jauktas psiholoģiskas un psihiatriskas konsultācijas, jo valda uzskats, ka psihiski vesels cilvēks pats tiks galā ar problēmām un pie psihologa jāiet tikai psihiski slimajiem. Tāpēc vēlos atgādināt, ka psihologs strādā ar psihiski veselīgiem cilvēkiem. **Psihologs nenosaka diagnozi, neizraksta medikamentus, bet kopā ar cilvēku, kurš ir vērsies pēc palīdzības, risina viņa sasāpējušos jautājumus, problēmas un krīzes situācijas.** Psihologs konsultē klientu, un tas ir process, kurā klients un psihologs strādā kopā, lai palīdzētu klientam risināt noteiktas šābrīža grūtības. Psiholoģiskās konsultēšanas gaitā cilvēkam rodas iespēja vispārīgāk palūkoties uz situāciju, citādi novērtēt savu lomu tajā un saskaņā ar savu jauno situācijas redzējumu atrast izeju un paplašināt savas iespējas.

Kā notiek psiholoģiskā konsultēšana bērniem? Ko vecāki no tā iegūs?

Vispirms uz konsultāciju jāatnāk vienam vai abiem bērna vecākiem, lai izstāstītu psihologam par grūtībām, kas saistītas ar bērnu. Psihologs uzklausa un piedāvās tālāko sadarbības veidu atkarībā no situācijas.

Psiholoģiskās konsultācijas bērniem notiek viņu vecumam piemērotā veidā — ar radošo darbu un spēlēm mazākiem bērniem vai ar sarunām pusaudžiem. Psihologs skatīsies uz notiekošo no bērna skatpunkta un palīdzēs vecākiem izprast notiekošo. Psihologs palīdzēs bērnam labāk saprast sevi, savas izjūtas un iemācīs tikt galā ar tām. Konsultāciju laikā psihologs palīdzēs vecākiem labāk saprast savu bērnu un sniegs ieteikumus, kā bērnam palīdzēt. Nepieciešamības gadījumā psihologs ieteiks arī citus speciālistus, kas var bērnam un viņa vecākiem palīdzēt. **☒**

NBS psihologi labprāt tiksies ar karavīriem un viņu bērniem, lai sniegtu nepieciešamo atbalstu. Psiholoģisko palīdzību var saņemt, iepriekš piezvanot un vienojoties par abpusēji pieņemamu tikšanās vietu un laiku.

Ar psihologiem iespējams sazināties un uzdot interesējošus jautājumus arī e-pastā: psihologiem@inbox.lv.

NBS MVP ARPUC Psihologu daļas psihologi:

Kristīne Zarecka, mob. 29256458
Sandra Landratova, mob. 26125588
Iluta Gaugere, mob. 26517076
Jekaterīna Kotova, mob. 28605566
Svetlana Volkova, mob. 28373214
Vilnis Čerņavskis, mob. 29465636
Anda Siljāne, mob. 26339637

Plašāku informāciju par Psihologu daļu lasiet: www.mil.lv

NBS orķestris starptautiskā projektā

2011. gada martā NBS orķestris piedalījās unikālā starptautiskā projektā. Pēc Starptautiskās militārās mūzikas biedrības iniciatīvas Londonā tika organizēts starptautisks militārs orķestris no to pasaules valstu militāro orķestru mūziķiem, kuras ir pārstāvētas šajā organizācijā. Latvijas Nacionālos bruņotos spēkus reprezentēja NBS orķestra diriģents kapteinleitnants Guntis Kumačevs. Kopā ar ASV, Kanādas, Vācijas, Lielbritānijas, Nīderlandes, Polijas, Zviedrijas, Francijas, Somijas, Beļģijas un Latvijas mūziķiem nedēļas laikā starptautiskais militārais orķestris ierakstīja dubulto kompaktdisku, kurā iekļauti pa vienam maršam no katras Starptautiskās militārās mūzikas biedrības dalībvalsts. Diriģenta Gunta Kumačeva vadībā starptautiskais orķestris ierakstīja Igaunijas, Lietuvas, Kostarikas un Latvijas maršus. No Latvijas maršiem kompaktdiska ierakstam tika izvēlēts Aivara Krūmiņa marš «Visiem, kas kustas...».

Šā gada augustā jaunais dubultais kompaktdisks «40 Marches Around the World» tika izdots un prezentēts Nīderlandē. Kompaktdiskam pievienotajā bukletā pieejama bagātīga informācija par ierakstīto skaņdarbu autoriem. Izdots dubultais kompaktdisks izpelnījies lielu interesi daudzās Eiropas valstīs.

Par kompaktdiska iegādes iespējām kontaktēties ar Starptautiskās militārās mūzikas biedrības pārstāvi Latvijā — NBS orķestra priekšnieku pulkvežleitnantu Daini Vuškānu:

dainis.vuskans@lc.mil.lv

5. CISM pasaules karavīru sporta spēles Riodežaneiro

No 16. līdz 24. jūlijam karavīru sporta spēlēs pulcējās vairāk nekā 6000 sportistu un 2000 delegāciju pārstāvju no 110 valstīm.

Sporta spēļu dalībnieki sacentās 20 sporta veidos — militārajos sporta veidos (šaušanā, izpletņlēcšanā, militārajā, jūras un aeronautikas piecīņā, orientēšanās disciplīnā), cīņas sporta veidos (džudo, teikvondo un boksa), sporta spēlēs (futbolā, basketbolā un pludmales volejbolā) un individuālajos sporta veidos (vieglatlētiskā, triatlonā, modernajā piecīņā, burāšanā, jāšanas sportā, paukošanā, maratonā un peldēšanā). Latviju pārstāvēja delegācijas vadītājs kpt. V.Graudiņš un pieci sportisti, izcīnot divas zelta un divas bronzas medaļas.

Nākamās CISM karavīru sporta spēles no 2015. gada 29. maija līdz 5. jūnijam norisināsies Dienvidkorejas pilsētā Mungjonā.

Orientēšanās sportā sievietēm no 17 dalībvalstīm startēja 49 dalībnieces, Latviju pārstāvēja v. **zs. Aija Skraštiņa** (ZS 27. KBN).

Īsajā distancē (2,9 km) 1. vietā Aija Skraštiņa, 23:43, Latvija, 2. vietā Darja Lajna, 23:44, Polija, 3. vietā Annika Rihma, 25:39, Igaunija. **Garajā distancē (6,9 km)** 1. vietā Sandra Pauzaite, 48:48, Lietuva, 2. vietā Hanna Visņevska, 49:06, Polija, 3. vietā Aija Skraštiņa, 49:36.

Orientēšanās sportā vīriešiem no 28 dalībvalstīm startēja 142 dalībnieki, Latviju pārstāvēja v. **zs. Mārtiņš Sirmais** (ZS 25. KBN).

Īsajā distancē (4,3 km) 1. vietā Simons Krepsta, 24:13, Lietuva, 2. vietā Gernots Keršbaumers, 24:38, Austrija, 3. vietā Andreass Kiburcs, 24:52, Šveice,... 10. vietā Mārtiņš Sirmais, 25:45.

Garajā distancē (9,7 km) 1. vietā Gernots Keršbaumers, 56:44, Austrija, 2. vietā Voicehs Kovalskis, 58:08, Polija, 3. vietā Rafaēls Hübbers, 58:33, Šveice,... 10. vietā Mārtiņš Sirmais, 59:53.

No 10. līdz 13. augustam Austrijā, Vīnerneišatē notika CISM reģionālais čempionāts militārajā piecīņā, kas pirmo reizi tika organizēts jaunā formātā, pārejot no klasiskās piecīņas ar atsevišķām disciplīnām uz daudz ātrāku un dinamiskāku piecīņas disciplīnu apvienojumu. Čempionātā piedalījās 19 dalībnieki no piecām valstīm — no Austrijas, Beļģijas, Zviedrijas, Vācijas un Latvijas. NBS izlasi pārstāvēja virsleitnants Māris Ābele (ŠB) un dižkareivis Dainis Stepe (SK).

Austrijas izlase kopvērtējumā izcīnīja pirmās trīs vietas. Mūsu karavīri izcīnīja **5. un 8. vietu**. Pēc pirmās disciplīnas (50 m šķēršļu joslas peldējuma) Latvijas karavīri bija tabulas lejasdaļā, kas liedza cīnīties par godalgotām vietām. Tas nepārprotami saistīts ar to, ka mūsu karavīriem nav iespējas trenēties peldēšanā un peldēšanā ar šķēršļiem.

Modernajā piecīņā sievietēm no 10 dalībvalstīm startēja 21 dalībniece. Latviju pārstāvēja kpr. **Jeļena Rubļevska** (NBS SK).

1. vietā Irina Hohlova, 5436, Ukraina, 2. vietā Iana Markesa, 5380, Brazīlija,

3. vietā Jeļena Rubļevska, 5228 (paukošanā 2. vieta, peldēšanā 2:28.87, 15. vieta, jāšanā 1160 p., 5. vieta, kombinētajā disciplīnā (šaušana un skriešana) 11:00.69 min, 3. vieta).

Modernajā piecīņā vīriešiem no 18 dalībvalstīm startēja 36 dalībnieki. Latviju pārstāvēja kpr. **Sandris Šika** (NBS NP 3. RNC).

1. vietā Auro Frančeskīni, 5776 p., Itālija, 2. vietā Kims Jihnē, 5776 p., Koreja, 3. vietā Emanuels Zapata, 5752 p., Argentīna,... 8. vietā Sandris Šika, 5688 (paukošanā 3. vieta, peldēšanā 2:14,21, 24. vieta, jāšanā 1140 p., 11. vieta, kombinētajā disciplīnā (šaušana un skriešana) 10:53,3 min, 12. vieta).

Modernie piecīņnieki kaprālis Sandris Šika un kaprāle Jeļena Rubļevska jauktajā stafetē astoņu komandu konkurencē izcīnīja zelta medaļu, apsteidzot Polijas un Brazīlijas komandu.

Militārajā piecīņā no 37 dalībvalstīm startēja 133 dalībnieki. Latviju pārstāvēja dkar. **Dainis Stepe** (MVP SK), kas ierindojās 32. vietā, 5270,0 (šaušanā 189 p., 57. vieta, šķēršļu-joslā 2:17,3, 11. vieta, peldēšanā 30,1, 92. vieta, granātsmešanā 162,5, 74. vieta, 8 km krosā 27:15,5, 14. vieta).

Pēc pusotras stundas tika dots starts šķēršļu joslas skrējienam, kurā uzvarēja dkar. D. Stepe, pakāpjoties kopvērtējumā uz 6. vietu.

Trešās disciplīnas starts sekoja vēl pēc pusotras stundas — 4 km distancē bija iekļauta šaušana ar lāzera šauteni (pēc 1500 m, mērķis 10 m attālumā) un granāts mešana mērķī (vēl pēc 1500 m). Par katru nesašauto vai ar granātu netrāpīto mērķi dalībnieks veica soda apli.

NBS izlases karavīru starts vērtējams kā augstvērtīgs un lietderīgs, jo ir iegūtas jaunas atziņas par militārās piecīņas sacensību jauno formātu, kurš, iespējams, turpmākajos gados tiks ieviests CISM, un jau nākamajā gadā to plānots izmēģināt Latvijas NBS militārās piecīņas čempionātā.

2011. gada 6. augustā Ādažu vidusskolas stadionā notika **NBS vasaras spartakiāde**. Sacensību dalībnieki mērojās spēkiem futbolā, basketbolā, strītbolā, volejbolā, svaru bumbu celšanā, granātas mešanā un šaušanā ar pneimatisko šauteni, savukārt vienību un apakšvienību komandieri — vasaras biatlonā un paukošanā.

Paukošana

1. vietā brig. ģen. A. Dilāns (NBS AŠ), 2. vietā maj. Vilmārs Vecvagars (1. ZSN), 3. vietā maj. Artūrs Ludboržs (MP).

Vasaras biatlons

1. vietā kltn. A. Zaburdajevs, 02:12,0, SUV, 2. vietā brig. ģen. A. Dilāns, 0:02:14 (1), NBS AŠ, 3. vietā maj. I. Kļaviņš, 0:02:31 (2), NBS ŠB.

Volejbols sievietēm

1. vietā 2. ZSN, 2. vietā GS AB, 3. vietā 1. ZSN.

Minifutbols

1. vietā 2. ZSN, 2. vietā MP, 3. vietā NBS ŠB.

Strītbols

1. vietā 2. ZSN, 2. vietā MP, 3. vietā 1. ZSN.

Pneimatiskā šaušana

1. vietā v. zs. V. Celmiņš, 183 p., 1. ZSN, 2. vietā srž. A. Kriekle-Jermacāne, 178 p., NBS AŠ, 3. vietā vlt. M. Jansons, 177 p., ZS StBN.

Svaru bumbu celšana

1. vietā NBS AŠ, 2. vietā ZS StBN, 3. vietā NBS ŠB.

Granātas mešana

1. vietā kpr. A. Rogozins, 200 p., ZS StBN, 2. vietā kad. N. Jātnieks, 200 p., NAA, 3. vietā kpt. V. Baranovskis, 180 p., 2. ZSN.

NBS vasaras spartakiādes uzvarētāja kausu kopvērtējumā ieguva 2. Zemessardzes novads, kas uzvarēja volejbolā, minifutbolā un strītbolā. Otro un trešo vietu ieguva 1. Zemessardzes novads un NBS Apvienotais štābs.

Jau otro gadu pēc kārtas spēcīgākie NBS un ZS karavīri pulcējās NBS virskapelāna Elmāra Pļaviņa rīkotajās sacensībās — roku saliekšanā un iztaisnošanā balstā guļus. Šogad nestartēja daži pagājušā gada uzvarētāji, tomēr bija audzis gan dalībnieku skaits, gan interese.

Viriešu konkurencē labākie: vlt. K. Čamāns (SzS 1. KB), kpr. M. Akermanis (MP) un dkar. A. Bondarevs (ŠB). Sievietēm — vlt. I. Dauškane (3. RNC), kpt. L. Circene (MP) un katete I. Zvejsalnice (NAA). Godalgoto vietu ieguvēji tika apbalvoti ar E. Pļaviņa sarūpētajiem kausiem un naudas balvām no «Briketes.lv».

Valmierā aplūkojama izstāde par saules tēlu simbolikā

No augusta vidus Valmieras kultūras centrā ir aplūkojama vēsturnieka, patriotiskās un militārās simbolikas pētnieka Jāņa Bahmaņa izstāde «Cauri gadsimtiem ar sauli simbolā», kas veltīta Latvijas valstiskās neatkarības atjaunošanas un Zemessardzes 20. gadadienai. Arī šajā izstādē līdzīgi kā vairākās iepriekš notikušajās J. Bahmanis turpina attīstīt saules tēla ideju un nozīmi latviešu simbolikā, tostarp — militārajā.

Izstādes centrā ir trīs latviešu saules idejas — ticības, brīvības un uzvaras saule, un treju saulu ideja attēlota ne tikai vēsturiskos materiālos, bet arī fotogrāfijās un gleznās. «Gadu gaitā arvien vairāk iedziļinoties saules tēla nozīmes pētīšanā latviskajā apziņā, nonācu līdz tās vizualizēšanai, kas rāda diezgan

atšķirīgu redzējumu no tā, ko var nolasīt, piemēram, dainās,» stāsta Jānis Bahmanis. Nākamajā gadā iecerētajā izstādes turpinājumā apskatāmais materiāls tiks papildināts arī ar vitrāžām, lai vēl uzskatāmāk vizualizētu saules tēlu latviešu mitoloģijā un heraldikā.

Šo tēmu J. Bahmanis pēta jau vairāk nekā 17 gadus. Daudzi cilvēki, zinot viņa interesi par šo tēmu, sākuši dāvināt dažādus eksponātus, kas nemitīgi papildina ekspozīciju. J. Bahmaņa veidotās izstādes bijušas apskatāmas gan Instruktoru skolā, kas ir īpaši pretimnākoša dažādu izglītojošu pasākumu rīkošanā, gan Cēsu domē un citviet Latvijā, kā arī Baltijas aizsardzības koledžā.

Amerikas Sarkanā Krusta palīdzība cīņā pret Bermonta armiju

Ēriks Jēkabsons,

asoc. profesors.

Foto — no Latvijas Kara muzeja krājuma.

Latvijas Neatkarības kara laikā armijai un tautai ievērojamu palīdzību sniedza vairākas Amerikas Savienoto Valstu (ASV) sabiedriskās organizācijas — Amerikas palīdzības administrācija (sk. «Tēvijas Sargs», 2010, nr.7), Jaunekļu kristīgā savienība un Amerikas Sarkanais Krusts. Pēdējās organizācijas pārstāvji darbību Latvijā uzsāka 1919. gada vasarā, bet skaitliski lielāka misija ieradās rudenī.

Ierašanās Rīgā

Pēc ierašanās Rīgā daži iebraukušie misijas locekļi paziņoja preseī, ka sākas šīs organizācijas aktīva darbība Latvijā, no kurienes tā tiks paplašināta uz visu «atbrīvotās Krievijas» teritoriju. Tomēr tajā pašā dienā daļa no misijas locekļiem devās uz Jelgavu, lai no turienes atgādātu savu inventāru, taču sakarā ar karadarbības sākšanos viņi palika šajā pilsētā uz ilgāku laiku. Tiesa, Bermonta uzbrukuma sākumā Rīgā esošajā amerikāņu misijā valdījis zināms satraukums, un, kā atmiņās raksta Latvijas armijas sakaru virsnieks Jāzeps Ozoliņš, 8.—9. oktobra naktī «amerikāņi jau taisījās braukt prom uz Cēsīm un līdz ar viņiem arī es. Šai baigas neziņas pilnajā naktī štābs bija tukšs un nekādas ziņas sniegt amerikāņiem nevarēju — pats virspavēlnieks ģenerālis Simansons atradās priekšējās līnijās. Beidzot izdevās ienaidnieku apturēt [...] Arī amerikāņu misija palika vecajā vietā, Jura ielā 2».

Savukārt jau kauju laikā — 12. oktobrī misijai Rīgā pievienojās tās vadītājs (komisārs) Rietumkrievijā un Baltijas valstīs ārsts pulkvedis Edvards Raiens (*Ryan*), kas bija aizkavējies Jelgavā. Misijas loceklis Lojs Hendersons (*Henderson*) atcerējās, ka viņš izšķīrās doties uz Rīgu, cerot nodrošināt tur esošo misijas drošību, kā arī panākt pamieru uz Jelgavā esošo krājumu transporta laiku, bet mēģinājumus viņu pierunāt atteikties no nodoma sakarā ar tā bīstamību nav uzklusījis. 12. oktobrī plkst. 12.00 dienā viņš tika pārļauts pāri Daugavas koka

tiltam no Torņakalna Latvijas armijas Latgales divīzijas daļu iecirknī. Hendersons atcerējās: «...Viņš sasniedza upi krievu virsnieka pavadībā, kurš nesa lielu, baltu karogu, ejot līdz pat nogāzei, ko bija izveidojis paceltais tilts. Latviešu virsnieks Rīgas pusē nolaida trepes un pulkvedis Raiens uzrāpās uz paceltā tilta malas. Latviešu virsnieka pavadībā viņš turpināja ceļu, kamēr drosmīgais krievs, kas viņu pavadīja, atgriezās drošībā Torņakalnā.»

Palīdzība sanitāro iestāžu apgādē un ievainoto transportēšanā

No šī brīža E. Raiens gandrīz divus gadus vadīja samērā sazaroto un plašo darbu galvenokārt Rīgā un Latvijā kopumā, laiku pa laikam apmeklējot Kauņu, Tallinu, Narvu un citas vietas Lietuvā un Igaunijā, kur darbojās organizācija. Bermonta uzbrukuma laikā Amerikas Sarkanā Krusta darbība bija jūtama īpaši. E. Raiens sniedza Latvijas armijai ievērojamu palīdzību kaujās ievainoto un slimo karavīru transportēšanā un

ASV Sarkanā Krusta misija «ir ar mieru pieņemt ārstēšanā un nogādāt uz Rīgu ar savu transportu ievainotos». Tāpēc kaujas rajonu priekšniekiem tika dots rīkojums stāties sakaros vai nu tieši ar ASV Sarkanā Krusta misiju, vai Armijas sanitāro pārvaldi, paziņojot pārsiešanas punktu atrašanās vietas.

Prese atzīmēja, ka amerikāņu sanitārautombiļi «parādās bieži frontes tuvumā tālu no pilsētas centriem», bet novembra sākumā Latvijas armijas Sanitārās pārvaldes priekšnieks Pēteris Sņikers izteica organizācijai pateicību par Latvijas Kara slimnīcai, divīziju lazaretēm un pulku pārsienamajiem punktiem piegādātajām segām, veļu, medikamentiem un citiem sanitārajiem piederumiem, kā arī pārvaldes rīcībā nodotajiem «modernajiem» sanitārautombiļiem. «Šo lielo pabalstu un taisni šinī tik kritiskā priekš Latvijas valsts laikā latvju tauta un armija nekad neizmirsīs.»

Amerikāņu automašīnas aktīvi piedalījās ievainoto karavīru transportēšanā arī pēc Rīgas atbrīvošanas. Piemēram, 22. novembrī Rīgas pilsētas komandantūras

ASV Sarkanā Krusta misijas pārstāvji kopā ar Latvijas Sarkanā Krusta pārstāvjiem ģemeros. 1920.—1921. gads.

sanitāro iestāžu apgādē ar zālēm un ķirurģiskajiem instrumentiem. No paša darbības sākuma ASV Sarkanajam Krustam tika piekomandēts Latvijas armijas kapteinis Osvalds Fogelmanis, kurš kopā ar Raeinu organizēja autombiļu pārvešanu «cauri Bermonta fronteī uz Rīgu». Jau 11. oktobra pēcpusdienā Latvijas armijas Dienvidu frontes karaspēka daļas saņēma virspavēlnieka pavēli, kurā viņš paziņoja, ka

ārsts ziņoja, ka Kalnciemā — Latgales divīzijas pārsienamajā punktā no rīta atradās apmēram 120 ievainoti karavīri, taču jau priekšpusdienā amerikāņi uz Rīgu bija nogādājuši 80 no viņiem. Savukārt Vidzemes divīzijas 25. novembra kaujas pavēle noteica, ka ievainotie un slimie jānogādā Jelgavā, Jāņa ielā 5, kur pulku štābi var pasūtīt amerikāņu autombiļus ievainoto transportam no sanitārajiem punktiem uz Jelgavu.

Turklāt vēl četrus lietotus smagos automobiļus ASV Sarkanais Krusts 1919. gada oktobrī piešķīra Latvijas Sarkanajam Krustam, kas ļāva izveidot Sanitārā transporta nodaļu un organizēt transportu no frontes uz slimnīcām Rīgā (pēc Neatkarības kara tie kļuva par pirmajām pilsētas ātrās palīdzības dienesta mašīnām). Tāpat Amerikas Sarkanais Krusts jau kauju sākumā sniedza ievērojamu palīdzību Latvijas Sarkanā Krusta slimnīcai Rīgā (medikamenti, pārsienamie materiāli, veļa). Šajā laikā slimnīca ārstēja galvenokārt ievainotos karavīrus, tāpēc patecībā bija vārdi: «Latvijas tēvijas sargi mūžam neaizmirsīs tos, kuri mūsu brūces palīdzējuši dziedināt.»

Laikraksta «Baltijas Vēstnesis» līdzstrādnieks redzēja, ka «pats Raiens atklātā, stipri apšaudītā vietā palīdzēja savākt ievainotos automobili. Redzot priekšnieka paraugu, arī pārējie bez bailēm palīdzēja. Majori Patersons un Kārteris, kapteiņi Kenovers, Rindže un Kliftons, leitnants Norbeks un Janga kungs dienu un nakti pavadīja ievainotos zem ienaidnieka uguns vai uzraudzīja Amerikas Sarkanā Krusta noliktavā Muitas [dārza] rajonā Daugavas atklātā krastā». Amerikāņu noliktavu ēkas šeit atradās zem gandrīz pastāvīgas Bermonta karaspēka uguns, kaut arī uz jumta plīvoja Amerikas Sarkanā Krusta un ASV karogi. Par noliktavu drošību atbildīgs bija leitnants H. Deiviss, kam bija piekomandēta Latvijas armijas karavīru vienība. Pamats tam bija, jo «noliktavā esošais īpašums pievērša vietējo tumšo elementu uzmanību». Pret Daugavu bija izveidotas smilšu maisu barikādes, taču vienā gadījumā arī tās nepalīdzēja: Bermonta artilērijas lādiņš sprāga noliktavas teritorijā brīdī, kad strādnieki veica mantu izlādēšanu no noliktavas, četrus no viņiem nopietni ievainojot: «Tie guļ asiņu peļķē, bet pār viņu galvām plīvinājas amerikāņu Sarkanā Krusta flaga...»

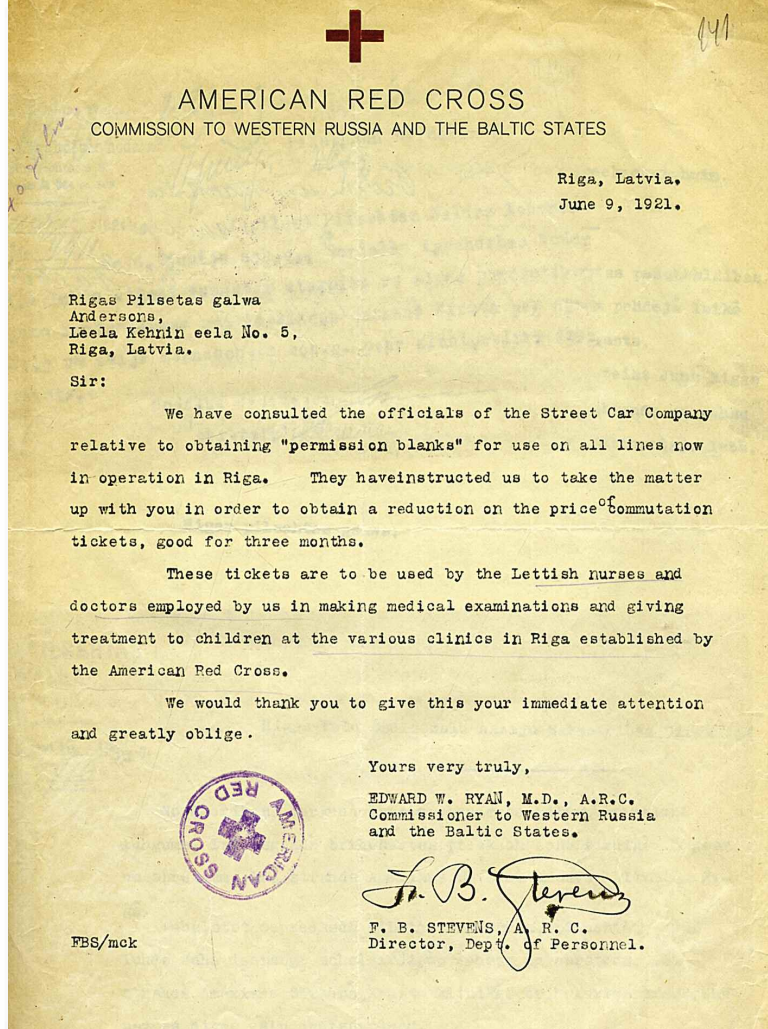
L. Hendersons, kuru novembra sākumā Raiens nosūtīja uz Bolderajā esošo Latgales divīzijas štābu ar divām mašīnām un latviešu šoferiem, jo divīzijas pašas rīcībā trūka līdzekļu ievainoto evakuācijai līdz upei, kur tos varēja uzņemt kuģīši, atcerējās: «Lielāko daļu dienu un dažkārt arī nakšu es pavadīju, atbildot uz zvaniem no frontes sektoriem ar prasībām pēc mašīnām ievainoto transportam. Aukstais

laiks turpinājās, un laiku pa laikam bija sniegs. Mūsu automašīnām bija augstas asis un, būdamas salīdzinoši vieglas, tās tika galā ar ceļiem, ar kuriem smagākas mašīnas netiktu galā. Sakarā ar to, ka nedrīkstējām naktīs izmantot gaismas, mēs priecājāmies par sniegu, jo tas nebija pārlietu dziļš un gaismas atspīdums tajā ļāva atrast ceļu cauri mežiem.» Savās atmiņās viņš izteica apbrīnu par sastaptajiem latviešu karavīriem — trūcīgi gērbtiem un dažkārt neapmācītiem: «Es atceros vienu smagi ievainotu zēnu, kuram nevarēja būt daudz vairāk par četrpadsmit. Viņš bija daļēja šoka stāvoklī, un, kad es iecēlu viņu sanitārajā mašīnā, viņš apmeta rokas man ap kaklu un raudāja kā bērns man uz pleca. Es neskaitīju ievainoto skaitu, ko mēs vedām mūsu mašīnās, taču es zinu, ka nebija nevienas dienas, kad mēs vairākkārt neierādāmies upes krastā ar abām mašīnām, pārpildītām līdz pēdējai iespējai. Vienreiz, ieeļojot dažus ievainotos latviešus mašīnā frontes pārsienamajā punktā, es ieraudzīju

jaunu vācu zēnu, kas gulēja netālu ar cauršautu augšstilbu. Es lūdzu sanitāriem pārsiet viņa ievainojumu, lai es varētu vest viņu līdz. Viņi atbildēja, ka ir dota pavēle nepieskarties ievainotajiem ienaidniekiem, kamēr nav ieradies virsnieks. Es pavēlēju viņiem pārsiet ievainojumu un sacīju, ka neatstāšu punktu, kamēr viņi to izdarīs. Viņi uzreiz pacēla augšā zēnu, iztīrīja un pārsēja viņa ievainojumu ar tādu rūpību, it kā viņš būtu savējais, kā arī palīdzēja man iecelt viņu automašīnā. Man palika iespāids, ka viņi bija priecīgi par iegānu nepakļauties šai pavēlei, jo izskatījās, ka jūt līdzīgu nabaga puisim. Ceļā uz laivu viens no ievainotajiem latviešiem mēģināja izgrūst vācieti ārā no mašīnas. Otrs latvietis kļiedza mums, lai iejaucamies. Man atlikušā brauciena laikā bija jāpaliek mašīnas aizmugurē, lai uzturētu kārtību. Hospitāļa kuģīša personāls apsolīja man, ka par jauno vācieti labi parūpēsies. Es tomēr nosūtīju ziņu Sarkanā Krusta virsniekam otrā upes pusē, lūdzot pievērst uzmanību gūsteknim. Šis zēns, tāpat kā citi ievainotie vācieši, ko mēs savācām, tika uzskatīti par esošiem Amerikas Sarkanā Krusta aizbildniecībā un nosūtīti atpakaļ uz Vācijas pēc karadarbības izbeigšanās.» Līdz ar frontes virzīšanos uz priekšu, amerikāņu mašīnām bija jāveic arvien garāki braucieni pēc ievainotajiem.

Nobeigums nākamajā numurā.

«Es pavēlēju viņiem pārsiet ievainojumu un sacīju, ka neatstāšu punktu, kamēr viņi to izdarīs. Viņi uzreiz pacēla augšā zēnu, iztīrīja un pārsēja viņa ievainojumu ar tādu rūpību, it kā viņš būtu savējais, kā arī palīdzēja man iecelt viņu automašīnā.»

ASV Sarkanā Krusta 1921. gada 9. jūnija raksts Rīgas pilsētas galvam.

Bruņots uzbrukums militārajam resoram

Ši gada 11. augustā ap plkst. 15 Igaunijas Aizsardzības ministrijā (AM) ielauzās bruņots vīrietis. Detalizēta informācija par uzbrukumu netiek publiskota, taču masu medijiem kļuva zināms, ka nekādas politiskas vai citas prasības uzbrucējs neizvirzīja. Uzbrukuma sākumā, piedraudot ar nogalināšanu, viņš saņēma divus ķīlniekus un uzveda ēkas otrajā stāvā, kur tos atbrīvoja. Uzbrukuma laikā Igaunijas aizsardzības ministrs Marts Lārs atradās darīšanās ārpus ministrijas. Citi darbinieki saskaņā ar evakuācijas plānu aptuveni 20 minūšu laikā tika izvesti pa ēkas aizmugures durvīm, bet no pirmā stāva cilvēki izlēca pa logiem. Krīze tika atrisināta ap 17.30, drošības struktūru darbinieku rīcības rezultātā uzbrucējs tika neitralizēts — apšaudes laikā viņš tika nošauts. Citu upuru apšaudē nebija. Tikai naktī uz piektdienu nošautā uzbrucēja līķis tika aizvests no AM ēkas.

Speciālo dienestu transports AM tuvumā.

Policijas robots pārbauda, vai nav minēta teritorija ap AM.

Policijas darbinieki īsi pirms uzbrucēja neitralizēšanas operācijas sākuma.

Policijas darbinieki pēc AM ēkas ieņemšanas.

Nošautais uzbrucējs tiek izvests no AM ēkas.

Kā vēlāk tika noskaidrots, uzbrucējs darbojās viens pats, viņa rīcībā bija divas pistoles, 15 sprāgstvielu paketes, aptuveni 100 patronas un gāzmaska. Uzbrucējs bija Igaunijas pilsonis — agrāk netiesātais Armēnijā dzimušais Karens Drambjans (dz. 1954. g.), jurists, kurš Igaunijas pilsonību bija ieguvis gandrīz pirms 20 gadiem. Jāatzīmē, ka 2009. gadā K. Drambjans kandidēja Mārdus pilsētas pašvaldību vēlēšanās, pārstāvējot Apvienoto kreiso partiju (AKP), taču viņš netika ievēlēts.

Kā vēlāk tika noskaidrots, uzbrucējs darbojās viens pats, viņa rīcībā bija divas pistoles, 15 sprāgstvielu paketes, aptuveni 100 patronas un gāzmaska. Uzbrucējs bija Igaunijas pilsonis — agrāk netiesātais Armēnijā dzimušais Karens Drambjans (dz. 1954. g.), jurists, kurš Igaunijas pilsonību bija ieguvis gandrīz pirms 20 gadiem. Jāatzīmē, ka 2009. gadā K. Drambjans kandidēja Mārdus pilsētas pašvaldību vēlēšanās, pārstāvējot Apvienoto kreiso partiju (AKP), taču viņš netika ievēlēts.

AM oficiālajā paziņojumā teikts, ka uzbrukuma dēļ netika traucēta resora galveno funkciju izpilde un nekādā veidā netika apdraudēta ar valsts noslēpumu saistītā informācija. Nākamajā dienā ministrija atsāka darbu ierastajā režīmā. Komentējot notikušo, Igaunijas premjerministrs Andruss Ansips un aizsardzības ministrs Marts Lārs nav izslēguši iespēju, ka uzbrucējs savā rīcībā esot iespaidojies no Norvēģijas terorista Andersa Bēringa-Breivika. Lai gan patiesie uzbrukuma iemesli tā arī netiks noskaidroti, abi politiķi pieļauj, ka, spriežot pēc sprāgstvielu daudzuma, uzbrucējam «varēja būt lieli plāni». Taču pēc AKP priekšsēdētāja Sergeja Jirgensas teiktā, K. Drambjans jau pirms pusotra gada esot pārtraucis politisko darbību. Pēdējā laikā viņam esot bijušas nopietnas problēmas privātajā dzīvē — par parādiem tiesu izpildītāji atņēmuši dzīvokli Mārdus pilsētā, no viņa aizgājusi dzīvesbiedre. S. Jirgenss spriež, ka notikušajam neesot bijuši politiski, ticamāk — sociāli motīvi.

Pēc incidenta atrisināšanas tika uzsākts process, kas militārajā jomā pazīstams kā «lessons learned». Speciālisti centīsies noskaidrot, kādi papildu fiziskās drošības pasākumi nākotnē būtu jāveic, lai līdzīgi uzbrukumi neatkārtotos. Daži masu saziņas līdzekļi ziņo, ka hipotētiski tiek izvērtēti trīs turpmākās rīcības scenāriji: pirmkārt, uzbūvēt jaunu ēku Aizsardzības spēku Galvenā štāba teritorijā, otrkārt, uzcelt jaunu ēku kādā citā vietā, treškārt, atstāt visu kā ir, bet veikt drošības uzlabošanas pasākumus visā kvartālā ap AM ēku.

Mācību laikā notiek Lietuvas un Francijas militāro lidmašīnu sadursme

Ši gada 30. augustā plkst. 10.30 netālu no Reikivas ezera (Šauļu apkārtnē) lidojuma laikā sadūrās divas militārās lidmašīnas — Lietuvas Gaisa spēku mācību treniņlidmašīna L-39 ZA «Albatross» un Baltijas valstu gaisa telpas patrulēšanas misijā iesaistītais Francijas Gaisa spēku iznīcinātājs «Mirage 2000C». Sadursmes rezultātā «Mirage 2000C» guva stabilizatoru bojājumus, tomēr pilots spēja vadīt lidaparātu un to nosēdināja Zokņu lidlaukā. Turpretī L-39 guva smagākus bojājumus, tāpēc lidotājiem nācās katapultēties, bet lidaparāts nokrita un sadega purvainā apvidū aptuveni sešus kilometrus no Zokņu lidlauka. Lietuviešu piloti veiksmīgi nolaidās ezerā, kur viņus atrada GS glābšanas helikopters Mi-8 un nogādāja GS bāzē. Pēc veselības pārbaudes abi piloti ir atgriezušies ierindā.

Lietuvas Aizsardzības ministrijā izveidota katastrofas izmeklēšanas komisija, kas izmeklēs lidaparātu sadursmes apstākļus, tiks analizēta arī melnajās kastēs ierakstītā informācija. Francijas vēstniecība Lietuvā sadarbojas ar izmeklēšanas komisiju. Pēc komisijas slēdziena tiks lemts, kam jākompensē avārijas radītie zaudējumi. Pagaidām nav izskanējuši oficiāli paziņojumi par incidenta laikā gūtajiem zaudējumiem.

Komentējot incidentu, Lietuvas aizsardzības ministre paziņoja, ka tik sarežģītu mācību laikā jebkurai valstij varēja atgadīties līdzīgs incidents. Viņa puda gandarijumu, ka nevienam cilvēkam tajā nav ciets. Savukārt Lietuvas Bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Arvids Počus atzinīgi novērtēja to, ka lietuviešu piloti darīja visu iespējamo, lai aizvadītu krītošo lidmašīnu tālāk no apdzīvotajām vietām.

L-39 ZA «Albatross» nokrišanas vieta.

Jūras spēkiem — jauna korvete

Francijas kuģubūves kompānija DCNS šī gada augustā uzsākusi jaunās korvetes «LAdrua» gaitas izmēģinājumus, kas notiks divos posmos — vispirms tiks pārbaudītas ugunsgrēka dzēšanas un kuģa pretgrimšanas sistēmas, vēlāk — dzinējs un tā darbība. «LAdrua» būvniecības darbi sākās pirms 14 mēnešiem, un šis būs pirmais «Govind» klases kuģis.

Pēc pirmo izmēģinājumu sērijas «LAdrua» atgriezies dokā, kur tiks pabeigti visi atlikušie būvdarbi un nokrāsots kuģa korpus. Kuģa nodošana pasūtītājam — Francijas Jūras spēkiem

(JS) — plānota šī gada beigās. Uzreiz pēc saņemšanas JS veiks jaunās korvetes kaujas spēju izmēģināšanu.

«LAdrua» garums ir 87 m, platums — 13 m, maksimālais ātrums — 21 mezgls, autonomā pārgājiena attālums — 8000 jūras jūdzes. Kuģa konstrukcija veidota tā, ka uz tā var bāzēties gan bezpilota lidaparāti, gan pretkuģu helikopteri. Korvetes apbruņojumā var iekļaut dažādu tipu zenītraķešu sistēmas, pretkuģu spārnotās raķetes un ložmetējus.

Nākotnē DCNS plāno būvēt dažādas «Govind» klases korvetes: «Govind-120», «Govind-170» un «Govind-200». Galvenās atšķirības starp šiem kuģiem būs to izmēros un apbruņojumā.

Korvete «LAdrua» pirmajā pārgājienā.

Avarējusi čehu ražojuma lidmašīna L-39 «Albatros» bija viena no divām šādām lidmašīnām Lietuvas Gaisa spēkos. Abas lidmašīnas tika nopirktas 1998. gadā, bet pirms četriem gadiem tām bija veikts kapitālais remonts.

Aizsardzības ministrija popularizēs dienestu Bruņotajos spēkos

Lietuvas militārais resors izplatījis paziņojumu, ka plāno veikt militārā dienesta popularizēšanas pasākumus, to skaitā veidojot sadarbību ar jauniešu organizācijām, skolām un citām mācību iestādēm, kā arī darba devējiem. Aizsardzības ministrija (AM) plāno nepieciešamos pasākumus, lai katram jauniešim, kurš vēlas sagatavoties dienestam armijā, tiktu radīti vajadzīgie apstākļi. Informācijas izplatīšanai AM izmantos gan presi un televīziju, gan radio un internetu, arī sociālo tīklu iespējas. Armijas popularizēšanas mērķis ir panākt, lai maksimāli liels skaits jauniešu izvēlētos kādu no dienesta veidiem, proti, pieteiktos dalībai tā sauktajā militārās pamatapmācības kursā, izvēlētos brīvprātīgo dienestu vai arī iestātos profesionālajā dienestā.

Šogad militārās pamatapmācības kursu apgūs 700 jaunieši, kas ir divas reizes vairāk nekā 2010. gadā. Plānots arī palielināt profesionālā militārā dienesta ierindnieku skaitu. Tā kā Lietuvā vairs nav obligātās militārās karaklausības, AM uzskata, ka militārās pamatapmācības kurss (70—90 dienas) būs veiksmīga aizsardzības apmācības forma, kas vienlaikus būs arī pirmā pakāpe pirms dienesta Bruņotajos spēkos.

Jaunais Lietuvas likums par militāro karaklausību stājies spēkā šī gada 1. septembrī, un tas paredz, ka jauniešus uz militārās pamatapmācības kursu varēs iesaukt pēc brīvprātības principa. Kandidātu deficīta gadījumā jaunais likums pieļauj, ka nejausi izvēlēti jaunieši vecumā no 19 līdz 26 gadiem tiks piespiedu kārtā iesaukti dienestā. Tomēr AM rēķinās ar to, ka armijas popularizēšanas akcija dos vēlamus rezultātus un nenāksies armijas rindas papildināt piespiedu kārtā.

Izsludināts konkurss par termojutīga formastērpa izstrādi

Par pētniecību atbildīgā ASV Sauszemes spēku apakšstruktūra RDCOM (*Research, Development and Engineering Command*) izsludinājusi konkursu par jauna formastērpu auduma izstrādi amerikāņu armijai. Taču šoreiz formastērpu audumam pirmo reizi izvirzīti īpaši nosacījumi — tam jābūt spējīgam saglabāt siltumu, ja ārējā vidē temperatūra pazeminās, kā arī atgrūst siltumu — ja ārējā vidē temperatūra paaugstinās. Tas nozīmē, ka karavīram šādā formastērpā būs nedz pārāk karsti, nedz auksti. Temperatūru darba diapazonos ir noteikts no +23 līdz -30 °C. Audumam jābūt arī hipoalerģiskam un jāiztur vismaz 20 mazgāšanas reizes, nezaudējot termoregulējošās īpašības. Sākotnējā specifikācijā RDCOM nav iekļāvusi prasību, lai audums būtu ugunsdrošs, bet vēlāk šāda prasība tīkšot aktualizēta.

RDCOM nepieprasa no konkursa dalībniekiem izmantot kādas konkrētas tehnoloģijas vēlamā rezultāta sasniegšanai, taču tiek rekomendēts izvēlēties RDCOM speciālistu atklāto «bimetāliskā termostata» paņēmieni. Tas paredz integrēt auduma struktūrā divas sapārotas metāla šķiedras. Katrā pāri metāliem piemīt atšķirīgs izplešanās koeficients siltuma iedarbībā. Atdziestot, viena no metāla šķiedrām saraujas vairāk nekā otra, rezultātā abas šķiedras savijas tā, ka veidojas sprogas. Tādējādi tiek panākts, ka audums ciešāk piekļaujas nēsātāja augumam un labāk saglabā siltumu.

Visus pieteikumus konkursam RDCOM izskatīs šī gada oktobrī un novembrī, bet nākamā gada janvārī tiks izraudzīti daži vispiemērotākie pretendenti. Pētniecībai katrs no tiem saņems 100 000 dolāru. Tas, kurš uzvarēs šajā priekšatlases kārtā, saņems vienu miljonu dolāru pētniecības pabeigšanai un īpašā formastērpu auduma izstrādei.

Militārais resors optimizē BS uzturēšanas izmaksas

Čehijas Aizsardzības ministrija (AM) pēdējā laikā spiesta pieņemt arvien jaunus lēmumus, lai ekonomētu līdzekļus un optimizētu izdevumu armijas uzturēšanai.

Viens no uzturēšanas izmaksu samazināšanas lēmumiem saistīts ar militārā poligona Brdi slēgšanu. Šajā poligonā bija plānots izvietot vienu no ASV Nacionālās pretraķešu aizsardzības sistēmas elementiem — radaru. Līdz ar šo plānu iesaldēšanu AM nolēma slēgt šo objektu, un līdz 2015. gadam tas tiks nodots tuvāko apdzīvoto vietu administrācijas rīcībā. Pirms poligona nodošanas tas tiks attīrīts no municijas pārpalikumiem. Kā paskaidrojis aizsardzības ministrs Aleksandrs Vondra, sakarā ar Čehijas armijas skaitlisko samazināšanu atkrīt vajadzība pēc tik milzīgiem militārajiem poligoniem (Brdi poligona platība ir aptuveni 260 km²). Turklāt pēc ministra teiktā, vērtējot karavīru skaita attiecību pret poligonu platību, pašlaik Čehija atrodas liderpozīcijās Eiropā. Tādēļ armijas poligonu kopskaitu plānots pakāpeniski samazināt.

Lai katru gadu nebūtu jātērē ievērojami līdzekļi tādu objektu uzturēšanai, kurus Bruņotie spēki savām vajadzībām neizmanto jau ilgu laiku, AM vadība nolēmusi pārdot virkni resoram piederošu nekustamā īpašuma vienību. AM mājaslapā publicēts saraksts ar pārdošanai paredzētajiem objektiem, kuru vidū ir arī Všehovices lidlauks, viesnīca Planā, atpūtas nams Desnā, mācību centrs Šumicā, municijas noliktava Sedlnicā. Par visiem pārdošanai izliktajiem nekustamajiem īpašumiem AM cer iekasēt vairāk nekā 21 miljonu dolāru.

Čehijas BS tanks T-72M4.

Papildu finanšu resursus AM plāno iegūt arī no rezervē esošo padomju ražojuma tanku T-72 pārdošanas. AM pārdos 100 tankus un iegūto naudu novirzīs pašreizējos apstākļos svarīgāko militāro projektu realizācijai. Tomēr no visiem padomju ražojuma tankiem nav paredzēts atbrīvoties. Proti, BS paliks 30 tanki T-72M4, kuri pirms vairāk nekā 10 gadiem tika modernizēti, iztērējot šim mērķim 156 miljonu dolāru. T-72M4 kalpos līdz 2025. gadam, kad tiem beigsies ekspluatācijas termiņš.

Plānots atteikties no obligātās militārās karaklausības

Turcijā uzsāks pētījums, kura mērķis ir izvērtēt citu valstu pieredzi bruņoto spēku personālsastāva komplektēšanā. Turcijas BS reformu plāns paredz ne tikai pāriešanu uz profesionālo dienestu, bet arī armijas skaitlisko samazināšanu. No 28 NATO dalībvalstīm obligātais militārais dienests (OMD) bez Turcijas vēl saglabājies tikai trīs valstīs — Norvēģijā, Igaunijā un Grieķijā.

Turcijas spēka struktūrās pašlaik ir trīs spēku veidi — sauszemes, jūras un gaisa, kā arī žandarmērija un krasta apsardze. Organizatoriski šīs struktūras pakļautas Aizsardzības un Iekšlietu ministrijai.

Turcijas BS sastāvā ir 613 000 cilvēku, bet kara laikā mobilizācijai var tikt pakļauta arī apmēcītā rezerve — kopumā 90 000 cilvēku. Turcijā karaklausībai ir pakļauti jaunieši, kas sasnieguši 20 gadu vecumu. Obligātais karadienests ilgst 15 mēnešus. Pēc atvaļināšanās no OMD pilsoņi līdz 45 gadu sasniegšanai atrodas rezervistos. Likums paredz, ka kara gadījumā armijā var iesaukt visus pilsoņus — vīriešus vecumā no 16 līdz 60 gadiem un sievietes — vecumā no 20 līdz 46 gadiem. Attiecībā uz sievietēm likumā ir atruna — kara laikā tiek iesauktas sievietes, kas spējīgas nest ieročus.

Ziņas sagatavoja kapeite **Vizma Kalčeva**.

Foto — <http://tv.delfi.lv/video/QWkUIAow/>; <http://www.washingtontimes.com/news/2011/aug/11/shooting-reported-inside-estonian-defense-ministry/>; <http://www.guardian.co.uk/world/2011/aug/11/estonia-reports-shooting-inside-estonian-defense.html>; <http://www.diena.lv/pasaule/igaunijas-saveja-motivi-var-palikt-nenoskaidroti-13897922>; http://www.kam.lt/en/news_1098/current_issues/two_aircraft_to_collide_midair_during_the_training.html; <http://forum.valka.cz/viewtopic.php/p/403818>; <http://mysouth.su/2011/08/france-began-testing-the-first-corvette-project-quot-govind-quot/>.

10 gadi kopš 11. septembra notikumiem

Šogad aprit tieši desmit gadi, kopš 2001. gada 11. septembrī Amerikas Savienotajās Valstīs (ASV) Pasaules tirdzniecības centra ēkās Ņujorkā, ka arī Aizsardzības departamenta ēkā Pentagonā, izpildot terora aktu, tika ietriektas lidmašīnas.

Desmit gadu laikā ir pastiprināta cīņa pret terorismu, uzsākta militāra operācija Afganistānā, lai atrastu un nodotu tiesai šī terora akta organizētājus, ir mainījusies cilvēku attieksme gan pret terorismu, gan pret islāmu.

Militārā operācija Afganistānā

Deviņas dienas pēc šī terora akta ASV prezidents Dž. Bušs jaunākais pieteica «karu terorismam». Izmeklēšanas gaitā tika konstatēts, ka 11. septembra terora aktus organizēja teroristiskā organizācija «Al Qaeda» (AQ), kas bāzējās Afganistānā. ASV valsts administrācija izvirzīja ultimātu tobrīd Afganistānā valdošajam militārajam grupējumam «Taleban» izdot ASV AQ līderus, likvidēt visas Afganistānas teritorijā esošās teroristu treniņnometnes, atbrīvot cietumos ieslodzītos ārzemniekus un nodot visus teroristus varas iestādēm. Tā kā «Taleban» noraidīja ultimātā izvirzītās prasības, ASV izlēma uzsākt militāru operāciju pret AQ un «Taleban» Afganistānas teritorijā.

Militārā operācija Afganistānā sākās 2001. gada 7. oktobrī ar ASV, Apvienotās Karalistes, kā arī Afganistānas apvienotās frontes (Ziemeļu aliansē) bruņoto spēku militāru operāciju «*Enduring Freedom*». Operācijas mērķis bija iznīcināt AQ, sagūstīt tās vadību, kā arī sakaut «Taleban» grupējumu. Šo operāciju rezultātā izdevās samazināt «Taleban» ietekmi Afganistānā, taču iznīcināt AQ neizdevās, jo organizācija ar tās vadītāju Osamu bin Lādenu priekšgalā pārcēlās uz Pakistānu.

2003. gada augustā NATO oficiāli pārņēma Starptautisko drošības atbalsta spēku (*International Security Assistance Force — ISAF*) vadību, kas bija Ziemeļatlantijas alianses pirmā misija ārpus eiroatlantiskās zonas.

Augstās izmaksas bija galvenais faktors, kāpēc ASV amatpersonas izlēma atsaukt karaspēku no Afganistānas. Kopējās operācijas izmaksas Afganistānā no konflikta sākuma 2001. gadā līdz 2006. gadam tikai nedaudz pārsniedz summu, kas izlietota 2010. gadā vien, — 93,8 miljardi ASV dolāru. Prognozētās kopējās izmaksas, kas attiecas uz Afganistānu 2011. gadā, ir 118,6 miljardi ASV dolāru.

Pēc jaunākajiem datiem, kopš militārās operācijas sākuma 2001. gadā Afganistānā ir krituši 2613 koalīcijas spēku kareivji, tai skaitā arī četri kareivji no Latvijas.

«Al Qaeda»

«Al Qaeda» (tulkojumā no arābu valodas — pamats) ir globāla sunnītu islāmistu kaujinieku grupa, kuru dibinājis Osama bin Lādens laika posmā no 1988. gada augusta līdz 1989. gada beigām. Grupa darbojas kā tīkls, kas ietver gan starptautiskas bezvalstnieku armijas, gan radikālas sunnītu musulmaņu kustības ar aicinājumu pievērsties globālajam džihādādam. AQ ir ierosinājusi, sankcionējusi vai vadījusi vismaz 26 uzbrukumus pret Rietumu interesēm Dienvidāzijā, Vidējos Austrumos, Ziemeļu un Austrumu Āfrikā, Rietumeiropā un ASV. Vērienīgākie no tiem ir 1998. gadā veiktais uzbrukums ASV vēstniecībām Kenijā un Tanzānijā, 2000. gadā — Jemenā esošajam ASV karakuģim «*Cole*», 2001. gada 11. septembrī uzbrukums Pasaules tirdzniecības centram.

AQ ideoloģijas pamatā ir uzskats, ka islāma pagrimumā un mūsdienu musulmaņu pasaules novešanā nabadzībā ir vainojama cionistu un kristiešu aliansē pret islāmu. Šis ideoloģiskais uzskats kalpo par katalizatoru aptuveni 30—40 Āzijas, Vidējo Austrumu un Āfrikas islāmistu teroristu grupējumiem, kā arī vairākām Rietumu teroristu šūnām.

AQ kā mērķus izvirza — novērst Rietumu ietekmi islāma pasaulē, īpaši panākot Rietumu militārās klātbūtnes musulmaņu valstīs izbeigšanu, kā arī gāzt esošās islāma valstu valdības, kas tiek uzskatītas par proriētumnieciskām un to vietā izveidot politisku un reliģisku vienību — kalifātu, kas apvienotu islāma valstis un darbotos uz šariāta likumu pamata. Tāpat viens no galvenajiem AQ mērķiem ir džihāda propaganda un globālais informatīvais karš.

AQ struktūra kopš tās dibināšanas brīža ir mainījusies no klasiskas teroristu organizācijas uz galvenokārt vardarbīgu ideoloģisku kustību. Pateicoties AQ popularitātei, daudzas teroristu grupas vēlējas asociēties ar AQ. Rezultātā AQ vārds kļuva par franšīzes objektu (zīmolu). Šādas franšīzes grupas vēlāk veica daudzus uzbrukumus AQ vārdā, tai skaitā uzbrukumus Madridei (Spānijā), Džerbai (Tunisijā), Londonai (Lielbritānijā) un Bali (Indonēzijā). Faktiski AQ struktūru var iedalīt trijās lielās grupās. Pirmkārt, AQ kodols, kas darbojās Afganistānā starp 1996. un 2001. gadu, šobrīd bāzējās Pakistānā. Otrkārt, ar AQ saistītas teroristu organizācijas un tīkli, ko vieno AQ globālā džihāda ideoloģija. Šīs organizācijas ir oficiāli pasludinā-

jušas, ka ir AQ kustības daļa, un ir saņēmušas AQ kodola piekrišanu. Treškārt, starptautiskie džihādīsti, indivīdi vai šūnas, kas iespaidojas no AQ ideoloģijas, kam ir līdzīga ticība un mērķi, bet kas nav AQ sastāvdaļa un kurām nav tiešu kontaktu ar AQ vai ar to saistītajiem grupējumiem.

Pret AQ kodolu vērstie pretterorisma pasākumi Pakistānā ir veicinājuši AQ decentralizāciju. AQ kodols bija spiests pārnest darbības centru no Pakistānas un Afganistānas pierobežas reģiona uz AQ reģionālajiem grupējumiem, tādējādi novirzot vairāk atbildības uz ārvalstīm.

AQ propaganda pēdējā laikā mudina praktizēt solo terorismu vai individuālo džihādu īpaši pret Rietumu mērķiem. Tā ir gan loģiska reakcija uz pretterorisma pasākumiem, kas tradicionāli fokusējas uz plaša mēroga terora aktu novēršanu, gan oportunistiska pēdējo solo terorisma gadījumu izmantošana (piemēram, Faisala Šahzāda uzbrukuma mēģinājums Taimskvērā Ņujorkā 2010. gada 1. maijā, Umara Fārūka Abdulmutālaba uzbrukuma mēģinājums Amsterdamas—Detroitas reisa lidmašīnā 2009. gada 25. decembrī, ASV armijas majora Nidala Malika Hasana organizētā apšaude «*Fort Hood*» militārajā bāzē ASV 2009. gada 5. novembrī un uzbrukums Lielbritānijas parlamentārietim Stivenam Timmam 2010. gada 14. maijā). Solo terorisma veicināšana ir veids, kā paplašināt džihādu un apliecināt AQ globālo nozīmi.

AQ par prioritārajiem uzbrukuma mērķiem uzskata ASV, Kanādu, Izraēlu, Lielbritāniju, Vāciju un Spāniju. Pēc O. Bin Lādēna domām, tikai liela mēroga uzbrukumi, kuros iet bojā tūkstošiem cilvēku, var mainīt ASV ārpolitiku un piespiest Vašingtonu pamest arābu valstis. AQ līderis aicināja organizēt terora aktus ne tikai Ņujorkā un Vašingtonā, bet arī citās ASV pilsētās un vērsties ne tikai pret aviācijas, bet arī dzelzceļa infrastruktūru. Viņš arī rosināja uzbrukumus piesaistīt simboliskiem datumiem. 2001. gada 11. septembra terora aktu desmitajā gadadienā AQ plānoja organizēt uzbrukumus ASV dzelzceļa sistēmai, taču šobrīd nav pierādījumu, ka grupējums būtu uzsācis šī nodoma īstenošanu.

2010. gada augustā ASV specdienesti pārtvēra telefona sarunu ar AQ kurjeru un, izsekojot viņu, identificēja savrupmāju Abotābādas pilsētā Pakistānā, kurā uzturējās O. bin Lādēns. Šī gada 2. maijā pretterorisma operācijā ASV speciālo uzdevumu vienības karavīri viņu nogalināja. Pēc izvadišanas ceremonijas atbilstoši islāma paražām O. bin Lādēna mirstīgās atliekas tika apbedītas jūrā.

Jūnijā islāmistu teroristu forumos tika publicēts paziņojums, kurā norādīts, ka par jauno AQ emīru ir apstiprināts Aimans ez Zavahīri (60, ēģiptiešu izcelsme). Tajā arī uzsvērts, ka grupējuma

darbība nemainīsies un AQ turpinās vadīt džihādu visā pasaulē un cīnīsies pret ASV un Izraēlu, kamēr tās nepametīs islāma valstis.

O. bin Lādēna bojāeja varētu vājināt AQ kā vadošā islāmistu teroristu grupējuma pozīcijas vai pat apdraudēt tā tālāku pastāvēšanu, jo Aimans ez Zavahīri nav tik harismātisks un spējīgs līderis. Turklāt līderu maiņa varētu ietekmēt turpmāko AQ stratēģiju. O. bin Lādēns atbalstīja plaša mēroga terora aktu organizēšanu, savukārt Aimans ez Zavahīri un citi AQ vadošie pārstāvi pēdējā laikā arvien biežāk aicina organizēt neliela mēroga uzbrukumus. Paredzams, ka arī turpmāk AQ centīsies aktīvi sekmēt solo terorisma fenomena izplatību Rietumos.

Augustā tika izplatīts Aimana ez Zavahīri aicinājums «Musulmaņu brāļiem visā pasaulē» atriebties ASV par viņa priekšgājēja O. bin Lādēna nogalināšanu. Šajā vēstījumā jaunais AQ vadītājs mudina cīnīties ne tikai ar ieročiem, bet arī intelektuāli, t. i., izmantojot modernās komunikāciju tehnoloģijas.

aptuveni 30 tūkstošus cilvēku, kas veic slepenas pārbaudes 1,7 miljoniem pārtverto e-pasta vēstuļu, telefona sarunu un citu sakaru katru dienu. Šī gada jūnijā Federālajam izmeklēšanas birojam tika piešķirtas jaunas, nozīmīgas pilnvaras, kas ļauj tās 14 tūkstošiem aģentu pārmeklēt visas iespējamās datubāzes, kā arī izmeklēt «interesējošo personu» gaitas.

O. bin Lādēns kļuva par meklētāko cilvēku pasaulē. Papildus izlūkdienesti daudz strādāja, lai iznīcinātu komunikāciju, loģistikas, drošu patvērumu sniedzēju, finanšu līdzekļu piegādātāju un donoru tīklu, kas samazināja terora akta veikšanas iespējas līdz minimumam. Šī stratēģija pamatīgi ierobežoja ne tikai AQ, bet arī daudzu citu teroristu grupējumu aktivitātes, to kustību, darbības, kā arī vājināja to militārās un finansilās kapacitātes.

Tika izvirzīti priekšlikumi likumdošanas rašanās, kas ierobežotu un novērstu terorisma finansēšanas iespējas, ieroču un sprāgstvielu apriti, nelegālo imigrāciju, robežkontroli u. c.

iestāžu, kā arī juridisko personu sadarbības koordinēšanu pretterorisma jomā. DP Pretterorisma centrs tika izveidots, jo Latvijā šādas koordinējošas institūcijas nebija. Turklāt arī Latvijai vajadzēja sekmīgi iekļauties Eiropas un pasaules kopīgajā pretterorisma koordinācijas sistēmā, uzlabojot sadarbību ar ārvalstu partnerdienestiem.

Šobrīd DP Pretterorisma centrs nodrošina pastāvīgu terorisma draudu monitoringu (ar terorisma draudiem saistītās informācijas analīzi), organizē sadarbību ar ārvalstu specdienestiem, koordinē pretterorisma preventīvo un reaģēšanas pasākumu plānošanu un to īstenošanu potenciāla apdraudējuma situācijās, veic terorisma riska objektu drošības kontroli, kā arī organizē pretterorisma mācības un vingrinājumus.

Periodā pēc 2001. gada 11. septembra Latvijas nacionālā pretterorisma sistēma ir būtiski attīstījusies, Latvijas valdība ir ratificējusi virkni starptautisku konvenciju pretterorisma novēršanas un apkarošanas jomā. Atbildīgās pretterorisma institūcijas ir izstrādājušas vairākus normatīvos aktus, ieviešas terorisma draudu līmeņu sistēmu, izveidojušas mūsdienīgu drošības videi atbilstošu pretterorisma preventīvo un reaģēšanas plānu sistēmu, kā arī aktīvi līdzdarbojas starptautiskās pretterorisma politikas izstrādē un īstenošanā.

Secinājumi

Neraugoties uz 11. septembra notikumu veicinātajiem drošības pastiprināšanas pasākumiem, terorisms joprojām turpina pastāvēt. Par terorisma veidu nr. 1 Eiropā ir kļuvis starptautiskais islāma terorisms, nomainot separātisko terorismu (īru, basku, korsikāņu u.c. terorismu). Reģionālās teroristu grupas rīkojās neatkarīgi cita no citas, tā sauktie pašmāju (*home-grown*) teroristi joprojām meklē terora akta mērķus rietumvalstīs, kurās ir izauguši.

AQ nav izdevies sasniegt lielāko daļu no saviem galvenajiem mērķiem: nav notikusi musulmaņu globāla sacelšanās, nav nodibināts musulmaņu valstis apvienojošais kalifāts. Tāpat nav notikušas pārmaiņas ASV politikas nostādnes pret islāma pasauli, nav izvesti ASV militārie spēki no musulmaņu valstīm. Tās kodola spējas vadīt un organizēt plaša mēroga terora aktus pret Rietumu mērķiem ir ievērojami mazinājušas. Tomēr tai ir izdevies padarīt nedrošāku Eiropu. Lai saglabātu operacionālās aktivitātes, AQ kodols ir izvēlējies stratēģiju, kas iedrošina individuālo džihādu un deleģē ārējo uzbrukumu plānošanu un veikšanu saistītajiem grupējumiem. Šī iespēja tiek sekmēta ar pastiprinātām mediju aktivitātēm. Lielbritānijā, Vācijā un Francijā pašmāju teroristi radikalizējas daudz lielākā mērā no AQ pretrietumnieciskiem vēstījumiem nekā no ideoloģijas kalifāta jautājumā. **IS**

Drošības pastiprināšana, pretterorisma sistēmas uzlabošana, koordinējošo institūtu pilnveidošana

Neilgi pēc 11. septembra notikumiem, ASV Kongress pieņēma tā saukto Patriota aktu. Vēlāk arī Eiropas Savienība, uzlabojot savu pretterorisma sistēmu, pārņēma daļu no šajā aktā izteiktajiem priekšlikumiem. Kļuva saprotams, ka dažāda veida komunikāciju datu saglabāšana ir viens no kritiskākajiem pretterorisma preventīvajiem pasākumiem. Apdraudējums ir mainījies, tāpēc ir jāapkopo dati, kas var sniegt vitāli svarīgu informāciju. Teroristu tīkli vervē aizvien jaunas personas, līdz ar to parādās arvien vairāk aizdomīgu personu, kas specdienestiem ir pilnīgi nezināmas, kuras ir jāpārbauda — ir nepieciešams pārbaudīt šo personu braucienus, uzvedību, kredītkaršu maksājumus un telefona zvanus. Tā, piemēram, ASV 3984 federālās, valsts un vietējās organizācijas piedalās pašmāju terorisma apkarošanas pasākumos. ASV valdība piešķir milzīgu budžetu specdienestiem, kas ļāva krasi palielināt šajā nozarē strādājošo skaitu. Nacionālās drošības aģentūra vien nodarbina

Tika konstatēts, ka, tikai kompleksi sadarbojoties valstīm pretterorisma jomā, ir iespējams efektīvi cīnīties, jo starptautisko terorismu neierobežo konkrētu valstu robežas.

Lai rūpētos par drošību, specdienesti sāka plaši izmantot modernās tehnoloģijas, kas paver iespēju izsekot teroristiski tendētas personas. Šobrīd pasaulē tiek izmantoti pieci miljardi mobilu telefonu un 95 procenti no lietotājiem savu telefonu glabā pie sevis visu laiku, tas nozīmē, ka šo cilvēku atrašanās vietu var noteikt jebkurā laikā.

Terorisma draudu pieaugums ir veicinājis civilmilitāro sadarbību, jo arvien vairāk militāro spēju tiek iesaistītas pretterorisma pasākumos ne tikai ārpus valstu teritorijām, bet arī NATO valstu iekšienē. Vairākās valstīs ir ierobežotas indivīdu tiesības sabiedrības kopīgās drošības dēļ.

Pretterorisma sistēma Latvijā

Latvijā kopš 2005. gada kā atsevišķa Drošības policijas (DP) struktūrvienība darbojas Pretterorisma centrs, kas veic valsts politikas īstenošanas analīzi un saskaņā ar Valsts drošības iestāžu likumu veic valsts pārvaldes un pašvaldību

Publikāciju sagatavojis
Drošības policijas Pretterorisma centrs.

Norvēģijas lielākās šausmas kopš Otrā pasaules kara

Sākums «Tēvijs Sargs» šā gada augusta numurā.

Labējā ekstrēmisma draudi

Šis gadījums uzskatāmi pierāda, ka terorisms šobrīd ir viens no nozīmīgākajiem draudiem Eiropā. Terora akti liecina, ka līdzās islāmistu un kreisā spārna teroristiem nozīmīgus draudus Eiropas valstu drošībai potenciāli var radīt arī labējā spārna teroristi, lai gan ilgtermiņa terorisma tendenču analīze liecina, ka labējā spārna terorisma draudu līmenis kopumā joprojām ir ievērojami zemāks nekā islāmistu teroristu un arī kreiso teroristu radītais apdraudējums. Piemēram, pagājušā gadā, pēc Eiropola datiem, Eiropā nav noticis neviens labējā ekstrēmisma organizēts terora akts, turpretī notika 45 kreisā spārna ekstrēmistu un anarhistu uzbrukumi, kas ir par 12% vairāk nekā 2009. gadā.

Tiesa, šobrīd ir vērojamas vairākas tendences, kuru ietekmē labējā spārna ekstrēmisma/terorisma draudi Eiropā varētu palielināties nākotnē. Proti, pēdējā laikā daudzu Eiropas valstu sabiedrībās palielinās bažas par iepriekš īstenotās multikulturālās politikas sekām imigrācijas un sabiedrības integrācijas jomā, kas veicināja imigrantu pieplūdumu un dažādu islāma simbolu klātbūtnes palielināšanos ikdienas dzīvē. Piemēram, Oslo 2010. gadā visizplatītākais vārds, kas tika dots jaundzimušajiem, bija «Muhameds».

Neapmierinātība ar šiem procesiem palielina atbalstu galēji labējai ideoloģijai, ko vēl vairāk sekmē arī globālās ekonomiskās krīzes izraisītās sociālekonomiskās grūtības un pēdējā laikā vērojama imigrantu pieplūdums no Vidējo Austrumu un Ziemeļāfrikas reģiona valstīm, kuras ir skāruši politiskie pārmaiņu procesi. Piemēram, proporcionāli cilvēku skaits Zviedrijā un Norvēģijā, kas dzimuši ārpus šīm valstīm, šobrīd jau ir 10%, Dānijā — ~ 8%. Oslo šādu iedzīvotāju skaits ir 27%, noteiktās Zviedrijas piepilsētās pat pāri 80%.

Arī politiskajā līmenī arvien biežāk parādās tendences, kas norāda uz cilvēku neapmierinātību ar esošo situāciju. Norvēģijas Progresā partija, kuras biedrs kādu brīdi bija arī A. Bērings-Breivīks, pēdējās vēlēšanās ieguva otro vietu ar 23% balsu. Pagājušā gada septembrī Zviedrijas parlamentā iekļuva Zviedrijas demokrātu partija ar saukli «Saglabāsim Zviedriju zviedriem!», septiņus mēnešus

vēlāk Somijas parlamentā 19% balsu ieguva partija «Īstie somi».

Jāatzīmē, ka dažās Eiropas valstīs ir vērojama arī tendence, kas liecina par pieaugošu vardarbīgu konfrontāciju starp labējā spārna ekstrēmistiem, no vienas puses, un kreisā spārna ekstrēmistiem un islāmistiem, no otras puses. Līdz ar to nevar izslēgt iespēju, ka A. Bērings-Breivīka organizētie uzbrukumi varētu iedvesmot uz teroristiskām darbībām citus galēji labējās ideoloģijas atbalstītājus. Tāpat ir pamats uzskatīt, ka šo incidentu savā propagandā izmantos arī islāmistu teroristi, lai vēlreiz norādītu uz, viņuprāt, «Eiropas naidīgo attieksmi pret islāmu un musulmaņiem» un aicinātu musulmaņus atriebties par šo uzbrukumu Norvēģijai.

Interesanti, ka A. Bērings-Breivīka rīcību aktīvi nosodīja arī dažādu labējā spārna ekstrēmisma novirzienu pārstāvji. Neonacisti un galējie rasisti viņam pārmet tā sauktās baltās rases pārstāvju, nevis musulmaņu vai ebreju nogalināšanu (vairākums no terora aktu upuriem ir norvēģi, nevis imigranti vai viņu atvases), savukārt pret musulmaņiem vērstie labējie ekstrēmisti uzskata, ka šo terora aktu rezultātā ir sagrauti centieni panākt musulmaņu imigrācijas jautājuma iekļaušanu politiskajā darbā kārtībā. Tomēr atsevišķās aprindās, piemēram, Lielbritānijas labējo grupās, aizvien lielākā populistiskā Itāļu partija, Francijas Nacionālās frontes partija, lai arī noraida A. Bērings-Breivīka metodes, tomēr pauda izpratni par atsevišķiem viņa uzskatiem. Stīvens Lenons, Angļu aizsardzības ligas (*English Defense League*) labējo grupas līderis, izteicies, ka uzbrukumi pierāda populistu izmisumu. «Tā ir bumba ar laika degli. Ja sistēma nedod iespēju izteikt neapmierinātību, paust emocijas un dusmas demokrātiskā ceļā, tad tā radīs tādus monstrus kā šis vājprātīgais.»

Rezonanse Eiropā

Reaģējot uz terora aktiem Norvēģijā, Eiropā ir aktualizējies diskusija par labējā spārna ekstrēmistu radītajiem draudiem kontinentā. Gan Eiropas Savienības (ES), gan vairāku tās dalībvalstu augstākās amatpersonas norāda uz nepieciešamību pievērst lielāku uzmanību labējā spārna ekstrēmistu aktivitātēm, taču vienlaikus vairākums kontinenta preterorisma ekspertu un amatpersonu uzskata, ka joprojām galvenos terorisma draudus Eiropas drošībai rada islāmistu un kreisie teroristi, kamēr labējā spārna ekstrēmistu radītais apdraudējums ir salīdzinoši zems. Līdzīgu viedokli pauž arī Norvēģijas partneru dienesta (*PST*) vadītāja Janne Kristiansena. Tiesa, viņa arī norādīja, ka arvien lielāku apdraudējumu rada tā sauktie individuālie teroristi, kuri nav saistīti ar noteiktām teroristu/ekstrēmistu grupām un rūpīgi slēpj savus teroristiskos nodomus, līdz ar to ir ļoti sarežģīti laikus atklāt un novērst viņu plānotus noziegumus.

Reaģējot uz Norvēģijas asinspirti, ES meklēs iespējas, kā vērsties pret ekstrēmismu, ksenofobiju un galēji labējo radītājiem draudiem. Eiropas Komisija (EK) paziņoja, ka septembrī paredzētajā iekšlietu ministru sanāksmē darba kārtībā iekļauts arī ekstrēmisma jautājums.

ES plāno ierobežot spridzekļu izgatavošanā izmantojamu sadzīves ķīmikāliju tirdzniecību, ieviešot kontroles mehānismus šādu ķīmikāliju pārrobežu tirdzniecībai, kā arī licencēšanas sistēmu tirgotājiem. Kā potenciāli bīstamākās ķīmikālijas min visparastāko minerālmēslojumu — amonija nitrātu (izmantots Oslo spridzekļa pagatavošanā) un ūdeņraža pārskābi, ko izmanto gan kā matu balināšanas, gan kā dezinfekcijas līdzekli brūcēm (izmantota Londonā 2005. gadā islāmistu rīkotajos sprādzienos).

Eiropols 26. jūlijā paziņoja, ka pēc Norvēģijā notikušā slaktiņa atjauninās savu datubāzi par labējo ekstrēmistu aktivitātēm kontinentā, it īpaši Ziemeļeiropā.

Jau dažas dienas pēc A. Bēringa-Breivika organizētajiem uzbrukumiem politiķi un policija Somijā, Igaunijā, Vācijā un Šveicē izteicās

par nepieciešamību palielināt interneta monitoringa intensitāti kā iespējamo preventīvo pasākumu šādu traģēdiju novēršanā, lai atklātu ekstrēmistu potenciālos plānus. Somija pauda, ka turpmāk pievērsīs lielāku uzmanību fragmentārajai informācijai jeb tā sauktajiem vājajiem signāliem, jo tie var būt saistīti ar īstiem teroristu draudiem.

Atsevišķas politiskās partijas Zviedrijā vēlas pārskatīt Zviedrijas šaujamo ierociņu likumdošanu. Tāpat Zviedrijas valdība apsver iespēju pārskatīt ķīmiskā minerālmēslojuma iegādes noteikumus. Dānijā jau uzsākta mēslojuma līdzekļu pārdošanas noteikumu pārskatīšana.

Polijas Kreisā partija aicināja pastiprināt cīņu pret labējo spārna ekstrēmistu interneta mājaslapām.

Latvija

Pēc notikumiem Norvēģijā Drošības policija (DP) veic pastiprinātu situācijas monitoringu Latvijas radikāli un ekstrēmistiski orientēto organizāciju vidē. Šobrīd nav indikāciju, kas apstiprinātu informāciju par traģēdijas vaininieka kontaktiem ar manifestā minētajām Latvijas politiskajām partijām vai ekstrēmistu organizācijām. DP uzskata,

ka traģēdijas vaininieks manifestā minējis konkrētas valstis un organizācijas, lai manifestam piešķirtu lielāku nozīmi. Par to liecina kaut vai fakts, ka divas no manifestā minētajām Latvijas organizācijām ir beigušas pastāvēt, bet vēl viena ir nomainījusi nosaukumu.

Savas kompetences ietvaros DP pievērs uzmanību interneta resursiem un sociālajiem tīkliem, veicot pastāvīgu interneta vides monitoringu. Gadījumos, kad tiek konstatēts kaut kas aizdomīgs vai pretlikumīgs, DP rīkojas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

DP uzskata, ka ārkārtīgi svarīgs ir sabiedrības atbalsts tādu personu identificēšanai, kuras interneta vidi izmanto potenciāli bīstamu vai noziedzīgu aktivitāšu īstenošanai. Šādos gadījumos ir jāinformē tiesībsargājošās iestādes, ja interneta vietnēs vai sociālajos tīklos tiek konstatēti komentāri, kuros nepārprotami aicināts vērsties pret konkrētām personām, etniskām, sociālām un reliģiskām grupām, kā arī aicinājumi uz prettiesiskām aktivitātēm un vardarbību.

DP īpaši vēlas norādīt uz riskiem, ka šādi notikumi var pamudināt psihiski nelīdzsvarotas personas citās valstīs, tostarp Latvijā, mēģināt veikt aktivitātes, kas var kaitēt sabiedrības un indivīdu drošībai, lai šādā veidā pievērstu sev uzmanību. DP rīcībā jau ir pirmie signāli, kas par to liecina. Piemēram, 25. jūlijā no Igaunijas tiesībsargājošajām institūcijām tika saņemta informācija, ka kāda persona ir zvanijusi uz informatīvo tālruni Tallinā un paziņojusi, ka pēc trīs stundām Rīgā varētu notikt līdzīgi uzbrukumi tiem, kuri notika Oslo. Igaunijas tiesībsargājošās institūcijas ir noskaidrojušas minētās personas identitāti, — tas ir kāds garīgi nelīdzsvarots vīrietis, Igaunijas iedzīvotājs, kurš šobrīd ir aizturēts.

Turpinājums 36. lpp.

Sākums 34. un 35. lpp.

Ekstrēmistiski un radikāli orientētu organizāciju un personu darbības izpēte

DP veic pastiprinātu sabiedrības radikalizāciju veicinošo sociāli politisko un reliģisko procesu izpēti, kā arī organizē operatīvos un preventīvos pasākumus, lai identificētu un apstieidzoši reaģētu uz šiem riskiem. Īpaša uzmanība tiek pievērsta radikāli orientētām organizācijām un neformālām grupām, kas ar savām darbībām varētu radīt spriedzi sabiedrībā.

DP savas kompetences ietvaros veic radikāli un ekstrēmi orientēto kustību un organizāciju un to aktivitāšu monitoringu. Kopumā lielākā daļa šo organizāciju pārstāv kreiso ideoloģisko virzienu, taču arī labējo virzienu pārstāv vairākas aktīvas organizācijas. Ņemot vērā to, ka arī skinhedu subkultūras aktivistu uzskatos un paustajās idejās ir saskatāmas radikālisma un ekstrēmisma pazīmes, pastiprināta DP uzmanība tiek pievērsta arī skinhedu aktivitātēm.

Konstatēts, ka kreisi radikāli orientētas organizācijas tiecas pēc iesaistes politiskajā darbībā, īpaši Saeimas vēlēšanu kontekstā, un cenšas paplašināt atbalstītāju loku, orientējoties uz maznodrošinātajām sabiedrības grupām. Izvērst savu darbību šīm organizācijām kavē trūkstošais finansējums, neliels atbalstītāju loks, kā arī vāja ideoloģiskā un organizatoriskā bāze. Šo resursu neesamību tās mēģina kompensēt ar provokatīvu akciju organizēšanu, lai gūtu atspoguļojumu masu medijos un reklamētu savu darbību. Drošības policija novēro arī centienus konsolidēties un sadarboties ar citām līdzīgām sabiedriskajām organizācijām, tostarp ārvalstīs.

Labēji radikāli orientētu organizāciju un kustību publisko aktivitāšu intensitāti var raksturot kā relatīvi zemu. Atsevišķas organizācijas ar saviem pasākumiem vēlas palielināt jauno biedru skaitu, kā arī turpina savu piekritēju vidē izplatīt antisemitisko ideoloģiju. 2010. gadā tika konstatētas jaunās skinhedu ideoloģijas piekritēju paaudzes veidošanās pazīmes, galvenokārt krievvalodīgi runājošo vidē.

2010. gadā Drošības policijā tika uzsākti seši kriminālprocesi par apzinātu nacionālā vai rasu naida izraisīšanu, ko ideoloģisku apsvērumu dēļ īstenojušas ekstrēmistiski vai nacionālradikāli orientētas personas.

Secinājumi

Pirmkārt, Norvēģijas gadījums apliecināja, ka absolūtu sabiedrības drošību nav iespējams garantēt, jo pilnībā nevar izslēgt atsevišķu individu spontānas vai iepriekš plānotas

prettiesiskas aktivitātes. Tomēr vienlaikus ir jādara viss iespējamais risku minimizēšanai, lai psihiski nelīdzsvarotas personas tiktu laikus identificētas un viņu potenciālā rīcība novērsta. Jāatzīmē, ka šādus vienuļņiekus ir grūti identificēt, jo viņi ir pietiekami gudri un pašorganizēti, savu rīcību slēpj, visu dara klusībā, bez lieciniekiem, cenšoties neatstāt pēdas.

Otrkārt, svarīgi atzīmēt, ka šis uzbrukums uzskatāmi apliecina tā saukto solo teroristu radītos draudus. Terora akti Norvēģijā līdzīgi kā šā gada 2. martā notikušais islāmistu terorista uzbrukums ASV karavīriem Frankfurtē lidostā pierāda, ka arī personas, kurām trūkst īpašu iemaņu un zināšanu, bez citu individu atbalsta var organizēt efektīvus plaša mēroga terora aktus. Solo terorisma fenomena attīstību veicina internetā plaši pieejamā informācija par IED izgatavošanu, kā arī dažāda veida ekstrēmistiska satura propagandas materiālu izplatība, kas veicina individu radikalizāciju un pievēršanos teroristiskām darbībām.

Treškārt, šie terora akti vēlreiz uzskatāmi norāda uz stingras mēslošanas līdzekļu aprites kontroles ieviešanu, lai preventīvi novērstu sprāgstvielu izgatavošanā izmantojamā mēslojuma nonākšanu teroristu rīcībā.

Ceturtkārt, uzbrukuma mērķa izvēle vēlreiz pierāda, ka valdības ēkas ir viens no prioritārajiem dažāda veida teroristu uzbrukumu objektiem, tāpēc ir vajadzīgi preventīvi fiziskās drošības pasākumi, lai novērstu šāda veida terora aktu organizēšanas iespējas tiešā tuvumā, kā arī minimizētu sprādziena radīto kaitējumu eksplozijas gadījumā.

Piektkārt, jāisteno radikāli un ekstrēmi orientēto kustību un organizāciju aktivitāšu monitoringi internetā, jo internets un virtuālā vide kopumā ir tas resurss, ko ļoti vienkārši un efektīvi var izmantot dažādu radikālu un ekstrēmistisku uzskatu paušanai, informācijas apmaiņai starp radikālām organizācijām,

atbalstītāju piesaistīšanai un jaunu biedru vervēšanai. Šis fenomens ir liels izaicinājums demokrātiskām valstīm, kurās ir vārda un izteiksmes brīvība, turklāt šī vide ar savu apjomu un dinamiskumu ir grūti kontrolējama.

Sestkārt, acīmredzami lēnā reaģēšana uz Uteijas salas slaktiņu rosina jautājumu, vai policija ir pietiekami gatava dubultam uzbrukumam? Ir nepieciešams izvērtēt policijas un glābšanas dienestu spēju un gatavību reaģēt dubulta uzbrukuma gadījumā.

Septītkārt, šis gadījums uzskatāmi pierāda, ka ne vienmēr ir iespējams adekvāti izvērtēt to personu darbības, kuras valkā dienesta formas tērpus. Tāpēc ikdienā jāpievērš uzmanība arī tiem, kas, policista uniformā gērbušies, iespējams, veic kādas prettiesiskas darbības.

Nobeigums

Latvijā ir izveidota pretterorisma sistēma, kuras funkcionēšanu koordinē DP Pretterorisma centrs. DP Pretterorisma centra vadībā ir ieviesta terorisma draudu līmeņu sistēma, ir izstrādāti gan nacionāla līmeņa, gan institucionāla līmeņa preventīvie un reaģēšanas plāni. Katru gadu tiek rīkotas dažāda mēroga mācības, lai sagatavotu atbildīgos dienestus attiecīgajā situācijā rīkoties maksimāli efektīvi. DP Pretterorisma centrs regulāri pārskata terorisma riska objektu sarakstu, kā arī apseko šos riska objektus, sniedzot rekomendācijas drošības līmeņa palielināšanai.

DP rīcībā esošā informācija neliecina par terorisma draudu līmeņa paaugstināšanas nepieciešamību Latvijā saistībā ar terora aktiem Norvēģijā. DP turpina veikt terorisma draudu monitoringu un uztur regulārus kontaktus ar ārvalstu partneru dienestiem.

*Publikāciju sagatavojis
Drošības policijas Pretterorisma centrs.*

*Foto — Arne Flaaten, F-Forsvarets Forum
un no ārvalstu interneta vietnēm.*

Raidījums skatāms **LTV1** piektdienās 18.30 un tā atkārtojums svētdienās pēc 23.00, kā arī Aizsardzības ministrijas mājaslapā www.mod.gov.lv

DAILES TEĀTRIS

2011. GADA OKTOBRIS

Lielā zāle

- 1. S. 18.00 PRIMADONNAS /4.ab./
- 2. Sv. 18.00 PRIMADONNAS /5.ab./
- 3. P.
- 4. O. 19.00 CEPLIS Visa zāle - Ls 3!
- 5. T. 19.00 AR VĪRU NAV VIEGLI
- 6. C. 19.00 PUNKTIŅA UN ANTONS
- 7. P. 19.00 AMADEJS
- 8. S. 18.00 JA MANA SIEVA UZZINĀS...
- 9. Sv. 18.00 VĀRŅU IELAS REPUBLIKA
- 10. P.
- 11. O. 19.00 VĀRŅU IELAS REPUBLIKA
- 12. T. 19.00 GAISA GRĀBEKĻI
- 13. C. 19.00 LODES PĀR BRŪDVEJU
- 14. P. 19.00 PRIMADONNAS /6.ab./
- 15. S. 18.00 PRIMADONNAS /7.ab./
- 16. Sv. 18.00 AR VĪRU NAV VIEGLI
- 17. P.
- 18. O.
- 19. T.
- 20. C.
- 21. P.
- 22. S. 18.00 MARIJA STJUARTE
- 23. Sv. 18.00 AR VĪRU NAV VIEGLI
- 24. P.
- 25. O. 19.00 PRIMADONNAS /8.ab./
- 26. T. 19.00 VĀRŅU IELAS REPUBLIKA
- 27. C. 19.00 AMADEJS
- 28. P. 19.00 AMADEJS
- 29. S. 18.00 JA MANA SIEVA UZZINĀS...
- 30. Sv. 13.00 PRIMADONNAS

Mazā zāle

- 1. S.
- 2. Sv. 18.00 CĪRULĪŠI
- 3. P.
- 4. O.
- 5. T.
- 6. C.
- 7. P. 19.00 TINTĒ, BET BALTS
- 8. S. 18.00 KAD CITI JAU GUĻ
- 9. Sv. 18.00 RĪT MANAS KĀZĀS
- 10. P.
- 11. O.
- 12. T. 19.00 KA TAVU TĒTI! Skolēniem un studentiem - 50% atlaide!
- 13. C. 19.00 TU ESI SKAISTA VISOS NIEKOS, SĪKUMOS...
- 14. P. 19.00 NOSLĒPUMAINĀ ZVAIGZNE
- 15. S. 18.00 CĪRULĪŠI
- 16. Sv. 18.00 ZAGĻI
- 17. P.
- 18. O. 19.00 NE TĀDS KĀ VISI CITI
- 19. T. 19.00 SISEŅI
- 20. C. 19.00 ATVĀDAS JŪNIJĀ Studentiem - 50% atlaide!
- 21. P.
- 22. S.
- 23. Sv. 18.00 ZAGĻI
- 24. P.
- 25. O. 19.00 CĪRULĪŠI
- 26. T. 19.00 MAZIE LAULĪBU NOZIEGUMI
- 27. C. 19.00 TU ESI SKAISTA VISOS NIEKOS, SĪKUMOS...
- 28. P. 19.00 NOSLĒPUMAINĀ ZVAIGZNE
- 29. S.
- 30. Sv.

CĪRULĪŠI

Kamerzāle

- 1. S.
- 2. Sv.
- 3. P. 19.00 ES - FRĪDA KALO
- 4. O. 19.00 JĒRĀDIŅA
- 5. T. 19.00 AJĪA PĒC JAUNSUDRABIŅA Skolēniem un studentiem - 50% atlaide!
- 6. C.
- 7. P.
- 8. S. 18.00 TRILLERIS
- 9. Sv. 18.00 VĪRIETIS SMILĢIS *Pirmizrāde!*
- 10. P. 19.00 VĪRIETIS SMILĢIS
- 11. O. 19.00 REGĪNA
- 12. T. Studentiem - 50% atlaide!
- 13. C. 19.00 AMOUR FOU
- 14. P.
- 15. S. 18.00 TRILLERIS
- 16. Sv. 18.00 ĀBELS UN OLGA
- 17. P.
- 18. O. 19.00 ES - FRĪDA KALO
- 19. T. 19.00 SHOPPING & FUCKING
- 20. C. 19.00 AMOUR FOU Studentiem - 50% atlaide!
- 21. P.
- 22. S. 18.00 DIVI NABADŽĪGI RUMĀŅI
- 23. Sv. 18.00 VĪRIEŠI UZ NERVU SABRUKUMA ROBEŽAS
- 24. P.
- 25. O. 19.00 TRILLERIS
- 26. T. 19.00 VĪRIETIS SMILĢIS
- 27. C. 19.00 ES - FRĪDA KALO
- 28. P. 19.00 ES - FRĪDA KALO
- 29. S. 18.00 AJĪA PĒC JAUNSUDRABIŅA Skolēniem un studentiem - 50% atlaide!
- 30. Sv. 13.00 PRIMADONNAS

VĪRIETIS SMILĢIS

Pagraba telpas 6. C. 19.00 BRĪVĪBAS 36 Skolēniem un studentiem - 50% atlaide!

Pēdējo reizi!

* Repertuārā iespējamas izmaiņas!
Kase: 10.00 - 19.00; S., Sv. 11.00 - 18.00, informācija: 67294444,
www.dailesteatris.lv, www.bilesuparadize.lv

N r . 9 | T Ē V I J A S S A R G S | S E P T E M B R I S | 2 0 1 1

ISSN 14075040

9 771407 504002 09

Septemberis, 9(145) 2011 • Cena Ls 0,60